

T.C.
KONYA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TOPSIS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE
KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ
YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ
DEĞERLENDİRİLMESİ

Vildan AKGÜL UTKU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Haziran-2025
KONYA
Her Hakkı Saklıdır

TEZ KABUL VE ONAYI

Vildan AKGÜL UTKU tarafından hazırlanan “TOPSIS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ” adlı tez çalışması 26/05/2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Konya Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Prof. Dr. Fatih CANAN
(Konya Teknik Üniversitesi)

Danışman

Doç. Dr. Mustafa KORUMAZ
(Konya Teknik Üniversitesi)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAŞ
(KTO Karatay Üniversitesi)

Üye

Prof. Dr. Fatih CANAN
(Konya Teknik Üniversitesi)

İmza

.....

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Mevlüt UYAN
Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Vildan AKGÜL UTKU

Tarih: 13.06.2025

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TOPSIS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Vildan AKGÜL UTKU

**Konya Teknik Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Mustafa KORUMAZ

2025, 188 Sayfa

Jüri

**Doç. Dr. Mustafa KORUMAZ
Prof. Dr. Fatih CANAN
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAŞ**

Yeniden işlevlendirme kavramı ulusların mimari kültür mirasını gelecek kuşaklara aktarmak için kullanarak koruma yaklaşımı içerisinde tercih edilen uygulamalardır. Bu uygulama hem tarihi binaların hem de kentlerin aktif olarak kullanılarak gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamaktadır.

Bu ana fikir çerçevesinde adapte edilebilir yeniden kullanım uygulamaları kentlerimizin sürekli olarak değişip dönüşmesi, gereksinimlerin değişmesine uyum sağlamak için tercih edilen bir koruma yöntemi olduğu söylenebilir. Böylelikle gelecek kuşaklara içinde bulunduğumuz kentlerin kültür mirası sağlıklı bir şekilde ulaştırılmış ve kültürel süreklilik sağlanmış olacaktır. Bu kapsamda özellikle işlevini yitiren tarihi binalar ile tarihi kent merkezlerinde yer alan, tarihi niteliği olan yapılara yeni bir işlev verilmesi veya işlevin kapsamının genişletilmesi yaygın olarak gözlemlenmektedir. Konu bu kadar kabul görmüş bir uygulama olmasına rağmen uygulama sonuçları gözlemlendiğinde içerik itibarıyla üzerinde uzlaşılamayan müdahale kararlarının olduğu gözlemlenmektedir. Bu kararlardan en önemlisi özellikle işlevini devam ettiremeyen mimari kültür mirasına en uygun işlev seçiminin nasıl olması gerektiği konusudur. Geleneksel karar verme sürecinde sezgisel ve kişiden kişiye değişen tecrübeye bağlı kararlar üretilirken günümüzde özellikle istatistik bilimindeki gelişmelere paralel olarak mimarlık uygulamalarında modern karar verme süreçlerine gereksinim duyulmaktadır. Bu yöntem ile öznel karar verme sürecinden kaynaklanan hataları en aza indirmek için nesnel sonuçlar elde etmeyi amaçlayan modern karar verme süreçleri, sonuçlardaki hata oranını azaltmayı hedeflemektedir.

Tez çalışmasında yöntem olarak kullanılan TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity) Yöntemi özellikle mimari kültür mirasına fonksiyon seçimi yapılırken en iyi ve en kötü alternatifleri sıralayarak en ideal çözümü aramaya yönelik bir metot önermektedir. Farklı uzman görüşleri ile yapılan değerlendirmelerde analitik ve objektif bir değerlendirme yapılması sağlanmış olmuştur. Bu kapsamda subjektif değerlendirmelerden farklılaşarak, TOPSIS çok kriterli karar destek sistemi ile nitelikli bir değerlendirme yapımının yolları araştırılmıştır. Çalışma kapsamında Konya Kent Merkezinde yeniden işlevlendirilen dört (4) adet Milli Mimarlık Dönemi yapılarının yeni fonksiyon önerilerine yönelik nitelikli karar verme süreci değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adapte Edilebilir Yeniden Kullanım, Mimari Koruma, TOPSIS

ABSTRACT

MS THESIS

EVALUATION OF ADAPTIVE REUSE OF 4 BUILDINGS FROM THE FIRST NATIONAL ARCHITECTURAL PERIOD IN KONYA USING TOPSIS DECISION SUPPORT SYSTEM

Vildan AKGÜL UTKU

**Konya Technical University
Institute of Graduate Studies
Department of Architecture**

**Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa KORUMAZ
2025, 188 Pages**

**Jury
Assoc. Prof. Dr. Mustafa KORUMAZ
Prof. Dr. Fatih CANAN
Assist. Prof. Mustafa KAŞ**

The concept of re-functioning is a preferred approach within the framework of heritage conservation, aiming to utilize the architectural cultural heritage of nations and transfer it to future generations. This approach ensures that both historic buildings and urban environments remain in active use and are sustainably preserved for the future.

Based on this main idea, adaptable reuse practices can be considered an effective method for preserving cities that are in a constant state of change and transformation, helping them adapt to evolving needs. In this way, the cultural heritage of our cities can be transmitted to future generations in a healthy manner, ensuring cultural continuity.

In this context, it is widely observed that especially historical buildings that have lost their original functions, or structures located in historic city centers, are either assigned new functions or have their functional scope expanded. Although such practices are widely accepted, in many cases, the implementation phase reveals intervention decisions that are often debated or lack consensus—particularly regarding the choice of the most appropriate new function for a building that can no longer serve its original purpose.

While traditional decision-making processes often rely on intuition and individual experience, which vary from person to person, modern architectural practice increasingly requires more structured approaches. This is especially true in light of advances in statistical science, which support the use of contemporary decision-making methods to achieve more objective results. These methods aim to minimize errors associated with subjective judgments and to improve the reliability of the outcomes.

In this thesis, the TOPSIS (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution) method is employed to determine the most suitable function for reusing architectural cultural heritage. By ranking the best and worst alternatives, the method seeks the optimal solution. Evaluations based on the opinions of different experts provide an analytical and objective foundation for decision-making. In this context, the study explores how the use of the TOPSIS multi-criteria decision support system enables qualified and structured evaluations, distinguishing it from subjective approaches.

The research specifically assesses the decision-making process for determining new functions for four buildings from the First National Architectural Period that have been re-functioned in the city center of Konya.

Keywords: Adaptive Reuse, Architectural Preservation, TOPSIS

ÖNSÖZ

Hayatımın bu sürecinde; akademik anlamda kendimi geliştirme ve tez çalışması kapsamında yüz yüze ve yazılı olarak sorularıma her zaman cevap alabildiğim değerli danışman Hocam Doç. Dr. Mustafa KORUMAZ' a, sohbetleri ve çalışma azmi ile bana ilham olan bu çalışmanın ilerlemesinde de katkı oluşturan değerli Hocam Doç. Dr. Saadet Armağan GÜLEÇ KORUMAZ' a , bana olan inancıyla bu adımı atmamda büyük rol oynayan ve beni her zaman yüreklendirip cesaret veren kıymetli babam İbrahim AKGÜL' e, tüm dualarını yüreğimde hissettiğim kıymetli annem Fatma AKGÜL' e, duaları ve telkinleri ile bana hep ferahlık olan ikinci annem kıymetli Ümit UTKU' ya ve ikinci babam Halil UTKU' ya, beni her daim her konuda destekleriyle motive eden, yol arkadaşım, sevgili eşim Muhammed Cihan UTKU' ya ve son nefese kadar okumanın çok kıymetli bir olgu olduğunu öğretmeye niyet ettiğim, hayat yolculuğumdaki en kıymetli hazinem olarak nitelendirdiğim “Ömrümün Atlas'ı” canım oğlum Halil İbrahim Atlas UTKU' ya en kalbi duygularımla şükranlarımı sunarım.

Vildan AKGÜL UTKU
KONYA-2025

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	4
1.2. Çalışmanın Kapsamı	6
1.3. Çalışmanın Hipotezi	7
1.4. Çalışmanın Materyali ve Yöntemi	7
1.5. Kaynak Araştırması	10
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	18
2.1. Adaptive Reuse Kavramı	18
2.2. Adaptive Reuse Kavramı Mimari Gelişim Süreci	23
2.3. Adaptive Reuse Değerlendirme Kriterleri	24
2.3.1. Özgünlük Değeri Kavramı	27
2.3.2. Estetik Değeri Kavramı	29
2.3.3. Kent Kimliği Değeri Kavramı	29
2.3.4. Kültürel Değeri Kavramı	31
2.4. I. Ulusal Mimarlık Dönemi Eğitim Yapıları	32
2.5. TOPSIS Karar Destek Sistemi	39
2.5.1. TOPSIS Karar Destek Sistemlerinin Kullanım Alanları	40
2.5.2. TOPSIS Karar Destek Sistemi İşlemleri	43
3. ALAN ÇALIŞMASI: KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ ANALİZİ	46
3.1. Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi	46
3.1.1. Yapının Konumu	46
3.1.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi	47
3.1.3. Yapının Mimari Nitelikleri	47
3.1.4. Yapının Güncel Durumu	50
3.2. Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	51
3.2.1. Yapının Konumu	51
3.2.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi	51
3.2.3. Yapının Mimari Nitelikleri	52
3.2.4. Yapının Güncel Durumu	55
3.3. Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu	56
3.3.1. Yapının Konumu	56
3.3.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi	57

3.3.3. Yapının Mimari Nitelikleri	58
3.3.4. Yapının Güncel Durumu	61
3.4. Konya Sanayi Mektebi	62
3.4.1. Yapının Konumu	62
3.4.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi	63
3.4.3. Yapının Mimari Nitelikleri	64
3.4.4. Yapının Güncel Durumu	68
4.KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ TOPSIS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE ANALİZİ	70
4.1. TOPSIS Yöntemi ile Konya Dârü’l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının Analizi	73
4.1.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	73
4.1.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	74
4.1.3. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi	75
4.1.4. Dârü’l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası Sonuçları	77
4.2. TOPSIS Yöntemi ile Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binasının Analizi ..	82
4.2.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	82
4.2.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	83
4.2.3. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi	84
4.2.4. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası Sonuçları	86
4.3. TOPSIS Yöntemi ile Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binasının Analizi	91
4.3.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	91
4.3.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	92
4.3.3. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi	93
4.3.4. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası Sonuçları	95
4.4. TOPSIS Yöntemi ile Konya Sanayi Mektebi Binasının Analizi	100
4.4.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	100
4.4.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci	101
4.4.3. Kriter Ağırlıklarının Tutarlılık Analizi	102
4.4.4. Sanayi Mektebi Binası Sonuçları	104
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	110
5.1 Sonuçlar	110
5.2 Öneriler	112
KAYNAKLAR	114
EKLER	122

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

AHP (Analytic Hierarchy Process): Analitik Hiyerarşi Prosesi

BOA: Başkanlık Osmanlı Arşivi

ICOMOS (International Council on Monuments and Sites): Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi

KBB (Konya Büyükşehir Belediyesi)

KUDEB (Koruma Uygulama ve Denetim Büroları)

MCDM (Multi- Criteria Decision Making): Çok Kriterli Karar Verme

TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution):
İdeal Çözüme Benzerlik Yoluyla Tercih Sıralama Tekniği

UNESCO (United Nations Educational, scientific and Cultural Organization)
Birleşmiş Milletler eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

1. GİRİŞ

Mimari koruma, geçmişin izlerini gelecek nesillere aktarabilen canlı bir hafıza pratiği niteliği taşımaktadır. Yapıların yalnızca fiziksel varlıklarını sürmeyi değil aynı zamanda taşıdıkları tarihi, kültürel ve estetik değerlerini de korumayı amaçlamaktadır. Bu koruma süreci bir yapının tarihe karşı direncini arttırırken bununla birlikte ona yeni işlevler kazandırarak sürdürülebilirliğini arttırmaktadır. Bu yapıları korumanın başlıca yollarından biri de onları çağdaş kullanımlara uyarlayarak yeniden kullanmaktır (Ragheb vd., 2017). Koruma yaklaşımı; restorasyon, yeniden işlev verme ve yeniden muhafaza gibi yöntemlerle tarihi dokunun modern yaşam içinde varlığını sürdürmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte geçmişin kimliği ve ruhu çağdaş toplumun ihtiyaçlarına cevap vermesi ile bir ahenk oluşturur.

Tarihi binaların yeniden kullanılması, ulusun geçmişini korurken toplulukların sosyal ve çevresel refahına da fayda sağlar (Shen ve Langston, 2010). Yeniden bir binanın kullanım; daha az kaynak, ulaşım, enerji kullanarak binanın ömrünü uzatmanın ve kirliliği azaltmanın yanı sıra çevreye de yardımcı olur (Bullen ve Love, 2009). Yeniden kullanım daha az enerji tüketimi sağladığı ve daha az atık üretimi oluşturduğu için geri dönüşüm, yıkım uygulamasından daha iyi bir çözüm olabilmektedir. Bu aynı zamanda iyi bilinen yerleri yeniden canlandırarak topluma da fayda sağlayabilir (Conejos, Langston ve Smith, 2011). Uyarlanabilir yeniden kullanım, yeni kullanıma uyum sağlamak için neredeyse her zaman binada fiziksel değişiklikler içeren bir bina uyarlama türüdür (Douglas, 2006). Yeniden kullanım sayesinde kullanılmayan atıl kalan yapılar canlandırılır. Bu sayede hem kaynak israfı önlenir hem de kent kimliği korunur. Aynı zamanda çevresel sürdürülebilirliğe katkı sağlar ve bununla birlikte tarihi dokular yaşayan birer şehir envanteri olarak kente entegre olmuş olur.

Tarihi binalar korunurken öncelikle özgün kimliği, inşa teknikleri ve malzeme yapısı titizlikle analiz edilmelidir. Her müdahale yapının tarihi dokusuna zarar vermeyecek hassasiyetle ve incelikle gerçekleştirilmelidir. Restorasyon sürecinde özgün unsurlar mümkün olduğunca korunmalı ve eksik olan parçalar, bölümler yalnız çağdaş bir yorumla değil belgeler, raporlar ışığında doğru tekniklerle süreç tamamlanmalıdır. Ayrıca yapının mevcut fiziksel durumu ile çevresel değişkenler de göz önünde bulundurularak kararlar alınmalıdır. Statik güvenlik, malzeme dayanımı ve yeni işlevinde kullanımı gibi kriterler bilimsel yöntemlerle değerlendirilmelidir. En önemlisi

koruma süreci yalnızca fiziksel bir müdahale olarak olmamalı ve yapının taşıdığı kültürel, tarihi ve sosyal anlamda da yaşatılması amaçlanmaktadır.

Konya kenti, Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkentlik yapması hasebiyle tarih boyunca mimarlık ve şehircilik alanında özel bir konuma sahip olarak en önemli sanat, kültür merkezi haline gelmiş şehirler arasına geçmiştir. Bu dönem içerisinde inşası gerçekleştirilen türbe, hamam, cami, han, medrese, kervansaray gibi dönem yapıları Selçuklu mimarisinin özgün estetik anlayışını yansıtan eşsiz örnekler olarak tarihe geçmiştir. Özellikle İnce Minareli Medrese, Alâeddin Cami, Karatay Medresesi, Mevlâna Dergâhı gibi yapılar kentte tarih boyunca süregelen mimari birikimin temellerini oluşturmuştur. Konya'nın bu zengin tarihi mirası sadece Selçuklu dönemine özgü kalmayarak erken Cumhuriyet Döneminde I. Ulusal Mimarlık akımının taşra uygulamaları bağlamında da büyük bir rol oynamıştır. 20. Yüzyılların başlarında ulusal kimlik inşasının bir aracı olarak geliştirilen bu mimari üslup özellikle kamu yapılarında kendini göstermektedir. Konya Lisesi Binası, Dârü'l-Muallimât Binası gibi birçok yapılarda, Selçuklu mimarisinden alınan öğeler ile klasik Osmanlı ve dönemin çağdaş çizgileri ile sentezlendiği I. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin karakteristik özelliklerini görmek mümkündür. Böylece Konya, hem Anadolu Selçuklularından gelen tarihi mirasını hem de Cumhuriyet'in erken döneminde şekillenen yeni ulusal kimlik arayışını mimari anlamda harmanlayan çok katmanlı bir kültür dokuya sahip olmuştur. Bu durum kenti, yalnızca miras olarak kalacak tarihi çevre olarak değil aynı zamanda mimari dönüşümün, değişimin ve sürekliliğin de yer aldığı özgün bir laboratuvara çevirmiştir.

Konya kenti sahip olduğu zengin kültür miras birikimi ve tarihi yapı envanteri ile birlikte tarihi yapıların korunması ve yeniden işlev verilmesi ile alakalı önemli birçok örnek sunmaktadır. Konya Eski Tekel binası yeniden işlev verme uygulaması ile modern sanat galerisi fonksiyonu ile Depo No:4 olarak tekrardan kente kazandırılmıştır. Bu sayede hem yapının tarihi kimliği korunarak tarihi çevrenin bütünlüğü sağlanmıştır hem de kentin sosyal- kültürel yapısının güçlenmesine katkı sağlanmıştır. Yine Konya kentinde koruma şekli olarak yeniden işlev verme yöntemi uygulanarak kültür sanat merkezi olarak dönüştürülen Tantavi Hanı, Tantavi Kültür ve Sanat Merkezi ismini almıştır. Bu merkez, endüstriyel mirası modern bir tasarımla harmanlayarak geçmiş ile geleceği bütünleyen örnekler arasında yer almaktadır. Bu tarihi yapının yeniden işlevlendirilmesi hem şehrin kültürel dokusunun korunmasına hem de modern yaşamın ihtiyaçlarına cevap veren bir mekânın oluşturulmasına imkân sağlamıştır.

Karar destek sistemleri, kültürel mirasın korunmasında önemli rol oynamaktadır. Bu sistemler, büyük veri analizleri ve simülasyon teknikleri kullanarak tarihi yapıların mevcut durumlarının değerlendirilmesini sağlamaktadır. Potansiyel riskleri analiz eder ve en etkili koruma stratejilerini belirler. Karar destek sistemler; çevresel, yapısal ve finansal faktörleri göz önünde bulundurarak kaynakların etkin kullanımını sağlayarak koruma sürecini optimize etmektedir. Ayrıca yapılara yapılan müdahalelerin etkilerini izleyerek sürdürülebilir koruma çözümlerinin uygulanmasına katkı sağlamaktadır. Bu sayede tarihi mirasın bilimsel verilere dayalı bir yaklaşım ile korunmasının mümkün hale getirmektedir.

Tarihi yapılara yeniden işlev verirken yapıya verilecek işlevin uzun ömürlü olması, kentle, tarihi ve kültürel dokuyla uyumlu olması, özgün mimarisi ile arasında bir bağ ve geçişin olması, toplum tarafından kabul görmesi, ekonomik, dayanıklı, estetik olması gibi birçok kriteri bir arada barındırması gerekmektedir. Bunun gibi çoklu kriterleri içinde barındıran işlev tercihi de bu tercihi zorlaştırmaktadır. Bilimsel ve fonksiyon seçiminde en ideal seçimi bulmak adına sayısal değerlendirme tekniği temel alan bir yöntem olan AHP (Analytic Hierarchy Process) ve TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) yöntemleri kullanılacaktır. AHP yöntemi mimari koruma alanında literatürde karşımıza çıksa da sıralama yöntemi olan TOPSIS yöntemi çok tercih edilmemiştir.

Karar destek sistemlerinin kültürel mirasın korunmasında kullanımı, özellikle Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) ve Teknik ve Operasyonel Performans İçin Sıralama Yöntemi (TOPSIS) gibi yöntemler kullanılarak daha etkin hale getirilebilir. AHP dinamik çevresel faktörlere göre analitik bir planlama süreci sunarak tarihi binaların yeniden işlev verilmesindeki fonksiyon seçiminin çevresel kriterlere göre hızlıca karar edilmesini sağlar. Bu süreç TOPSIS ile desteklenerek, farklı fonksiyon tercihlerinin karşılaştırılmasında kullanılabilir. TOPSIS, alternatif fonksiyon seçimlerini değerlendirmek için kriterlere dayalı sıralama yaparak en uygun çözümü belirler. Karar destek sistemleri AHP ve TOPSIS yöntemlerini birleştirerek tarihi yapıların korunmasında daha objektif, veriye dayalı ve sürdürülebilir kararlar alınmasını sağlar. Böylelikle hem çevresel hem de yapısal faktörler göz önünde bulundurularak en etkinli koruma strateji tercih edilebilir.

TOPSIS yöntemi ile Konya I. Ulusal Mimarlık Döneminde inşa edilen yapılarından olan dört (4) adet ayrı yapı, belirlenen kriterler ışığında en ideal fonksiyon belirlenecek ve günümüzdeki fonksiyonun ideale yakınlığı araştırılmıştır. Sonrasında ise

bu dört yapı arasında TOPSIS yöntemi kullanılarak kendi arasında ideale en yakın fonksiyon sıralaması yapılmıştır.

Tez çalışmasının temelde özgünlük değeri; günümüzde nitelikli karar destek sistemleri kullanılmadan uygulamaların gerçekleştiği mimari koruma alanında nitelikli bir karar destek sistemi olan TOPSIS' in kullanım olanaklarını değerlendirerek, mimarlık alanına özgü bir değerlendirme sistemi üretilmesini ve geliştirilmesini sağlamaktır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı, mimari koruma uygulamalarında tarihi yapılara işlev seçilirken farklı kriterler göz önüne alınarak nitelikli bir değerlendirme süreci ile en uygun çözüme nasıl ulaşılacağına yönelik bir yöntemin kullanımını ve sonuçlarını değerlendirmektir.

Konya kenti Anadolu Selçuklu başkenti olmasından sebeple Anadolu Selçuklu yapıları mimari koruma, araştırma ve belgeleme çalışmalarında genel olarak sıklıkla yer almıştır. Selçuklu yapıtlarının gölgesinde kalan I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarına Anadolu Selçuklu yapıları kadar çalışmalarda yer almadığı gözlenmiştir. Bu nedenle yeniden işlev verme uygulaması yapılmış I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarının çalışılması amaçlanmıştır. Yeniden işlev verme uygulamasında ideale yakınlık sıralaması yapılması amacı ile çalışmada; zaman içerisinde eğitim, kamu gibi birçok işlev kazanan Dârü'l-Muallimât (Kız Mektebi) yapısı, geçirdiği birçok işlev değişikliği sonrasında son halinde Konya Teknik Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Sürekli Eğitim Merkezi olarak işlev verilen Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, şu anki işlevi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olan Hakimiyeti Milliye İlkokulu ve son hali ile Zabıta Daire Başkanlığı olarak kullanılan Sanayi Mektebi yapısı tercih edilmiştir. Çalışmanın amacı, tercih edilen bu yapılar kapsamında yeniden işlev verme sürecinde uzman görüşlerinden yararlanılarak en çok tercih edilen alternatif işlevlerin ve birden çok çeşitli ölçütlerin analiz edilip değerlendirildiği çok ölçütlü karar verme yöntemini gerçekleştirmektir.

Uyarlanabilir yeniden kullanım yöntemi uygulanan bir yapının ömrünün uzun olması, yeni verilen işlevin mekâna ne kadar uyumlu olması ile alakalı bir durumdur. Bu ölçütle yapıya yeni bir fonksiyon tanımlamadan önce dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Çalışmada bunlara dikkat ederek kültür mirası yapılarda uyarlanabilir yeniden kullanım yöntemi neden tercih edilmeli, kültür mirası yapılarına yeniden

kullanım yöntemi uygularken tasarım kriterleri neler olmalıdır, fonksiyon seçiminde en ideale yakın fonksiyon nasıl seçilir gibi sorularına cevap aramak hedeflenmiştir.

Günümüzde yeniden işlev verilen bu yapıların, kente tekrar en ideal işlevi ile kazandırılması geleceğe bırakılacak kültürel miras açısından yalnızca Anadolu Selçuklu eserleri ile değil Konya kent merkezi olarak bütünlüğü sağlayarak I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarıyla da korunması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle tez konusu, seçilen bu yapılarla alakalı olarak tez içeriğinde aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

- Kent hafızası için önemli olan bu yapıların yeniden kullanım ve olanaklarını pozitif ideale en yakın sıralamasını değerlendirmek.
- Tarihi yapıların bilimsel veriler ışığında yeniden işlev verme uygulamasını değerlendirmek.
- Konya I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapıların, toplum bazında kentteki algılanabilirliğini arttırarak kültür ve turizmüne katkı sağlamak.
- Gelecek kuşaklara kültürel miras değerimizin aktarılmasına yardımcı olmak.
- Yeniden işlev verme uygulamasında ideal fonksiyon tercihinde paydaşların katılımını sağlamak.
- Yeniden işlev verme uygulamasında mimari koruma bağlamında dikkat edilecek kriterleri belirlemek.
- Alanında uzman görüşlerin fikirlerine danışarak çoklu karar verme süreci ile bilimsel veriler doğrultusunda analitik hesaplara yer verilerek yapıların en ideal fonksiyon sıralamasını yapmak.
- Yeniden işlev verme uygulamasında analitik bir yöntem önerisinde bulunmak ve bu yöntemi Konya I. Ulusal Mimarlık yapılarının ideal fonksiyon sıralamasında kullanmak.
- Çok sayıda alanında uzman katılımcıların bilgi birikimleri ve tecrübelerinin hâkim olduğu bir değerlendirme metodu ile tarihi yapının değer kriterlerinin korunması ve bununla birlikte farklı işlevlerin analitik seçimleri ile de bu binaların en uygun işlev ile gelecek kuşaklara aktarımı hedefleyen yöntemsel bir perspektif ortaya koyulmuştur.

Önerilen yöntem sayesinde tarihi binaların yeniden işlev verme uygulamasında tercih edilecek fonksiyonun koruma alanında on (10) uzman tarafından belirlenen alternatif fonksiyonların pozitif ideale yakınlığına göre bir fonksiyon sıralaması

yapılabilecektir. Bu da yeniden işlev verme uygulamalarındaki fonksiyon seçimleri için, alanında uzman görüşleri ışığında bilimsel bir tercih yapılmış olacaktır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Tarihi binalara yönelik nitelikli karar üretilirken önerilen TOPSIS karar destek sistemi Konya’da belirlenen Milli Mimarlık dönemi yapılarından dört adeti üzerinde örneklenmiş ve çalışma evreni bu alan ile sınırlandırılmıştır.

Bu alan çalışması ve tezin kavramsal çerçevesi bu kapsamda ele alınmıştır. Bu bağlamda:

Çalışma toplamda beş ana bölüm halinde tasarlanmıştır. Birinci bölüm içeriğinde çalışmanın amacına, kapsamına, hipotezine, materyaline ve yöntemine yer verilmiştir. Daha sonrasında çalışmaya destek olacak benzer çalışmaların içeriklerinin yer aldığı kaynak araştırması bölümü yer almaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümde, kavramsal çerçeveye yer verilerek adaptive reuse kavramına, bu çalışma kapsamı için tespit ettiğimiz yeniden işlev verme uygulamalarında değerlendirme kriterleri olarak kullanacağımız kriterlerden söz edilmiştir. Çalışma alanımızda tercih ettiğimiz yapıların, kategorize edildiğinde dönem olarak I. Ulusal Mimarlık Dönemi’nde inşa edilen eğitim yapıları arasına girdiğinden bu dönem eğitim yapıları bölümüne yer verilmiştir. İzlenen yöntem olarak tercih edilen karar destek sistemlerinden olan TOPSIS karar destek sistemi, TOPSIS’ in sektördeki kullanım alanlarından ve hesap işlemleri adımlarından bahsedilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, çalışma materyali olarak tercih edilen çalışma alanı olan Konya kent merkezinde bulunmakta olan, I. Ulusal Mimarlık Dönemi’ne özgü yapılar arasında yer alan Dârû’l-Muallimât (Kız Mektebi), Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Hakimiyeti Milliye İlkokulu ve Sanayi Mektebi yapılarının yeri, tarihçesi, işlevi, mimari özellikleri ve güncel durumlarını ifade eden bilgilere yer verilmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölüm içeriğinde, AHP ve TOPSIS yöntemleri tercih edilerek mimari koruma alanındaki uzmanlara yöneltilen sorular dahilinde bu dört yapı için ayrı ayrı analizler yapılmıştır, grafiklerle desteklenmiştir. Yine bu kültür mirası dört yapı özelinde pozitif ideal ve negatif ideal fonksiyonların sıralamaları yapılmıştır.

Çalışmanın beşinci bölümünde, çalışma sonuca erdirilerek daha sonraki yıllarda yeniden işlev verme uygulamasının tercih edileceği kültür mirası tarihi yapıların en ideal şeklide fonksiyon tercihi yapılmasında uzman görüşler ile birlikte nitel değerlendirmenin önemi vurgulanmıştır.

1.3. Çalışmanın Hipotezi

Tez çalışmasının hipotezi: bilimsel altyapısı güçlü, analitik bir değerlendirme süreci izlenerek tarihi binalarla ilgili kararlar üretilirse, ilgili binalarla ilgili verilen kararların doğruluk oranları yükselebilir ve daha nitelikli koruma uygulamaları gerçekleştirilebilir.

Tez çalışmasının çözüm üretmeyi hedeflediği temel problem alanı, özgün ve tekil olarak inşa edilmiş, hatalı kararlar ile kaybedilmesinin geri dönülmez sonuçlarının olduğu mimari koruma ve restorasyon uygulamalarında kişiye özel, sübjektif ve bilimsel altyapısı olmayan, tecrübeye dayalı kararlarla gerçekleştirilen müdahalelerin sonuçlarının eksik ve birden fazla kriterin göz önüne alınmadan gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir. Tarihi yapıları tehlikeye atmamak için nitelikli bir karar üretme sisteminin kurulması ve bu alandaki temel problemidir.

Mimari koruma çok uzun zamandan beri mimarların, sanat tarihçilerinin, restoratörlerin üzerinde çalıştığı ve hayata geçirdiği bir konu olmuştur. Mimari koruma yöntemlerinden birisi olan yeniden işlev verme uygulaması çok fazla tercih edilen bir yöntemdir. Fakat bu yöntem kullanılırken özgün fonksiyonundan başka bir fonksiyon seçimi her zaman uzmanlar arasında tartışma konusu olmuştur. Mimari yapının özgün fonksiyonundan başka yeni bir fonksiyon tanımlamak için en ideal çözüm arayışı olmalıdır. Yani kısaca korunacak olan yapının yeni işlevinin kararı verilirken ideale en yakın olan fonksiyon seçimi hedeflenmelidir. Bunun içinde bu tercih seçiminde mimari koruma kapsamında bazı kriterlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada mimari koruma kapsamında yeniden işlev verme uygulaması tercih edilen çalışmalarda ‘fonksiyon seçiminde en ideal çözüm nasıl elde edilir’, ‘fonksiyon seçimi için hangi kriterler tercih edilmelidir’, ‘fonksiyon seçiminde nasıl bir yöntem tercih edilmelidir’ gibi sorulara cevaplar arandı.

1.4. Çalışmanın Materyali ve Yöntemi

Kültür mirasımız olan tarihi yapıların uyarlanabilir yeniden kullanım yöntemi tercih edilerek tarihi yapıya yeniden işlev verilmesi ile birlikte mekânın kullanıcıyla bir bağ kurarak kullanıcıda aidiyetlik hissinin oluşması kullanıcı-yapı, toplum-çevre ve toplum hafızası-kent hafızası kavramlarının bütünleştirip gelecek nesillere kültür aktarımının sağlanmasına yardımcı olacaktır. Çok kriterli karar verme metodlarının,

yeniden işlev verme projelerinde en ideal işlevin seçiminde belirleyici bir yöntem olacaktır.

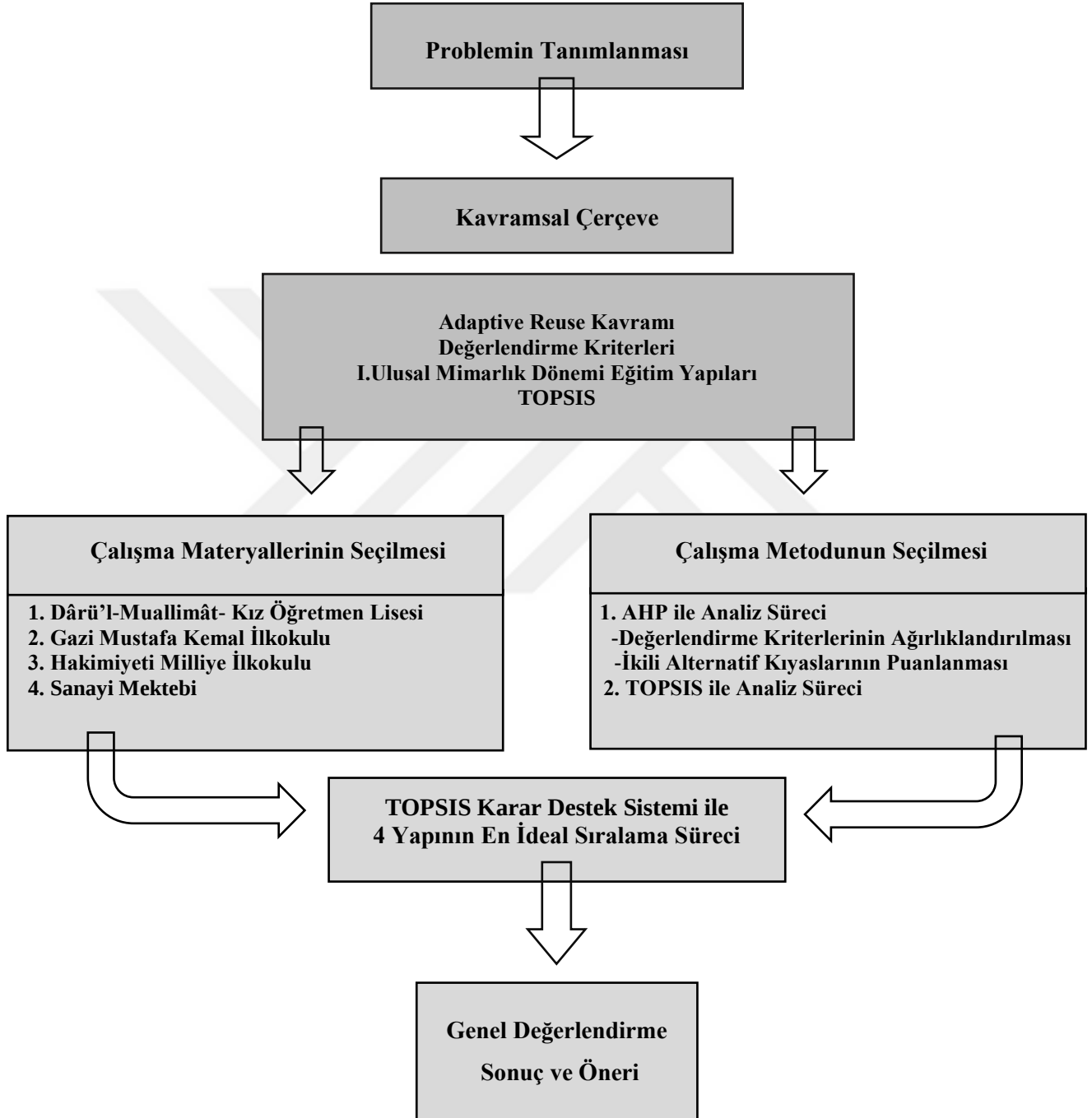
TOPSIS karar destek sistemi çalışmanın temel yöntemini oluşturmaktadır. TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity) metodu Hwang ile Yoon taraflarınca 1980 yılında geliştirilip, farklı alanlarda geniş bir uygulama alanı bulan bir yöntemdir. Alternatif seçeneklerin analiz edilmesi ile pozitif ve negatif çözümler olarak belirlenen iki temel nokta üzerinden yapılır. TOPSIS yaklaşımında, pozitif ideal çözüm en kısa uzaklığa ve negatif ideal çözüm ise en uzak uzaklığa sahip olarak karar alternatifleri olarak belirlenir. Pozitif ideal çözüm; finansal ölçütünü en aza indirip, fayda ölçütünü ise en üst düzeye yükselten çözümdür. Negatif ideal çözüm ise, finansal ölçütünü en üst düzeye çıkarıp, fayda ölçütünü en aza indiren çözüm olarak kabul edilir. TOPSIS yaklaşımı, pozitif ve anti pozitif ideal çözümlere olan mesafelerini analiz ederek, ideal ve ideal olmayan çözümleri belirler. Yöntemin uygulanabilmesi için, karşılaştırılacak en az iki seçenek olması gerekmektedir. Matematiksel modeller ve karmaşık algoritmalar içermeyen bir analiz sürecini içeren TOPSIS yöntemi, kullanım kolaylığından dolayı çözümün kolaylıkla anlaşılır olmasından ve yorumlanmasından dolayı birçok alanda uygulama olanağı sunmaktadır. Mühendislikten yönetime, sağlık hizmetlerinden çevre planlamasına kadar birçok alanda ve finans, enerji yönetimi, lojistik gibi çeşitli uygulama alanlarında kullanılmaktadır.

Tarihi yapıların yeniden kullanımında karar verilecek fonksiyonda en doğru işlevin tercih edilmesi için daha nitel, etkili ve sistematik bir karar destek aracını ortaya koyacak yöntem tercih edilmiştir. Çalışma materyali için Konya'da yer alan ve zaman içerisinde koruma kapsamında yeniden işlev verme yöntemi uygulanan I. Ulusal Mimarlık Dönemi'nde inşa edilen Dârü'l-Muallimât (Kız Mektebi), Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Hakimiyeti Milliye İlkokulu ve Sanayi Mektebi tercih edilmiştir. Bu yapıların her biri için tercih edilebilecek on öneri alternatif işlev, on (10) uzman görüşünün puanlanmasına sunulmuştur. Bu alternatif işlevlerin puanlanmasının ardından uzmanların yüksek puan verdiği dört alternatif işleve indirgenmiştir. Bu belirlenecek dört (4) alternatif işlev için kendi işlevleri özelinde dört (4) seçim kriterlerinin ikili kıyaslarının yapılması ve bu kriterlerin kendi aralarındaki ağırlık değerlerinin belirlenmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur.

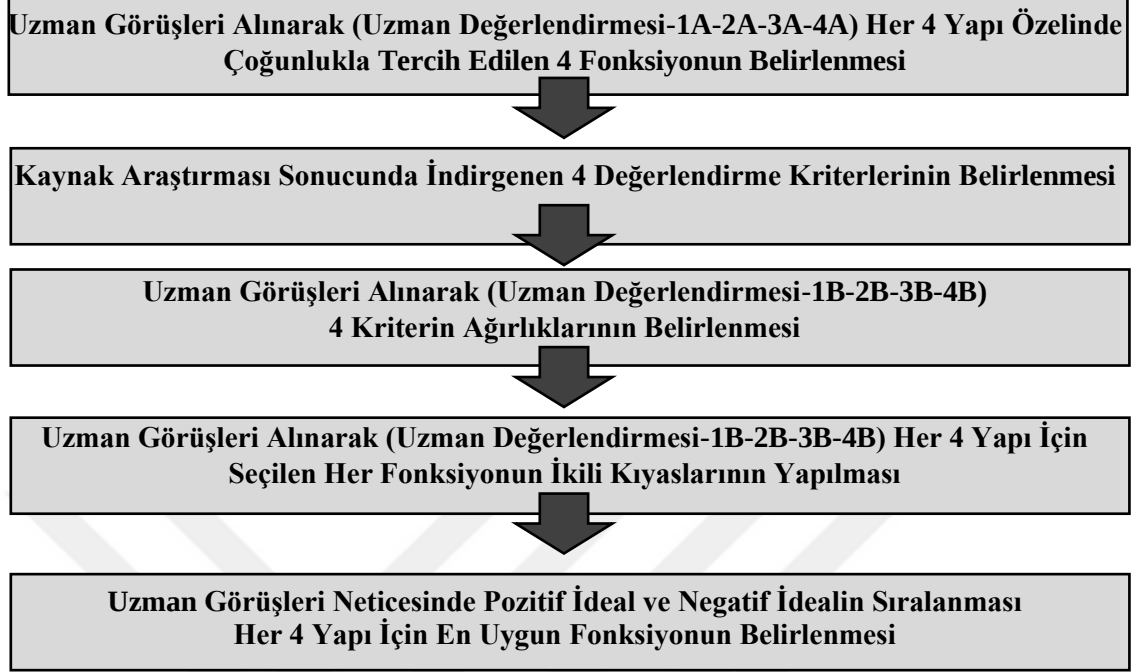
Çalışma yöntemi olarak, uzman görüşlerine başvurularak seçim kriterlerinin ağırlıklarının belirlenmesi amacı ile sayısal değerlendirme tekniği temel alan bir yöntem olan AHP (Analytic Hierarchy Process) ve belirlenen kriterler ışığında alternatif

işlevlerin sıralanması için TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) metodu tercih edilmiştir.

Çizelge 1.1. Çalışma Modeli ve Süreci

Çizelge 1.2. Çalışma Kapsamında AHP ve TOPSIS Değerlendirme Süreci

1.5. Kaynak Araştırması

Kaynak araştırması, bilimsel bir çalışmanın metodolojik temellerini güçlendiren ve literatürdeki mevcut bilgi birikimiyle ilişki kurarak, araştırmanın özgün katkılarını şekillendiren kritik bir süreçtir. Bu bölümde, yeniden işlevlendirme (adaptive reuse) ve çok kriterli karar verme yöntemleri arasında sıklıkla tercih edilen TOPSIS ile ilgili yapılan önceki çalışmalar sistematik bir şekilde ele alınmıştır. Yeniden işlevlendirme, tarihî yapılarının korunması ve çağdaş kullanım ihtiyaçlarına uyarlanması süreçlerinde, yalnızca yapısal değil, aynı zamanda sosyal, ekonomik ve çevresel faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerektiğinden, karar verme süreçleri karmaşık, çok yönlü bir özelliğe sahiptir. Bu bağlamda, TOPSIS gibi çok ölçütlü karar verme yöntemleri, alternatiflerin belirli kriterlere göre sıralanmasını sağlayarak karar verme sürecinde nesnellik ve şeffaflık sunmaktadır. Literatür taraması, bu yöntemin yeniden işlevlendirme projelerinde nasıl uygulandığını, hangi kriterlerin dikkate alındığını ve sağlanan metodolojik katkıları ayrıntılı şekilde incelemektedir. Ayrıca bu araştırma, önceki çalışmaların eksikliklerini belirleyerek, TOPSIS' in yeniden işlevlendirme bağlamında uygulanabilirliğini ve etkinliğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Böylelikle literatür taraması, tezin metodolojik çerçevesinin derinlemesine bir şekilde yapılandırılmasına olanak tanımaktadır.

Sanchez, Esfahani ve Haas (2019) '**A Methodology To Analyze The Net Environmental Impacts And Building's Cost Performance Of An Adaptive Reuse Project: A Case Study Of The Waterloo County Courthouse Renovations**' (Uyarlanabilir bir yeniden kullanım projesinin net çevresel etkilerini ve binanın maliyet performansını analiz etmeye yönelik bir metodoloji: Waterloo County Adliyesi tadilatına ilişkin bir örnek olay çalışması) makalesinde, uyarlanabilir bir yeniden kullanım projesinin net çevresel etkilerini ve binanın maliyet performansını analiz etmek için bir metodoloji geliştirerek test etmeyi amaç edinmiştir. Binanın uyarlanabilir yeniden kullanımı süreci sırasında çevresel tasarrufları belirlemek için bir karar verme yöntemi sağlanması amaçlanmıştır. Materyal olarak Kanada'da bulunan Waterloo Bölgesi Adliye binasını tercih edilmiştir. Ve bunun için proje bilgileriyle yapının BIM modeli Revit Architecture yazılımı kullanılarak geliştirilmiş. Bu çalışmanın amacına uygun olarak tanımlanan aşamalar mevcut bina, yıkım planı ve yeni bina olarak tercih edilmiştir. Makale yapısal sistemin analizine odaklanmıştır. Çalışma sonunda bina yapısının uyarlanabilir yeniden kullanımının çevresel etkilerde ve inşaat bina maliyetinde önemli bir azalış sağladığı sonucu elde edilmiştir.

Mustafa (2023) '**Adaptive Reuse of Historical Buildings Using ARP Model: The Case of Qishla Castle in Koya City**' (ARP Modeli Kullanılarak Tarihi Binaların Uyarlanabilir Yeniden Kullanımı: Koya Şehrindeki Qishla Kalesi Örneği) makalesinde, tarihi binanın yeniden kullanılma potansiyelini test etmeyi amaçlamıştır. Çalışma materyali olarak da Irak'ın en önemli tarihi yapılarından olan Koya şehrinde bulunan Qishla Kalesi'ni tercih etmiştir. Uyarlanabilir Yeniden Kullanım Potansiyeli ARP modeli ile uygulanmıştır. Binaların eskime özelliklerini tahmin etmeye yönelik bir dizi soru içeren bir çalışma kâğıdı hazırlayarak bu soruları bir Uzman Değerlendirmesine ve uzmanlarla yapılan görüşmelere dayanarak cevapları elde etmiştir. Uzmanlardan elde ettiği sonucu, binanın eskimesine rağmen sağlam ve yüksek kalitede inşa edildiğini göstermiştir. Binanın fiziksel ömrü 250 yıl, bina yaşı 152 yıl, faydalı ömür 161 yıl olarak tahmin edilmiş ve ARP değeri %62,24 sonucu elde edilmiştir. Yani Qishla Kalesi binasının uyarlanabilir yeniden kullanım potansiyeli yüksek olduğu makalede belirtilmiştir.

Man (2023) '**Adaptive Reuse And Authenticity: Promoting Urban Conservation In Melaka's Historic Town**' (Uyarlanabilir yeniden kullanım ve özgünlük: Melaka'nın tarihi kentinde kentsel korumanın teşvik edilmesi) makalesinde, çalışma hipotezi uyarlanabilir yeniden kullanımın yerel topluluğun mekâna yönelik

duygu ve anlayışlarını yansıtmaları gerektiğini öne sürülmüştür. Bu çalışmada yazar, mimari mirasın tarihi, estetik, sosyal ve ekonomik değerlerini niteliksel görüşmeler ve niceliksel araştırmalar yoluyla değerlendirerek, bu değerler ile yer duygusu arasındaki ilişkiyi değerlendirmiştir. Materyal olarak Melaka Tarihi Kent tercih edilmiştir. Sonuç olarak, mimarlık tarihinin önemini ve mekân ile toplum arasındaki işlevsel ve duygusal bağın kanıtladığı gibi Jonker Caddesi'nin tanımlanmış değerlerine ve niteliklerine katkısını ortaya koymuştur. Cadde dükkânların korunması sadece ticari amaçlara hizmet etmemeli, aynı zamanda toplumun kültürel korunması ve eğitimi için de bir araç olması gerektiğini ve mimari mekanların insanlığa ve modern dünyaya bağlanması için yer duygusuna dayalı korumanın esas olması gerektiğini ileri sürmüştür.

Yung ve Chan (2012) **‘Implementation Challenges To The Adaptive Reuse Of Heritage Buildings: Towards The Goals Of Sustainable, Low Carbon Cities’** (Miras binalarının uyarlanabilir yeniden kullanımına ilişkin uygulama zorlukları: Sürdürülebilir, düşük karbonlu şehirler hedeflerine doğru) makalesinde yapılı mirasın korunmasında sürdürülebilir kalkınma hedefine katkıda bulunan faktörlerin yoğun bir literatür taramasıyla başlanmaktadır. Çalışma bir sürdürülebilirlik çerçevesinin uyarlanabilir yeniden işlev verme uygulamalarına dahil edilmesindeki engelleri ve zorlukları incelemektedir. Materyal olarak yerel konut binalarının, devlet dairelerinin ve kamu binalarının yer aldığı yedi yapı seçilmiştir. Yazar çalışma için, Hong Kong'da seçilen uyarlanabilir yeniden kullanım projelerinde yer alan mimarlar, mülk geliştiricileri, proje yöneticileri, miras danışmanları, hükümet yetkilileri ve STK'larla 3 aylık bir süre boyunca on altı derinlemesine görüşme gerçekleştirildi. Bu görüşmeler yazıya geçirilmiş ve nitel analiz için Excel'e girilmiştir. Makalede, yapılı mirasın uyarlanabilir yeniden kullanımına yönelik sürdürülebilirlik çerçevesinin ana faktörlerinin belirlenmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır.

Apaydın (2019) **‘Palimpsest Kavramı ve Mekânsal Dönüşüm’** makalesinde yer alan örnekler üzerinden palimpsest mekanları söz konusu amaç üzerinden değerlendirilmiştir. Ve mekânsal dönüşümlerin en çok etki gösterdiği yapı grubunun ekonomik bakımdan yüksek seviyede yer alan yapılar olduğu sonucuna varılmıştır. Materyal olarak İstanbul'da bulunan Osmanlı Bankası – Salt Galata, İspirto Fabrikası-Sumahan On The Water Otel, Sırp Konsoloslugu-Public Hotel ve Esma Sultan Yalısı tercih edilmiştir.

Arfa, Zijlstra, Lubelli ve Quist (2022) **‘Adaptive Reuse of Heritage Buildings: From a Literature Review to a Model of Practice’** (Miras Binaların Uyarlanabilir

Yeniden Kullanımı: Bir Literatür İncelemesinden Bir Uygulama Modeline) makalesinde yeniden kullanım süreçlerindeki adımları tanımlamayı ve geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma için on (10) adım başlıktan meydana gelen bir model geliştirilip doğrulanması hedeflenmiştir. Bu modelin miras yapılarının yeniden kullanım süreci üzerinde daha fazla araştırma yapılması için teorik temel görevi görebilmesi hedeflenmiştir.

Lilawati, A.W. & Mohd.Hamdan, N.A.& Lop, N.S. & Mohd Kamar, I.K. (2016) **‘Adaptive Re-use Principles in Historic Hotel Buildings in Melaka and George Town’** (Melaka ve George Town'daki Tarihi Otel Binalarında Uyarlanabilir Yeniden Kullanım İlkeleri) makalesi Melaka ve George Town Dünya Mirası Alanlarında bulunan miras otellerde uygulanan uyarlanabilir yeniden kullanım ilkelerinin gerçek resmini toplamak için yapılmıştır. Araştırma kapsamında, tarihi binaların uyarlanabilir yeniden kullanımı ilkesini uygulayan otuz beş (35) otelin keşfedilmesine yardımcı olacak bir envanter sunulmuştur. Bu bulguya dayanarak uyarlanabilir yeniden kullanım uygulamalarından dört (4) tarihi otel örnek olay olarak seçilmiş ve yapılan örnek olay incelemelerinin sonuçları, miras otelinin koruma düzeyinin orta düzeyde olduğunu ve miras otelin ayrıcalıklarının sağlanması için kontrol tedbirlerinin alınması gerektiğini göstermiştir. Araştırmanın sonucunda gelecekte yapılacak uyarlanabilir yeniden kullanım çalışmalarının, uyarlanabilir yeniden kullanım ve koruma ilkelerine göre mümkün olduğu kadar optimum şekilde yürütülmesini sağlamak için birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Saraylı ve Reyhanlı (2022) **‘Endüstri Miras Yapısının Kültür Mekânı Olarak Yeniden İşlevlendirilmesi: Sakarya Sanat Galerisi’** makalesinde 1944 yılında Adapazarı’nda yer alan Ziraat Aletleri ve Makineleri Fabrikaları Müessesesinin yemekhane binası ve işçi lokali çalışma materyali olarak seçilmiştir. Öncelikle, seçilen örneklemin tarihsel sürecinde yeri ve özgün kullanım fonksiyonu, atıl bırakılma sonrasındaki yeniden kullanım süreci ve geçici kullanım fonksiyonları, yeniden işlev verme süreci ve güncel kullanımlarını açıklamıştır. Sonrasında yazar, “GZFT (SWOT)” analiziyle, endüstri miras yapılarında yeniden işlev verme süreçleri genel perspektifte çözümlenmiş, bu çözümlmeden hareketle örneklem yapının orijinal ve güncel mimari proje verileri, “karşılaştırmalı çalışma” yöntemiyle irdelenmiştir.

Singh, Avikal, Kumar K.C., Kumar ve Thakura (2020) **‘A Fuzzy-AHP And M – TOPSIS Based Approach For Selection Of Composite Materials Used In Structural Applications’** (Yapısal Uygulamalarda Kullanılan Kompozit Malzemelerin Seçimi İçin Bulanık-AHP ve M–TOPSIS Tabanlı Bir Yaklaşım) çalışmada yapılarda

kullanılan ve tasarımı önemli ölçüde etkileyen malzeme seçimlerinin önemini vurgulayarak bu malzeme tercihlerinde en uygun sıralamaların ve çeşitli kompozisyonların oluşması için Çok Kriterli Karar Verme (MCDM) metodlarından olan AHP ve TOPSIS kullanmışlardır.

Harputlugil, Gültekin, Prins ve Topçu (2014) **‘Architectural Design Quality Assessment Based On Analytic Hierarchy Process: A Case Study’** (Analitik Hiyerarşi sürecine Dayalı Mimari Tasarım Kalitesi Değerlendirilmesi: Bir Vaka Çalışması) çalışmasında objektif olarak sistematik bir yaklaşım sunma hedefiyle AHP yönteminin mimari tasarım projelerinin değerlendirme süreçlerinde kullanılmasını değerlendirmişlerdir. Makalede mimari tasarım atölyesinde öğrencilerin projeleri, yenilikçilik, işlevsellik, sunum kalitesi, süreç yönetimi gibi temel ölçütleri ve bunların alt ölçütleri belirlenerek değerlendirme süreci oluşturulmuştur. AHP metodunun mimari tasarım eğitiminde ve profesyonel uygulamalarda değerlendirme süreçlerini daha yapılandırılmış ve nesnel şekle getirildiği belirtilmiştir.

Öztürk Aşan ve Erdoğan (2022) **‘Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinin İrdelenmesi’** çalışmasında çok kriterli karar verme yöntemlerinin akademik literatürde genel olarak yalnız bir yapı üzerinden değerlendirmelerin yapıldığına vurgu yaparak kültürel miras alanlarımızın tarihi çevre bazında yani makro ölçeklerde kullanımlarda da gerekliliğini savunmuşlardır.

Açık (2019) **‘Konya, Karaman, Aksaray ve Niğde illerinde uygun arıcılık yerlerinin belirlenmesinde AHP ve TOPSIS yöntemlerinin incelenmesi’** çalışmasında İç Anadolu bölgesinde bulunan Aksaray, Konya, Karaman ve Niğde illerinin Çok Kriterli Karar Verme yöntemlerinden CBS, AHP ve TOPSIS kullanılarak arıcılık faaliyetlerinin yapılabileceği uygun mekanların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bao, Ruan, Shen, Hermans ve Janssens (2012) **‘Improved Hierarchical Fuzzy TOPSIS for Road Safety Performance Evaluation’** (Yol Güvenliği Performans Değerlendirilmesi İçin İyileştirilmiş Hiyerarşik Bulanık TOPSIS) çalışmalarında 11 katmanlı Emniyet Performansı Göstergelerini 21 Avrupa ülkesinin karayolu güvenliği performans değerlendirmesine yönelik genel bir endekste birleştirmek için TOPSIS yöntemini uygulamışlardır.

Choudhary ve Shankar (2012) **‘An STEEP-Fuzzy AHP-TOPSIS Framework For Evaluation And Selection Of Thermal Power Plant Location: A Case Study From India’** (Termik Santral Lokasyonu Değerlendirilmesi ve Seçimi için STEEP-Bulanık AHP—TOPSIS Çerçevesi: Hindistan’da Bir Vaka Çalışması) Hindistan’daki

Termik Santrallerin yer seçimine ilişkin bir örnek olay çalışmasını önerilen yöntemin uygulanabilirliği STEEP- Bulanık AHP-TOPSIS yönteminde gösterilmiştir. Makale, karar vericilerin değerlendirme sürecini yürütmesi ve Termik Santraller için en uygun yerleri seçmesi için daha doğru, etkili ve sistematik bir karar destek aracını ortaya koymaktadır.

Ertuğrul ve Karakaşoğlu (2009), **'Performance Evaluation of Turkish Cement Firms with Fuzzy Analytic Hierarchy Process and TOPSIS Methods'** (Bulanık Analitik Hiyerarşi Süreci ve TOPSIS Yöntemleri ile Türk Çimento Firmalarının Performans Değerlendirmesi) İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda bulunan on beş Türk çimento firmasının performansının mali tabloları kullanılarak değerlendirdikleri çalışmada önerilen yaklaşım Bulanık Analitik Hiyerarşi Süreci ve TOPSIS yöntemlerine dayanmaktadır.

Ferretti, Bottero ve Mondini (2014) **'Decision Making And Cultural Heritage: An Application Of The Multi-Attribute Value Theory For The Reuse Of Historical Buildings'** (Karar Alma ve Kültürel Miras: Tarihi Binaların Yeniden Kullanımı İçin Çok Nitelikli Değer Teorisinin Bir Uygulaması) çalışmada MCDA tekniğinin özel bir türü olan Çok Nitelikli Değer Teorisi (MAVT) yaklaşımını kullanarak ve Torino (İtalya) metropol bölgesindeki tarihi binaların yeniden kullanımına ilişkin gerçek bir vakadan yola çıkarak kültürel miras projelerinde sürdürülebilirlik değerlendirmesi sorununu ele alınmaktadır.

Kutut, Zavadskas ve Lazauskas (2014) **'Assessment Of Priority Alternatives For Preservation Of Historic Buildings Using Model Based On ARAS And AHP Methods'** (ARAS ve AHP Yöntemlerine Dayalı Model Kullanılarak Tarihi Yapıların Korunması İçin Öncelikli Alternatiflerin Değerlendirilmesi) çalışmalarında Vilnius'un tarihi şehir merkezinde bulunan bazı binaların durumu arkeolojik, tarihi, mimari, ekonomik, sosyal özellikleri göz önünde bulundurarak yeniden işlev ihtiyaçlarını belirlemek için bu tür binaların değerlendirilebileceği öncelik belirleme algoritmasını tasarlamada karar vermede iyi bilinen AHP ve ARAS yöntemleri tercih edilerek analiz etmişlerdir.

Li, Wang., Liu, Xin, Yang., ve Gao (2011) **'Application Of The Entropy Weight And TOPSIS Method In Safety Evaluation Of Coal Mines'** (Kömür Madenlerinin Güvenlik Değerlendirmesinde EntropyWeight ve TOPSIS Yönteminin Uygulanması) çalışmasında kömür madeni güvenliğine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme modeli oluşturulan çalışmada güvenlik yönetimi düzeyini iyileştirmek ve

kömür madenlerinin güvenli üretimini sağlamak amacıyla dört kömür madeninin güvenlik koşullarını değerlendirmek için entropi ağırlığı ve TOPSIS yöntemi kullanılmıştır.

Li, Yang, Huang, Xu, Shao, Shi, Wang ve Cui (2018) '**An Improved Approach For Water Quality Evaluation: TOPSIS-Based Informative Weighting And Ranking (TIWR) Approach**' (Su Kalitesi Değerlendirmesi İçin Geliştirilmiş Bir Yaklaşım: TOPSIS Tabanlı Bilgilendirici Ağırlıklandırma ve Sıralama (TIWR) Yaklaşımı) Shitoumenkou rezervuarı ve Tai Gölü'nün su kalitesi değerlendirmelerinin yapıldığı çalışmada su kalitesi göstergelerini ve ilgili standartları birleştirerek Kriterler Arası Korelasyon Yoluyla Kriterlerin Önemi yaklaşımını kullanarak göstergeler arasındaki karşılıklı korelasyonu dikkate alır. Bilgilendirici Ağırlıklandırma ve Sıralama (TIWR) yaklaşımı adı verilen gelişmiş TOPSIS tabanlı bir metot kullanır.

Ömürbek (2013) '**Havayolu Taşımacılığı Sektöründe TOPSIS Yöntemiyle Finansal Performans Değerlendirmesi**' çalışmada Borsa İstanbul'da (BIST) girişim göstermekte olan havayolu taşımacılığı şirketi (ABC) ile Frankfurt Menkul Kıymetler Borsası'nda girişim göstermekte olan havayolu taşımacılığı şirketinin ekonomik verimlilik değerlendirilmesinin hedeflendiği çalışmada bu iki şirketin 2012 yılı ekonomik durum ve performans tablolarındaki veriler ışığında bütüncül kapsamlı bir değerlendirme yapılabilmesi hedefiyle TOPSIS yöntemi tercih edilmiştir.

Özden (2011) '**TOPSIS Yöntemi ile Avrupa Birliğine Üye ve Aday Ülkelerin Ekonomik Göstergelere Göre Sıralanması**' çalışma kapsamında AB'ye üye ve aday ülkeler kapsamında gelişmişlik seviyeleri, kriter olarak ekonomik değerler tercih edilerek TOPSIS yöntemi kullanılmıştır.

Yuan-Wei ve Gao (2020) '**Ecological Security Evaluation Of Marine Ranching With AHP-Entropy-Based TOPSIS: A Case Study Of Yantai, China**' (AHP- Entropi Tabanlı TOPSIS ile Deniz Çiftçiliğinin Ekolojik Güvenlik Değerlendirmesi: Çin'in Yantai Bölgesinde Bir Vaka Çalışması) çalışmalarında deniz çiftliği ekolojik güvenliği değerlendirilmesi için Yantai' deki yedi ulusal deniz çiftliği işletmesi ve dört il deniz çiftliği işletmesi, TOPSIS yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

Literatür taramalarına baktığımızda TOPSIS yöntemi tarihi yapıların yeniden işlev verilme alanında çok fazla kullanılmayan bir metot olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma özelinde tarihi yapıların yeniden işlev verilme yönteminde en uygun fonksiyon kararının verilmesinde etkili olacak TOPSIS yöntemiyle değerlendirme

yapılacaktır. Bu çalışma, ileriki zamanlarda yeniden işlev verme kavramının TOPSIS metodu ile değerlendirilmesi kapsamında bu çerçevede araştırma yapacak araştırmacılara rehber niteliğinde olması açısından literatüre katkı sağlayacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kavramsal çerçeve çalışmaları kapsamında yeniden işlev verme uygulamaları olarak bilinen ‘adaptive reuse’ kavramının içeriğine, kavramın tarihsel gelişimine ve değerlendirme kriterleri olarak seçilen kriterlerin incelenmesine yer verilmiştir. Değerlendirme kriterleri de incelenmiş olup bu çalışma kapsamında dört kritere sınırladığımız bu dört kritere yer verilmiştir.

Çalışma alanı olarak tercih ettiğimiz ve Konya kenti içinde dört yapı olarak sınırladığımız I. Ulusal Mimarlık Dönemi’ndeki Eğitim yapılarına da genel bir çerçevede yer verilmiştir.

2.1. Adaptive Reuse Kavramı

"Adaptive Reuse", mevcut bir yapının orijinal fonksiyonunu değiştirerek veya modifiye ederek, yeni bir fonksiyonda kullanımı için uygun bir vaziyete getirilmesi sürecidir (Tyler, 2006). Bu kavram, tarihi binaların korunması, sürdürülebilirlik ve çevresel etki gibi çeşitli faktörlerle ilgilidir (Russell, 2014). Adaptive Reuse, genellikle şehir planlaması, mimarlık ve çevre tasarımı alanlarında incelenir ve uygulanır (Hack, 2019).

"Adaptive Reuse" kavramı Türkçe olarak uyarlanabilir yeniden kullanım veya yeniden işlevlendirme kavramına karşılık gelmektedir. Yeniden işlevlendirme de mevcut bir yapının özgün kullanım amacını değiştirerek veya ek ekleyerek, yeni bir işlev verilmesi için uygun hale getirilmesi sürecidir. Bu süreç, genellikle atıl veya terk edilmiş olan binaların canlandırılması ve kaynakların daha da fazla etkin olarak kullanılması için kayda değer bir uygulamadır.

Yeniden işlevlendirme projeleri, birçok çeşitli nedenlerle gerekli hale gelebilir. Bunlar arasında tarihi yapıların korunması, mevcut alanın daha verimli kullanılarak kullanım potansiyelinin artırılması, şehirdeki boş alanların dönüştürülmesi ve sürdürülebilirlik hedeflerinin desteklenmesi yer alabilir. Ayrıca, kültürel mirasın korunması ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt verilmesi de yeniden işlevlendirme sürecinin önemli bir parçasıdır.

Adaptive Reuse kavramı; sürdürülebilir kent gelişimi, tarihi-kültürel mirasın muhafaza edilmesi ve çevresel sürdürülebilirlik gibi konuların ön plana çıktığı 20. yüzyılın ortalarında daha fazla dikkat çekmeye başlamıştır (Tyler, 1984). Bu dönemde; özellikle Avrupa’da ve Amerika Birleşik Devletleri’nde endüstriyel dönüşüm ve

şehirleşme süreçlerinin etkisiyle birçok tarihi bina ve alanın tükenme tehlikesi altında olduğu tespit edilmiştir (Smith, 2008).

1960'lı senelerin sonları ve 1970'li senelerde, Adaptive Reuse kavramının olgunlaşıp biçimlenmesinde dikkate değer bir süreçtir. Bu dönemde, özellikle tarihi ve karakteristik binaların korunması ve yeniden kullanılması konusunda artan bir farkındalık ortaya çıkmıştır (Jones, 1992). Bu dönemde, birçok eski endüstriyel bina ve alan, konutlar, ofisler, alışveriş merkezleri, kültürel mekanlar, sanat galerileri gibi yeni kullanım amaçları için restore edilmiş ve dönüştürülmüştür (Brown, 2015).

Bu yapılar, atıl durumda kalmış ve çoğu zaman yıkılmak üzereyken, bazıları ise yeni kullanım amaçları için dönüştürülmeye başlanmıştır (Jones, 2012).

1980'ler ve sonrasında, Adaptive Reuse kavramı daha da yaygınlaşmış ve çeşitli ülkelerde ve bölgelerde uygulanmıştır. Özellikle kentsel yenileme projeleri, endüstriyel mirasın korunması, tarihi bölgelerin canlandırılması ve sürdürülebilir kent gelişimi gibi konular Adaptive Reuse kavramının önemini artırmıştır (UNESCO, 2020).

Günümüzde, Adaptive Reuse kavramı; şehir planlaması, koruma, mimarlık, sürdürülebilirlik çalışmaları kapsamında değerli bir yer tutmaktadır. Eski yapıların yeni kullanım amaçları için uygun hale getirilmesi, sürdürülebilir kent gelişimi ve çevresel etkilerin azaltılması bakımından giderek daha çok değer kazanmaktadır.

Uyarlanabilir yeniden kullanım (adaptive reuse), mevcut bir yapının yapısal sistemini, mekânsal potansiyelini ve kültürel bağlamını koruyarak yeni işlevlerle bütünleştirilmesini amaçlayan çok katmanlı bir tasarım stratejisidir. Bu yaklaşım, özellikle sürdürülebilir mimarlık ve yapı stoğunun yeniden değerlendirilmesi konularında etkili çözümler sunmaktadır. Bir yapının yaşam döngüsünü uzatarak enerji tüketimini ve malzeme israfını azaltması, adapte ederek yeniden kullanımın çevresel faydalarının başında gelir (Langston ve diğerleri, 2008). Yeni yapı üretiminin sebep olacağı hammadde tüketimi, çevresel deformasyonlar ve yapım sürecinde yaşanacak çevre ve hava kirliliği bu yaklaşımla birlikte ciddi ölçüde azaltma sağlayacaktır.

Yeniden işlev verme uygulamaları, yapının özgün mimari kimliğini koruyarak güncel gereksinimlere uyum sağlamayı hedeflese de bu süre zarfında strüktürel sınırlamalar, teknik altyapı entegrasyonu ve mevzuata uyum gibi çok katmanlı zorluklar içermektedir. Buna karşın mekânsal sürekliliğin sağlanması, kültürel mirasın yaşatılması ve çevresel kaynakların etkin kullanımı gibi faydalar, bu yaklaşımın mimarlık ve kent planlama bağlamındaki önemini artırmaktadır. Teknik açıdan değerlendirildiğinde, kültür mirası yapıların yeniden işlevlendirilmesinde en kritik

konulardan biri, taşıyıcı sistemin mevcut performansıdır. Betonarme ya da çelik karkas sistemlerde yapılacak statik analizler; yeni işlevin getireceği yük dağılımı, kullanım yoğunluğu ve titreşim davranışı açısından belirleyici olmaktadır. Gerekli durumlarda karbon fiber takviyeler, çelik giydirme sistemleri gibi yapısal güçlendirme teknikleri kullanılarak yapının güvenliği sağlanabilir (Conejos ve diğerleri., 2016). Aynı zamanda elektro- mekanik sistemlerinin modern standartlara entegre edilmesi de uygulamada teknik zorluklara neden olabilir. Mevcut yapılar genellikle günümüzde ısı yalıtımı, akustik proje, yangın güvenliği yönetmeliği, sığınak yönetmeliği ve engelli erişimi standartları gibi gereklilikleri karşılayacak fiziki şartlarda değildir. Bu koruma sürecinde, birçok mühendislik disiplinlerinin bir arada ekip olarak hareket edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bununla birlikte yeniden işlev verme süreci yalnızca teknik bir süreci ifade etmeyip; aynı zamanda mimari estetik, ekonomik ve sosyal-kültürel değerlendirmeleri de beraberinde gerektirir. Yapının tarihi değeri, tarihi çevre bağlamı ve kent kullanıcısının beklentileri; tasarım sürecinde dikkate alınması gerekli olan kriterler olarak değerlendirilmelidir. Yanlış işlev seçimi ya da aşırı müdahale durumunda, yapının özgün kimliği zarar görebilir. Ayrıca, mülkiyet sorunları, koruma kurulu kararları gibi yasal düzenlemeler, finansal kaynak yetersizlikleri ve yatırımcı ilgisizliği, bu tür projelerin önündeki başlıca engeller arasında sayılabilir (Plevoets & Van Cleempoel, 2011). Ancak başarılı örnekler, sadece bir yapının değil bütün bir kentsel tarihi çevrenin yeniden canlandırılmasına, gelişmesine ve kent kimliğinin desteklenmesine olanak tanımaktadır. Bu sebeple yeniden işlevlendirme uygulamaları; teknik analiz, tarihsel duyarlılık ve mimari tasarımın buluştuğu bütüncül bir yaklaşım olarak değerlendirilmelidir.

Avrupa'da yeniden kullanım kavramı gün geçtikçe daha da fazla kıymet kazanmaktadır. Bu kavramın yaygınlaşması, tarihi ve kültürel mirasın korunmasına, şehirlerin sürdürülebilir gelişimine ve çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunur. Bu nedenle, Avrupa'da birçok şehirde ve bölgede yeniden kullanım projeleri görülmektedir.

Örneklere baktığımızda da birçok terk edilmiş tarihi yapıların yeniden kullanımı sadece fiziki olarak yalnızca korumasına katkı sunmakla kalmayıp bununla birlikte kültürel mirasın canlandırılmasına ve yaşatılmasına da katkı sağlamıştır. Örneğin; eski bir fabrika ya da tren istasyonu ofis, konut ya da sanat galerisine dönüştürülürken, bir kale ya da hipodrom kafeteryaya ya da restorana dönüştürülebilmektedir. New York City'deki Hing Line Park ise, Manhattan'ın batı tarafında eski bir yük tren hattının

restore edilerek yeşil bir parka dönüştürülmesiyle gerçekleşen yeniden kullanım uygulamasıdır. 1930’larda inşa edilen bu yük tren hattı, uzun yıllar atıl kaldıktan sonra 2009’da parka dönüştürülmüştür.

Londra’da bulunan Tate Modern de köhne ve terkedilmiş bir elektrik santrali Bankside Power Station’un yeniden işlevlendirme uygulaması ile kente kazandırılan çağdaş sanat müzesidir. Bankside Power Station 20.yüzyılın başlarında Londra’nın enerji gereksinimini karşılamada başvuru alan elektrik santraliydi. Ancak santral, 1981 yılında kapanmış ve boş bırakılmıştır. Daha sonrasında sanatçılar, mimarlar, şehir plancıları endüstriyel bir yapıyı özgün özelliklerini de koruyarak çağdaş sanatı sergilemek için uygun bir mekâna dönüştürmüşlerdir. Tate Modern yeniden işlevlendirme projesinin ardından ziyaretçilerine interaktif sanat etkinlikleri, atölyeler, seminerler, özel etkinlikler gibi çeşitli programlar sunmasının yanında kafe ve restorantı ile yeme-içme imkânı sunan bir kompleks haline dönüştürülmüştür. Tate Modern’in özgün strüktürü koruyarak, çağdaş sanatın ihtiyaç duyduğu esnek ve geniş mekanlar oluşturularak hem tarihi süreklilik sağlanmıştır hem de modern mimarlıkla güçlü bir diyalog kurarak kentsel dönüşümün ve kültürel yeniliklerin kapısını aralamıştır (ArchDaily,2013).

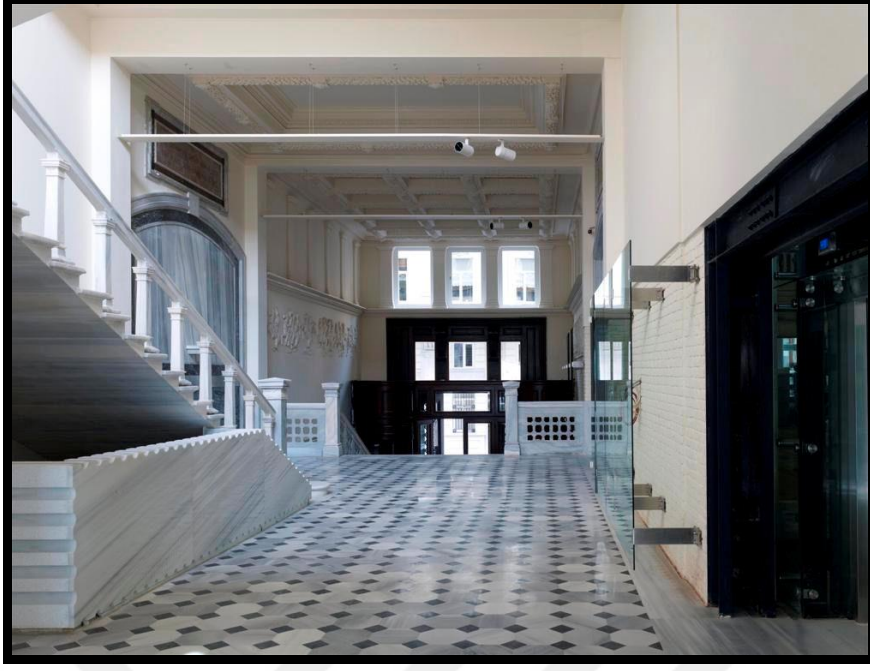
Şekil 2.1. Londra Bankside Elektrik Santrali (Bankside Power Station) – Tate Modern
(<https://www.arkitektuel.com/tate-modern/>)

Ankara’da bulunan CerModern, yeniden işlev verme sürecinde özgün mimarisinde devlet demiryollarına ait atölye olarak tasarlanan yapı endüstriyel mirasın modern sanat mekanına dönüşümünde başarılı örnekler arasında yer almaktadır. Yapının işlevlendirilmesi ve adaptasyon süreci, orijinal yapısal sistemin korunarak, çağdaş sanat galerisi olarak nasıl başarılı bir şekilde dönüştürüldüğünü ortaya koymaktadır (Torunbalcı& Günay, 2017).

Şekil 2.2. Ankara Cer Atölyeleri – CerModern
<https://www.arkiv.com.tr/proje/cer-modern/1535?lang=en>

İstanbul’da şehrin kültürel yaşamını destekleyen yapılar arasında bulunan Salt Galata, özgün mimarisinde Osmanlı dönemine ait bir banka işlevi olarak tasarlanmıştır. Birçok yapıda görüldüğü gibi zamanla işlevini yitirmiştir. Daha sonra yeniden işlev verme uygulaması ile koruma altına alınarak modern sanat merkezi haline dönüştürülmüştür. Salt Galata örneğinde yapının hem iç mekanların da hem de cephesi tasarımında özgün olarak koruma sağlanması amaçlanmış başarılı örnekler arasındadır (Kaymakçı, 2022).

Şekil 2.3. İstanbul Osmanlı Bankası- Salt Galata
(<https://www.arkitera.com/proje/salt-galata/>)

2.2. Adaptive Reuse Kavramı Mimari Gelişim Süreci

Adaptive Reuse ‘un kavram haline gelmesi 20. yüzyıl ortalarında olsa da uygulamanın faaliyet göstermesi Antik Döneme kadar dayanmaktadır. Roma İmparatorluğu döneminde tapınaklar kiliselere dönüştürüyor olsa da ‘Adaptive Reuse’ kavramının kavramsallaşması çok daha uzun yıllar sonrasına denk gelmektedir.

Yeniden işlev verme, uyarlanabilir yeniden kullanım ya da adaptive reuse kavramı, belirli bir kişi ya da kişiler tarafından bulunmamış olup modern mimarlıkla birlikte ortaya atılan kültür mirası yapıların yıkılması yerine korunarak başka bir fonksiyona dönüştürmeyi hedefleyen bir kavram olmuştur.

Amerikalı şehir plancısı ve The Image of The City (1960) kitabı yazarı Kevin Lynch kitabında, kent kimliğinin korunması amacı ile tarihi yapıların yeni kullanım biçimlerine adapte edilmesini destekleyerek bu yapıların kent dokusunun değişimine uyum sağlaması gerektiğini vurgulamaktadır.

The Death and Life of Great American Cities (1961) yazarı ve şehir plancısı olan Jane Jacobs kitabında, tarihi binaların yıkılması yerine yeni işlevler kazandırılarak yaşatılması gerektiğine vurgu yaparak kentlerin ve yapıların zaman içerisinde farklı işlevler kazandığını belirtmiştir.

Yeniden kullanım yöntemi belirli bir tarihte yasalaşmamıştır; bunun yerine, farklı ülkelerde ve bölgelerde zamanla gelişen yasal düzenlemeler ve politikalar

çerçevesinde uygulanmaktadır. Ancak, kültürel ve tarihi değerlerin korunup yaşatılması, yaşatılabilir kent gelişimi ve çevresel sürdürülebilirlik gibi ilkeleri teşvik eden yasalar ve politikalar, yeniden kullanım yönteminin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. 1964 Venedik Tüzüğü'nde de 'adaptive reuse' kavramının benimsediği tarihi yapıların modern ihtiyaçlara uygun şekilde yeniden kullanılması yaklaşımını benimsemiştir. Tüzük, tarihi çevrelerin korunması ve bu alanların sürdürülebilir kullanımı üzerine odaklanır. Adaptive reuse, tarihi binaların çeşitli amaçlar için yeniden kullanarak bu alanların canlandırılmasını teşvik ederken, bu sürecin tarihi bütünlüğünü koruması ve kültürel değerlerin sürdürülmesi gerekliliğini vurgular.

1970'lerden itibaren de UNESCO, ICOMOS ve diğer koruma kuruluşlarının da 'adaptive reuse' kavramını destekleyen bildirilerle kültürel mirasın korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması başlığında ele almışlardır.

UNESCO 1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Korunması Sözleşmesi ile tarihi yapıların fonksiyonlarının çağdaş işlevlere uyarlanarak yaşatılmasını vurgulayarak teşvik etmektedir. Özellikle de tarihi şehirler ve endüstriyel miras alanlarında bu kavram haline gelen koruma uygulamasını strateji olarak benimsemektedir.

1979 Appleton Tüzüğü 'nde (ABD ICOMOS) ise adaptive reuse kavramı strateji olarak tartışılmış olsa da tanım olarak kabulü yapılamamıştır.

ICOMOS tarafından hazırlanan 1981 Burra Tüzüğü'nde ise 'adaptive reuse' kavramı koruma sürecinin bir parçası olarak tanımlanmıştır. Böylelikle kavram uluslararası bildiri de açıkça bir tanım haline gelmiştir. Tarihi bir yapının uyarlanabilir bir fonksiyona dönüştürülürken kültür miras değerlerinin korunması gerektiği vurgusu yapılmıştır.

Kültürel mirasımızın korunması ve yöntemi noktasında dönüm noktası olan 1994 Nara Konferansı'nda adaptive reuse kavramı ele alınmıştır. Konferansta, tarihi çevrenin sürdürülebilir kullanımı ve yönetimi konulara değinilmiştir. Konferans sonuçları, tarihi yapıların korunması ve yeniden kullanılmasına yönelik prensipleri ve en iyi uygulamaları vurgulamıştır. Bu tarz uluslararası konferanslar, kültürel mirasın muhafaza edilip yaşatılması ve bu korumanın yönetimiyle ilgili küresel perspektiflerin geliştirilmesine ve paylaşılmasına katkıda bulunmaktadır.

2.3. Adaptive Reuse Değerlendirme Kriterleri

Mimari değer; bir yapının tarihi, kültürel, işlevsel, estetik ve yapısal niteliklerinin bütünsel ifadesi olarak tanımlanır ve korunması gereken özgün kimliğini

belirler. Yapıların yeniden işlev verme sürecinde, mimari değerin doğru analiz edilmesi ve bu değerin yeni kullanım senaryoları çerçevesinde sürdürülebilir biçimde korunması temel bir ilke haline gelmiştir. Yeniden işlev verme salt fiziksel dönüşümün de ötesinde mevcut yapının mimari özelliklerini tarihsel katmanlarını ve mekânsal kurgusunu dikkate alarak onu çağdaş ihtiyaçlara uygun biçimde yeniden yorumlama sürecini kapsamaktadır. Bu bağdamda yüksek mimari değere sahip bir yapının yeniden işlevlendirilmesi yalnızca estetik ve anıtsal unsurların korunmasıyla sınırlı kalmaz aynı zamanda da yapının mekânsal organizasyonuna, malzeme karakterine ve tarihi mana dünyasına da saygı gösterilmesini gerektirmektedir. Mimari değerin yeniden işlev verme sürecin dahil edilmesi, yapının yeniden kullanım ile bütünleştirirken kimliğini kaybetmemesini sağlar ve böylelikle hem yapısal bütünlük olarak hem de kültürel sürdürülebilirlik hedeflerine hizmet eder. Bu nedenle her yeniden işlevlendirme projesi kapsamlı bir değer analizi, özgün kimlik koruması ve çağdaş ihtiyaçlara duyarlı tasarım stratejileri ile desteklenmelidir.

Yüksek mimari değere sahip yapıların yeniden işlevlendirilmesinde, müdahale derecesi, müdahalenin türü ve tasarım yaklaşımı dikkatle belirlenmelidir. Yapının taşıdığı tarihî, kültürel ve estetik katmanlar, işlev değişimi sürecinde rastlantısal veya yüzeysel müdahalelerle zedelenmemeli, aksine bu katmanlar yeni kullanım biçimleriyle zenginleştirilmelidir. Özellikle strüktürel bütünlüğün korunması, özgün malzeme ve detayların yaşatılması, mekânsal organizasyonun saygıyla ele alınması, yeniden işlevlendirme projelerinde öncelikli hedefler arasındadır. Bununla birlikte, yeni işlevlerin mekâna entegre edilmesi sürecinde çağdaş tasarım öğeleri, geçmişin izlerini silmeden ve onlarla diyalog kuracak biçimde kullanılmalıdır. Böyle bir yaklaşım, yapının geçmişi ile geleceği arasında sürdürülebilir ve anlamlı bir bağ kurar. Ayrıca, mimari değerin yeniden işlevlendirme yoluyla korunması, sadece bireysel yapı ölçeğinde değil, kent bütününde de kimlik ve bellek sürekliliği bakımından belirleyici bir görev üstlenmektedir. Dolayısıyla, mimari değer ile yeniden işlevlendirme arasında kurulan bu hassas denge; koruma bilincinin derinleşmesini, kaynakların verimli kullanılmasını ve toplumların tarihî mirasla kurduğu ilişkiyi kuvvetlendiren stratejik bir çözüm yolu olarak kabul edilmektedir.

UNESCO ve ICOMOS, kültürel miras alanlarımızın Dünya Mirası Listesi'ne dahil edilmesi ve korunması için belirli değerlere ve kriterlere bakmaktadır. Bu değer ve kriterleri, miras alanının önemini ve korunma gerekliliğini değerlendirme aşamasında kullanılmaktadır.

Bir kültürel mirasın evrensel değerlere sahip olabilmesi için; tarih değeri, manevi değeri, kültür değeri, özgünlük değeri, teknik değeri, estetik değeri, sanat değeri gibi ölçütlerinin bu mirasın kendi özünde barındırıyor olması beklenmektedir (UNESCO ve ICOMOS, 2010). Bir yapının değeri, yalnızca estetik veya işlevsel boyutlarla sınırlı kalmaz; özgünlük, kent kimliği, kültürel değerler, sürdürülebilirlik, toplumsal etkileşim, ekolojik denge, zaman değeri, teknolojik yenilik, mali verimlilik, gizlilik ve erişilebilirlik gibi pek çok farklı parametreyi içerir. Estetik değer, bir yapının görsel çekiciliğini ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda mekânın kullanıcılara duygusal bir etkileşim oluşturup manevi bir etki oluşturma kapasitesini de yansıtır. Kültürel değerler, yapının tarihî bağlamı ve toplumların geçmişi ile olan ilişkisini koruyarak, kültürlerin sürekliliğini sağlar ve yerel kimliği yüceltir. Özgünlük, tasarımın çevresindeki yapılarla farklılaşarak benzersiz olmasını ve kültürel mirası modern dünyaya entegre etmesini sağlar. Kent kimliği bir yapının şehre ait özellikleri yansıtmalarını, kent halkı ile manevi bir ilişki kurmasını ve şehir planlamasında önemli bir sembol haline gelmesini ifade eder. İşlevsellik, sadece pratikte verimli kullanım değil, aynı zamanda sosyal etkileşimleri ve toplumsal bağları güçlendiren tasarım öğeleriyle şekillenir. Sürdürülebilirlik, çevresel etkileri minimize eden, doğa dostu malzemeler ve enerji verimli sistemler kullanılarak geleceğe yönelik sorumluluk taşır. Toplumsal etkileşim, yapının toplulukların bir araya gelmesini sağlayacak şekilde tasarlanmasıyla güçlenir, sosyal dayanışma ve aidiyet duygusu oluşturarak halkın yaşam kalitesini artırır. Ekolojik denge, yapının çevreye zarar vermeyen, doğal kaynakları verimli kullanan ve ekosistemle uyumlu olmasını sağlar. Zaman değeri, yapının geçmişten gelen kimliğini günümüz ihtiyaçlarıyla harmanlayarak, tarihî ve modern öğeleri birleştirir. Teknolojik yenilik, çağın gereksinimlerine uygun olarak yapıların daha verimli, güvenli ve konforlu hale gelmesini sağlar. Mali verimlilik, tasarımın ekonomik açıdan etkin olmasını ve projelerin bütçesinin verimli kullanılmasını ifade eder. Gizlilik ve erişilebilirlik değerleri, özellikle kamusal alanlarda, bireylerin mahremiyetini ve engelli kullanıcıların erişimini göz önünde bulundurarak, mekânın sosyal adalet anlayışına uygun olmasını sağlar.

Sonuç olarak bir yapının değeri; estetik, özgünlük, kültürel, çevresel ve toplumsal bağlamda taşıdığı anlamlar işlevsel, yapısal, modern ihtiyaçlara uyum, , teknik alt yapı, yasal uygunluk, sürdürülebilirlik, erişilebilirlik, teknolojik yenilik ve toplumsal kabul, kullanım yoğunluğu ve işletme potansiyeli gibi pek çok parametrelerin tutarlı bir şekilde birleşimidir. Bu çalışmada da yeniden işlev verme uygulamasının

değerlendirme kriterleri; dört kritere indirgenerek özgünlük değeri kavramı, estetik değeri kavramı, kent kimliği değeri kavramı ve kültürel değeri kavramı ele alınmıştır.

Tablo 2.1. Adaptive Reuse değerlendirme kriterleri ile ilgili yazar görüşleri

Adaptive Reuse Değerlendirme Kriterleri	Araştırmacı Görüşü	Kaynak
Özgünlük Değeri	Tarihi binaların uyarlanması, özgünlüklerini koruyarak gerçekleştirilmelidir; böylece yapılan herhangi bir değişiklik, yapının özgün değerleri ve anlamı ile uyum içinde kalır.	Jukka Jokilehto
Estetik Değeri	Etkili, doğru ve iyi şekilde uygulanan uyarlanabilir yeniden kullanım çalışması; orijinal yapının estetik bütünlüğüne saygı gösterirken, anlamlı bir şekilde evrim geçirmesine olanak tanır ve hem güzelliğini hem de kültürel önemini korur.	Steven Semes
Kent Kimliği Değeri	Eski binaların özenle yeni kullanımlara uyarlanması, geçmiş ve şimdi arasında görünür bir bağlantıyı koruyarak hem sürekliliği hem de değişimi teşvik eder ve kentsel deneyimi zenginleştirir.	Kevin Lynch
Kültürel Değeri	Uyarlanabilir yeniden kullanım, bir yerin kültürel özünü korumanın bir yoludur; burada mimari sadece yeniden inşa edilmez, aynı zamanda yeniden yorumlanır ve bir alanın tarihi ve kimliği, geleceğini etkilemeye devam eder.	Douglas Murphy

2.3.1. Özgünlük Değeri Kavramı

Mimari özgünlük kavramı, bir yapının veya tasarımın önceki örneklerden farklı kendine özgü bir kimliğe sahip olması manasını taşımaktadır. Mevcut yapıların işlevsel değerlerini yeniden ele alarak ve dönüştürerek kendine has bir kimlik oluşturmaktadır. Bu süreç eski tarihi binaların veya mekanların günümüz ihtiyaçları doğrultusunda yeniden bir işlevlendirilmesi ile ortaya çıkmaktadır. Yeniden işlev verme, bir yapının tarihsel, kültürel veya estetik özelliklerini korurken ona yeni bir işlev kazandırarak özgün bir tasarım dili oluşturmaktadır. Mimari özgünlük işlevsel yeniden değerlendirme

ile yapının yalnızca fiziki mevcudiyetini değil aynı zamanda kültür ve toplum açısından taşıdığı rolünü de özgün bir şekilde yeniden inşa eder.

Mimari koruma anlamında ilk uluslararası belge niteliği taşıyan Atina Kartası (1931), tarihi eserlerin korunması için temel ilkeleri belirlemiştir. Atina Kartası'nda özgünlük kavramı doğrudan kullanılmamış olsa da metin içeriğinde özgünlük kavramı ile ilişkili tarihi anıtları saygı ile korumak, restorasyonun sınırlılığı ve bilimsel yaklaşım gibi bazı ilkeler yer almaktadır. Doğrudan kullanılmamışsa da özgün niteliklere saygı gösterilmesi gerektiği açıkça vurgulanmıştır.

Tarihi yapıların korunması ve bu yapıların restorasyonu mevzusunda uluslararası standartlar belirleyen belge niteliği olan Venedik Tüzüğü (1964), özgünlük kavramına vurgu yaparak bir yapının orijinal malzemelerinin, yapı tekniklerinin ve tasarımlarının korunmasını esas almaktadır. Restorasyon çalışmalarının, tarihi eserin tarihsel ve kültürel değerini koruyarak yapılması gerektiğini, modern müdahalelerin ise yapının özgün kimliğine zarar vermeden yapılması gerektiğini savunmaktadır. Özgünlük yalnızca fiziksel olarak sınırlı kalmayıp, yapının kültürel ve tarihsel bağlamda da içerdiğini ifade etmektedir.

Venedik Tüzüğü ruhundan esinlenerek ortaya çıkan taşıyan Nara Özgünlük Belgesi (1994), özgünlük kavramını kültürel ve tarihsel bağlamda değerlendiren bir belge niteliği taşımaktadır. Nara Konferansı'ndan da sonra ele alınmış olan özgünlük kavramı, yıllar içinde prensipleri değerlendirilerek düzenli hale getirilmiş bir kavram haline gelmektedir.

Özgünlüğü miras alanlarının kültürel, estetik, tarihsel değerlerini ortaya koyan bir kavram olarak ele alan Burra Tüzüğü (2013); mirasın özgünlüğünü ve kültürel bağlamını korumayı vurgulamaktadır.

Özgünlük kavramına, yalnızca fiziksel unsurlar olarak değil bununla beraber miras alanlarının önemine katkıda bulunan maddi olmayan değerlere de dikkat edilerek çok yönlü bir yöntem ile yaklaşılmalıdır (Jokilehto, 2006). UNESCO Somut Olmayan Miras Sözleşmesi 2005 yılında yayınlanan son revizyondan önce 'orijinallik testi' dört parametreye atıfta bulunuyordu: tasarım, malzeme, işçilik ve ortam (Jokilehto, 2006).

Özgünlük, daha çok nesnel bir gerçek değil, geçmişe yüklenen öznel değerlere bağlıdır (Lowenthal, 1998).

UNESCO Somut Olmayan Miras Sözleşmesi 2005 yılında yayınlanan son revizyondan önce 'orijinallik testi' dört parametreye atıfta bulunuyordu: tasarım, malzeme, işçilik ve ortam (Jokilehto, 2006).

2.3.2. Estetik Değeri Kavramı

Mimarlıkta estetik değer; bir yapının tasarımına yön veren değerli kriterlerinden biri olarak genellikle biçim, doku, renk, malzeme, ışık gibi birçok parametrelerin birlikteliği ile ahenk, uyum ve bütünlük oluşturmaları sayesinde oluşturduğu görsel ve deneyimsel uyumla ölçülen bir kavramdır. Estetik; bir yapının görsel, duygusal, işitsel algısını belirleyen ana değerler arasında bulunmaktadır. Estetik değer yalnızca bir yapının dış cephesi ile alakalı olmanın da ötesinde yapı kullanıcısının iç mekanla sağladığı deneyimle de alakalıdır. Bu değer, bir mekânın kullanıcılar tarafından algılanan hissiyatını, oradaki fiziksel ve psikolojik deneyimi de şekillendirir (Norberg-Schulz, 1980).

Bir yapının estetik değerinin yüksek olması onun çevresi ile uyum içerisinde kullanıcıya hitap eden ve bulunduğu kültürde kabul görmesi ile de doğrudan ilişkilidir. Estetik manda güçlü bir tarihi yapı görsel çekiciliği ve fonksiyonelliği de birlikte sunarak duygusal bir etki de oluşturmaları gerekmektedir. Dolayısıyla estetik değer sadece bir yapının sanatla olan alakasını kurmakla kalmayıp toplumun mekâna olan bağını da kuvvetlendirmiş olur.

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde alınan koruma değerleri kapsamında estetik ve sanatsal değer olarak estetik değeri kapsamaktadır. Bu bildirme içeriğinde; kültür varlığının mimari tasarımındaki anlayışı ve süsleme özelliklerini, dönemin ve toplumun ulaştığı beğeni düzeyini ve niteliğini kapsadığı ifade edilmiştir (ICOMOS, 2013).

Yapı yalnızca kullanıcı ihtiyaçlarına cevap veriyor ve bunun dışında bir fikir aktarımı sağlamıyor ise, bu mimari yapı mimari envanterinde bir sanat eseri sayılamayacağını belirtir (Collingwood, 1938).

Perrault'a göre, mimari alanda pozitif ve keyfi olan güzellik olmak üzere iki çeşit güzellik vardır. Pozitif estetiği mimarlık ürününün faydalı ve zorunlu kullanımını amaçlayarak biçimsel ve inşa özellikleriyle ilişkilendirmiştir. Keyfi estetik otorite ve yasal düzenlemelere sadık olarak gelişen güzellik manasındadır (Masiero, 2006). Böyle bir güzelliğin de "bir" doğrusu bulunmamaktadır (Perrault, 1993). Estetik tecrübe, sadece algının değil aynı zamanda benliği ve onu sarmalayan dünyayı keşfetmenin bir anıdır (Masiero, 2006).

2.3.3. Kent Kimliği Değeri Kavramı

Kent kimliği, bir kenti başka kentlerden ayıran özelliklerle birlikte birçok bileşenin bir araya gelmesinden meydana gelmektedir. Her kentin coğrafi yapısına, kültürüne göre insan toplulukları çeşitlilik gösterir. Bu nedenle, bu farklılıklar mimari yapılara da yansımaları farklılık gösterecektir. Kentler geçmiş zamanlarındaki yaşamış olduğu tecrübeler neticesinde kimlik kazanmışlardır (Ayyıldız ve Ertürk, 2017).

Kent kimliği kavramı, sanayileşmenin kentler üzerindeki oluşturduğu etkileriyle mimarlık ve şehir planı disiplinleri alanında tartışma konusu olmuştur. Lewis Mumford'a göre; Ebenezer Howard'ın 1898'de geliştirdiği Bahçe Şehir hareketi, hızla büyüyen sanayi şehirlerinde kaybolan yerel değerlerini koruma amacı güderek, erken bir örnek teşkil etmiştir. 1960'larda 'The Image of the City' adlı çalışmasında Kevin Lynch, kentlerin fiziksel yapılarının ve bu yapıların insanlar üzerinde algısal etkilerinin, kent kimliğinin oluşumunda nasıl önemli olduğunu vurgulamıştır. 1980'ler ve sonrasında ise küreselleşme ve post-modernizmin etkisiyle, yerel kimliğin korunması ve şehirlerin farklılaşma çabaları daha çok önem kazanmıştır. Charles Jencks bu dönemde post-modern mimarlığın yerel ve tarihsel unsurları ön plana çıkardığını belirtmiştir. David Harvey ise küreselleşmenin kent kimliği üzerinde etkilerini incelemiş ve post-modern dönemde şehirlerin kimliklerinin nasıl erozyona uğradığını analiz etmiştir.

Kent kimliği açısından değerlendirildiğinde, uyarlanabilir yeniden kullanım uygulamaları, homojenleşen küresel mimari eğilimlere karşı yerel karakterin korunmasını sağlar. Kentsel çevredeki çeşitlilik, geçmişten gelen katmanların görünür kılınmasıyla artar. Bu da mekânsal aidiyet duygusunu pekiştirir (Çelik, 2014). Bu uygulamalar maliyet ve çevresel sürdürülebilirlik perspektifinden de kayda değer kazanımlar sunar. Ancak en önemlisi, mimari mirasın sadece "geçmişe ait" olarak değil, bugünün ve geleceğin bir parçası olarak değerlendirilmesini mümkün kılmasıdır.

Yeniden işlevlendirme, kent kimliği kavramı ile doğrudan bağlantılı bir süreçtir. Bu kavram tarihi ya da kullanım dışı kalmış yapıların yeni işlevlerle donatarak kent yaşamına kazandırılmasını ifade etmektedir. Yeniden işlevlendirme projeleri, bir yandan mevcut kentsel dokuyu koruyarak şehirlerin tarihsel ve kültürel kimliğini muhafaza ederken, diğer yandan bu yapıların modern ihtiyaçlara uyarlanarak canlı bir kentsel deneyim oluşturmaktadır. Örneğin dünyada da çok tercih edilen sanayi devrimi sonrası işlevini yitiren endüstriyel yapılar, günümüzde müze, kültür merkezi, konut veya ofis olarak yeniden işlevlendirilmektedir. Bu da kent kimliğinin oluşmasında önemli bir çalışma olarak algılanmaktadır. Aynı zamanda Charles Jencks' in post-modern mimarlık anlayışı ile paralellik göstermekte, yerel ve tarihsel unsurların

korunarak geleceğe taşınmasını sağlamaktadır. Yeniden işlevlendirme hem kent kimliğini koruma hem de şehrin sürekli dönüşen yapısına entegrasyon sağlama sürecinde belirleyici etkiye sahiptir.

2.3.4. Kültürel Değeri Kavramı

Kültürel değer, toplumun belleğini, kimliğini ve estetik duyarlılığını sürdüren bir mirastır. Adaptive reuse uygulaması ile korunan yapılar da kültürel mirası koruyarak, geçmişin birikimiyle ile günümüz arasında güçlü bir etkileşim zemini oluşturur ve yapıya fonksiyonellik ile birlikte kültürel açıdan anlamlı hale getirir. Yeniden işlevlendirme projeleri yalnızca yapının fiziksel özelliklerini korumayı değil, aynı zamanda yapının yerel kültürle olan bağlantısını güçlendirmeyi de amaçlayan bir koruma uygulamasıdır. Yeni işlev, topluluğun ihtiyaçları doğrultusunda belirlenirken yapının yerel kültüre katkı sağlanması ve kültürle bir bağ kurması hedeflenir.

Bu kültürel değer kriteri de yeniden işlevlendirme projelerinde kültürel değerlerin kaybolmadan sürdürülebilir bir şekilde yaşatılmasını sağlar ve yapıya hem yerel kimlikle hem de modern ihtiyaçlarla uyumlu hale getirmektedir.

Uyarlanabilir yeniden kullanım, işlevini yitirmiş yapıların çağdaş ihtiyaçlara uygun biçimde dönüştürülmesini sağlayan sürdürülebilir bir yaklaşımdır. Ancak bu kavram yalnızca fiziksel bir müdahale değil; aynı zamanda kültürel sürekliliği sağlayan bir koruma stratejisidir. Zira yapılar, yalnızca işlevsel objeler değil, toplumların kolektif hafızasının taşıyıcılarıdır (Plevoets & Van Cleempoel, 2011). Bu bağlamda uyarlanabilir yeniden kullanım, geçmişle bağ kurmanın ve kimlik inşasının önemli bir aracıdır.

Modern kentleşme süreci; çoğu zaman tarihî dokunun ihmaline, tahribatına neden olmaktadır. Bu da yapıların işlevini yitirdiğinden yok olmaları kaçınılmaz hale gelmektedir. Ancak her yapı, kendi döneminin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan bir belge niteliği taşınmaktadır. Bu nedenle, işlevini kaybeden bir yapının yıkılması, sadece bir fiziksel formun değil, aynı zamanda onunla birlikte gelen tüm kültürel birikimin de kaybı anlamına gelir (Jokilehto, 2007). Uyarlanabilir yeniden kullanım bu noktada devreye girer ve yapının tarihsel değerini koruyarak, onu çağdaş bir bağlamda yeniden yorumlamayı önerir.

Kültürel sürdürülebilirlik, mimarlıkta gün geçtikçe daha da fazla değeri anlaşılan bir kavram haline dönüşmüştür. Özellikle de UNESCO'nun "tarihi çevre" tanımında vurguladığı üzere, mimari mirasın korunması yalnızca anıtsal yapıların değil, gündelik

yaşamla bütünleşmiş dokuların da yaşatılmasını kapsar (UNESCO, 2011). Uyarlanabilir yeniden kullanım, bu tür tarihî yapıların günümüzle entegre olmasını sağlayarak kültürel sürekliliği destekler. Yapıların yeni işlevlerle donatılması, onların yaşam döngüsünü uzatırken, aynı zamanda geçmişin izlerini geleceğe taşır.

Örneğin bir sanayi yapısının kültürel bir mekâna dönüştürülmesi yalnızca fiziksel bir dönüşüm değil, toplumun belleğiyle kurduğu ilişkinin yeniden tanımlanmasıdır. Bu tür dönüşümler, mekânın hafızasını silmeden, onu yeni bir bağlamda yaşatmayı mümkün kılar (Bullen & Love, 2011). Bu süreçte mimar, sadece bir tasarımcı değil; aynı zamanda geçmişi yorumlayan, geleceği kurgulayan bir aracı hâline gelir. Mimarlık, böylece salt biçim üretiminin ötesinde kültürel bir aktarıma dönüşür.

Sonuç olarak, uyarlanabilir yeniden kullanım kültürel bir değer olarak ele alınmalı, sadece fiziksel değil, sosyal ve sembolik katmanları da göz önünde bulundurularak uygulanmalıdır. Bu yaklaşım, tarihsel birikimi yok etmeden çağdaş yaşama entegre eden, mimarlığın kültürel sorumluluğunu derinleştiren bir anlayışı temsil eder. Her yapı, taşıdığı anlamlar ve tanıklık ettiği dönemler ile bir kimlik ögesidir. Bu kimliğe saygı duymak, onu dönüştürürken anlamını çoğaltmak, mimarlığın etik boyutunu güçlendirir.

2.4. I. Ulusal Mimarlık Dönemi Eğitim Yapıları

I. Ulusal Mimarlık Dönemi, 1908 ve 1930 seneleri arasını kapsayarak Osmanlı Dönemi'nin son yıllarındaki batı etkisi ile modernleşme girişimlerinin bir yansıması olarak döneme yansımıştır. Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarına kadar da etkisini devam ettirmiştir. Bu dönemde inşası yapılan eğitim yapılarına bakıldığında yalnızca fonksiyonel ihtiyaçlara cevap verdiğini görmekle kalmayıp yeni bir kimlik kazanma ve mimari akımın ürünü olarak da ortaya çıktığı gözlenmektedir. Geleneksel Osmanlı mimarisini oluşturan karakteristik öğeler ile birlikte Batı'dan esinlenen öğelerin harlanması ile meydana gelen bir üslup görülmektedir.

Bu eğitim yapılarında mimari dili, Osmanlı medreselerinde görülen avlulu sistemden farklı olarak yeni bir eğitim sistemi için çok katlı, farklı plan şeması ile daha modern ve düzenli bir iç mekân tasarımı benimsenmiştir.

19. yüzyılın sonlarından itibaren ve 20. yüzyılın başlarından başlayarak inşa edilen eğitim yapıları, I. Ulusal Mimarlık akımının etkisi ile ortaya konulmuş

tasarımlardır. Bu dönemin eğitim yapılarında, dönemin sivil yapılarında tercih edilen kare, dikdörtgen L veya U plan şeması özellikleri görülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun 19. yüzyılında hızlanan modernleşme süreci, eğitim alanında da kendini göstermiştir. Medrese eğitim sistemi dışında farklı batı tarzında eğitim sistemi ile birlikte okulların açılması, okul yapılarında farklı bir mimari kimlik kazanma durumunu yaşatmıştır. II. Meşrutiyet Dönemi sonrasında hız kazanan bu değişim süreci, ulusal mimariyi öne çıkaran bir yaklaşımla şekillenmiştir (Bozdoğan, 2001).

Cumhuriyet' in ilanı ile yapılan reformlar eğitim alanında da yeni okulların açılmasına ve eğitim yapılarının sayılarının artmasını sağlamıştır. Bu reformlar sürecinde Selçuklu dönemini ve Osmanlı dönemini yansıtan klasik mimari özelliklerinden beslense de modern eğitim sisteminin ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte tasarlanan eğitim yapıları meydana getirilmiştir. Ulusal kimliği vurgulayan bu anlayışla tasarlanan bu yapılar, aynı zamanda dönemin toplumsal dönüşümünü de simgelemektedir (Kuban, 2007).

I.Ulusal Mimarlık Dönemi'nde yapılan eğitim yapılarında, genellikle simetrik bir plan şeması tercih edilerek tasarlanmıştır. Okul binalarında çoğu zaman iç mekan tasarımında geniş bir koridor ile sınıflara dağılım yapılmıştır. Büyük ölçekli okul yapılarında ise iç avlu şeması tercih edilmiştir. Ana giriş ise vurgu şeklinde belirtilmiştir.

Bu dönemin eğitim yapıları, cephe düzenlemeleri ve malzeme kullanımları ile dönemin genel mimari üslubunu yansıtmaktadır. Bu yapılar genellikle simetrik plan şemasına sahip olmakla birlikte geniş saçaklarla ve giriş bölümlerinde büyük kemerli kapılar ile anıtsal bir etki oluşturulmaya çalışılmıştır. Mardin'de yer alan İdadi Mektebi, kesme taş işçiliğiyle dikkat çekerken, plan düzeninde Selçuklu etkileri görülmektedir (Ekinci Dağtekin& Saylık, 2024).

Bu dönem sürecinde inşası tamamlanan eğitim yapıları; sadece estetik kaygılarla yapılmamış, öğrencilerin ve öğretmenlerin konforunu sağlamak amacı ile de planlanmıştır. Genellikle dikdörtgen veya U planlı olarak inşa edilen okullar yüksek tavanlı, geniş dersliklerle ve koridorlarla kullanıcıya ferah bir ortam sunmayı hedeflenmiştir. Eğitim yapıları fonksiyonelliği ve estetikliği açısından değerlendirildiğinde dönemin mimari üslubunu gösteren değerli örnekler olarak varlığını sürdürmektedir (Parlak, 2018).

I.Ulusal Mimarlık Dönemi anlayışı ile inşa edilen eğitim yapılarının bazıları günümüzde hala eğitim faaliyetlerine devam etmektedir. Ancak zamanla değişen ihtiyaçlar ve eğitim sistemindeki dönüşümlere istinaden bazı yapılar, özgün işlevlerini kaybederek farklı amaçlarla kullanılmaya başlanmıştır. Bazıları ise restorasyon çalışmaları ile korunarak ve yeniden işlev verme uygulaması ile yeni bir fonksiyon ile günümüze yeniden kazandırılmıştır. Uyarlanabilir yeniden kullanım, yapının özgün kimliğini muhafaza ederek farklı bir kullanım amacına yönelik adapte edilmesini ifade eder ve bu sayede kültürel mirasın yaşatılması sağlanır. Yeniden işlevlendirme, tarihi yapıların korunarak yeni kullanım olanaklarıyla kent hayatına kazandırılmasını sağlayan önemli bir süreçtir (Kuban, 2007).

Eğitim yapılarının yeniden işlevlendirme uygulaması, genellikle yapının fiziksel durumuna, mekânsal organizasyon şemasına ve yeni kullanım ihtiyaçlarına bağlı olarak planlama sürecini kapsamaktadır. Bu süreçte, yapının taşıyıcı konstrüksiyonu korunarak yeni fonksiyonuna uyumlu gerekli düzenlemeler ve tasarımlar yapılır. Özellikle Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi üslubu ile yapılan eğitim yapılarında görülen geniş derslikler ve koridorlar, yüksek tavanlar ve anıtsal girişler, farklı işlevlere adapte edilebilmesi bakımından avantaj sağlamaktadır. Tarihi yapıların korunarak yeniden işlev verme uygulaması, kültürel sürekliliği sağlayarak kent belleğinin yaşatılmasını sağlar (Ahunbay, 1996).

Bu bağlamda bakıldığında, Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nden kalma birçok eğitim yapısı, günümüzde kültür merkezleri, yönetim binaları, kütüphaneler, butik oteller, müzeler veya sanat galerisi olarak yeniden değerlendirilmiştir.

Eğitim yapılarında; yerel kaynaklı malzemelerden ahşap, taş ve tuğla gibi malzemeler kullanılmıştır. İstanbul'daki eğitim yapılarında çoğunlukla taş ve tuğla kullanılırken, Anadolu'daki okullarda kesme taş işçiliği yaygın olarak görülmektedir. Cephelerde geometrik süslemeler, kemerli pencereler ve çini dekoratif süslemeler gibi Osmanlı ve Selçuklu mimarisine özgü unsurlara sıklıkla yer verilmiştir. Akçakoca Orhan Gazi İlkokulu gibi Erken Cumhuriyet Dönemi eğitim yapılarında ise geniş saçaklar, taş sütunlar ve geometrik bezemeler öne çıkmaktadır (Sahtiyancı& Benli Yıldız, 2020).

Şekil 2.4. Düzce- Akçakoca Orhan Gazi İlkokulu
(Fotoğraf, <https://www.kulturportali.gov.tr/> üzerinde temin edilmiştir)

1924 yılında Ürgüp’te inşa edilen Ürgüp Zafer İlkokulu da I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları arasında yer alan eğitim yapıları arasındadır. I.Ulusal Mimarlık Dönemi’nin mimari özelliklerini yansıtır nitelikte I tipi koridorlu simetrik bir anlayış benimsenmiştir. Yapıldığı dönemden sonra özgün işlevinden farklı işlevlerde kullanılan binalar günümüzde konaklama işlevi ile hizmet etmektedir (Dırık, 2023).

Şekil 2.5. Ürgüp Zafer İlkokulu
(Fotoğraf, <https://www.kulturportali.gov.tr/> üzerinde temin edilmiştir)

Mardin İdadi Mektebi, Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nde eğitim yapısı olarak inşa edilmiş, modern mimarinin mimari yansıması olarak dikkat çekmektedir. Zaman içinde başka eğitim kurumlarına hizmet veren yapı güncel işlevinde geleneksel sanatların ve giyim kültürünün araştırıldığı, asıllarının korunarak modern hayata uygun özgün ürünlerin hazırlanıp tanıtımlarının yapıldığı Olgunlaştırma Enstitüsü şeklinde hizmet vermektedir.

Şekil 2.6. Mardin İdadi Mektebi – Mardin Olgunlaştırma Enstitüsü
(Fotoğraf, <https://mardinolgunlasma.meb.k12.tr/> üzerinde temin edilmiştir)

Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi eğitim yapılarının yeniden işlevlendirilme uygulaması, mimari kültürel mirasın korunması ve günümüz modern ihtiyaçlarına daha işlevsel hale getirilmesi açısından mühim bir süreçtir. Bu yapılar eğitim fonksiyonlarını kaybetmeler de kültürel ve sanatsal amaçlarla yeniden kullanıma kazandırıldığında kentin toplumsal belleğini koruma görevi görmektedir. Özellikle müze, kültür merkezi, sanat galerisi, kamu- yönetim ve üniversite gibi işlevlerle tekrar hayata geçirilen bu yapılar, geçmişle gelecek arasında birer köprü kurarak tarihi mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır.

Eskişehir Cumhuriyet Tarihi Müzesi, 1915 yılında Kemalettin Bey 'in tasarımı ile inşası yapılan ve "Turan Numune Mektebi" olarak bilinen yapının yeniden işlevlendirilmesiyle oluşturulmuştur. Zaman içinde Eskişehir Lisesi, Kız Ortaokulu

Defterdarlık gibi farklı işlevler üstlenen bina, 1977'de Askerlik Şubesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. 2013 yılında restorasyona giren yapı, 2019 yılında Cumhuriyet Tarihi Müzesi olarak yeniden açılmıştır. Bu süreç, yapının tarihi dokusunun korunarak modern bir kültürel mekâna dönüştürülmesini sağlamıştır. Yeniden işlevlendirme, kültürel mirası koruyarak halkın tarihsel bilinçle buluşmasını sağlamak açısından önemli bir adım olmuştur (eskisehir.ktb.gov.tr, 2021).

Şekil 2.7. Eskişehir Turan Numune Mektebi- Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi
(Fotoğraf, <https://eskisehir.ktb.gov.tr/> üzerinde temin edilmiştir)

Konya Erkek Lisesi, I. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin millî kimlik arayışlarıyla şekillenen önemli örneklerinden biridir. Yapı, dönemin mimari üslubunun izlerini taşıırken, aynı zamanda Cumhuriyet'in erken yıllarındaki eğitim politikalarının mimari ifadesi olarak karşımıza çıkar. Konya Lisesi, klasik Türk eğitim yapılarından farklı olarak, modernizme geçişin izlerini gösteren bir tasarıma sahiptir. Yapının cephelerinde geleneksel Osmanlı mimarisinden esinlenmeler görülse de içerideki mekân düzeni ve kullanım olanakları, çağdaş eğitim ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmıştır. Yeniden işlevlendirme süreci, yapının tarihî ve kültürel değerlerini bozmadan, modern kullanımlara uyum sağlamasını mümkün kılacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Konya Erkek Lisesi'nin yeniden işlevlendirilmesi hem fonksiyonellik hem de estetik değeri bakımından dikkatli bir denge gerektiren bir süreçtir. Sibel Bozdoğan'ın, "modernizm

ve koruma arasındaki ilişkinin" yeniden işlevlendirme projelerinde nasıl dengeleneceği üzerine yaptığı vurgular, bu tür yapılar için de geçerlidir. Yapının yeniden işlevlendirilmesinde tarihsel sürekliliğin korunması, çağdaş ihtiyaçlarla entegrasyonu sağlamak için titiz bir yaklaşım gerektirmiştir (Bozdoğan, 2001).

Şekil 2.8. Konya Tarihi Erkek Lisesi- Konya Anadolu Lisesi
(Fotoğraf, <https://kulturenvanteri.com/> üzerinde temin edilmiştir)

İsmet Paşa İlkokulu, Konya'da inşa edilen önemli bir erken Cumhuriyet döneminde yapılan eğitim yapısı olarak, dönemin mimari ve kültürel anlayışını yansıtmaktadır. Bu yapı, Türk ulusal kimliğinin mimarlık dilindeki ifadesi olan 1. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Plan şeması, işlevsel gereksinimler doğrultusunda tasarlanmış olup, geniş iç mekanlar ve esnek kullanım alanları sunmaktadır. Okulun cephe düzenlemeleri, dönemin estetik anlayışını yansıtan simetrik bir düzeni benimsemiş, geleneksel Türk mimarisinin izlerini modern bir dille harmanlamıştır. Ayrıca; yapıdaki süsleme öğeleri, dönemin milliyetçi ve modernleşme hareketleriyle paralel olarak estetik ve sembolik bir dil kullanılarak tasarlanmıştır. Bunun yanı sıra, yapının iç mekân organizasyonu, eğitim

gereksinimlerinin her yönünü karşılayacak şekilde optimize edilmiştir. İsmet Paşa İlkokulu'nun bu mimari özellikleri, Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki eğitim politikalarıyla uyumlu olarak, toplumsal eğitimi güçlendirme amacını gütmektedir (Kolay, 2021).

Şekil 2.9. Konya İsmet Paşa İlkokulu- Konya Anadolu Lisesi
(Fotoğraf, <https://kulturenvanteri.com/> üzerinde temin edilmiştir)

2.5. TOPSIS Karar Destek Sistemi

Topsis (Technique for Order of Preference by Similarity to Ideal Solution), çok ölçütlü karar verme problemlerini çözüm üretmeyi hedefleyerek geliştirilmiş bir karar verme mekanizmasıdır. (Hwang & Yoon, 1981). Bu çok kriterli karar verme yönteminde farklı alternatifler arasından en uygun olanın seçilmesi hedeflenmiştir. Topsis yöntemi, bir alternatifin diğer alternatiflere göre ne kadar önemli veya ne kadar önemsiz olduğunu değerlendirmek için ideal ve kötü çözümler arasındaki mesafeyi kullanır. (Opricovic & Tzeng, 2004).

Pozitif ideal çözümden (PIS) en kısa mesafedeki ve negatif ideal çözümden (NIS) en uzak mesafedeki alternatiflerinin seçilmesi fikrinden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Bu metod; ZELENY (1982) ve Hall (1989) araştırmacılar öncülüğünde

uygulaması gerçekleşmiş, Yoon (1987) ve Hwang, Lai ve Liu (1994) araştırmacılar öncülüğünde ise geliştirilmiş bir yöntemdir (Özden, 2009).

TOPSIS yönteminde Pozitif İdeal Çözüm PIS, fayda ölçütünün en yüksek, maliyetin ölçütünün ise en düşük olduğu çözüm noktasını ifade ederken; Negatif İdeal Çözüm NIS ise fayda ölçütünün en düşük, maliyet ölçütünün en yüksek olduğu çözüm noktasını belirtmektedir. Alternatiflerin ideal çözüme olan benzerliği ve kötü çözüme olan uzaklığı hesaplanarak, en uygun alternatif belirlenir (Opricovic & Tzeng, 2004). Yani TOPSIS yönteminin temelinde çokça kabul gören alternatiflerin yalnız pozitif ideal çözüme en yakın mesafedeki değil, aynı zamanda negatif ideal çözüme en uzak mesafedeki alternatif olduğu fikrini savunmaktadır. Yöntemdeki tek öznel değişkenlik gösteren faktör ise kriter ağırlıklarıdır (Özden, 2009).

Bu teknikte negatif ideal çözüme en uzak mesafede olan alternatifin aynı zamanda pozitif ideal çözüme en yakın uzaklıkta olan alternatifin olduğu kabul edilmektedir (Chen, 2000).

2.5.1. TOPSIS Karar Destek Sistemlerinin Kullanım Alanları

TOPSIS tekniği, çok kriterli karar verme yöntemleri içinde öne çıkan bir tekniktir. Bu yöntem, karar vericilere bir dizi alternatifin her biri için çeşitli kriterler üzerinden değerlendirmeler yaparak en uygun çözüme ulaşılmasının imkanını oluşturur. TOPSIS' in ana prensibi, her alternatifin ideal çözüme olan yakınlık mesafelerinin ölçümünü sağlamaktır. Bu yaklaşım; bilhassa çok değişkenli, kapsamlı, karmaşık karar süreçlerinde tercih edilen bir yöntem olmuştur. Zira birden fazla faktörün eş zamanlı olarak değerlendirilmesi gereken durumlarda, bu tür sistematik bir yaklaşım karar vericilerin en uygun çözümü bulmasına destek olur. Bu metodoloji, mimarlık ve mühendislik gibi çeşitli disiplinlerde etkili bir şekilde kullanılmaktadır ve her bir alternatifin, ideal çözümden ne kadar uzak olduğunu analiz ederek en iyi seçeneği belirler (Hwang & Yoon, 1981). TOPSIS yöntemi; sağlıktan eğitime, satış- pazarlama sektöründen yenilenebilir enerji alanına, endüstriyel tasarımdan kent tasarımına, mühendislik alanından mimarlık alanına kadar birçok sektörde tercih edilen ve bundan sonrada tercih edilecek bir metot olarak görülmektedir.

Bu yöntem; endüstriyel ve mühendislik uygulamalarında malzeme seçiminden tedarikçi seçimine, üretim süreçlerinin optimizasyonuna kadar pek çok karar, farklı kriterin göz önünde bulundurulmasını gerektirir. Örneğin; bir malzeme seçimi sürecinde malzeme tercihi için kalite, maliyet, sağlamlılık ve çevresel etkiler gibi unsurların göz

önünde bulundurulurken tercih edilmelidir. Her bir değerlendirme kriterlerinin karar üzerindeki ağırlık oranları farklılık göstereceğinden en uygun malzemenin belirlenebilmesi için bütüncül ve dengeli bir yaklaşım yürütülmüş olur. Bu tür kararlar karar vericilerin verimlilik ve sürdürülebilirlik gibi farklı hedefleri içinde barındırdığından dolayı süreç, karmaşık seçimlerden oluşur. Bu noktada TOPSIS devreye girer, çünkü bu yöntem alternatiflerin her birinin belirli kriterlere göre nasıl sıralandığını belirleyerek karar vericilere nesnel bir analiz sunar (Shih, 2008). TOPSIS, her bir alternatifin sıralanmasını sağlayarak, karar sürecinin daha şeffaf ve tutarlı olması olanağını karar vericilere sunmaktadır. Bunun sayesinde tedarikçi seçimi, malzeme tercihi gibi önemli kararlar daha bilinçli ve verimli olarak nihayetlendirilir.

Çevre ve sürdürülebilirlik merkezli projelerde de TOPSIS, çevresel etkilerin yanı sıra ekonomik boyutunu, uygulanabilirliği değerlendiren önemli bir karar destek aracıdır. Yenilenebilir enerji projeleri, atık yönetimi, ekosistem koruma stratejileri gibi alanlarda farklı alternatifler genellikle birden fazla çevresel, toplumsal ve ekonomik faktör üzerinden analizleri yapılmalıdır. Bu tür karar süreçlerinde TOPSIS, alternatiflerin her birinin etkisini detaylı bir şekilde analiz eder ve karar vericilere hangi çözümün daha sürdürülebilir olduğuna dair bilgi sağlar. Çevresel sürdürülebilirlik projelerinde; alternatiflerin çevresel etkileri, maliyetleri ve uzun vadeli sonuçları, TOPSIS ile daha net bir şekilde karşılaştırılabilir (Tzeng & Huang, 2011). Bu yöntem, karar vericilerin daha dengeli, tarafsız ve uzun soluklu çözümler üretmesine yardımcı olur.

Kentsel planlama süreçlerinde de TOPSIS önemli bir rol oynamaktadır. Bu süreç zarfında; yerleşim alanlarının seçimi, yeşil alan oranı, şehirlerin büyümesi, altyapı ihtiyaçları ve ulaşım planlaması gibi faktörler beraber değerlendirilmelidir. Bu faktörlerin her biri, şehrin genel işleyişini ve sürdürülebilirliğini doğrudan etkileyen kriterler arasındadır. TOPSIS, bu tür karmaşık süreçlerde alternatiflerin her birini sistematik bir şekilde değerlendirir ve karar vericilere en uygun yerleşim alanlarını belirlemede yardımcı olur (Asadzadeh, Sikder, Mahmoudi & Kötter, 2014). Bu yöntem, kararların daha bilinçli, tarafsız ve uzun vadeli olmasına katkı sağlayarak şehirlerin gelecekteki gelişimine yön verecektir.

Mimarlık ve kentsel tasarım alanında, TOPSIS' in kullanımı gün geçtikçe giderek artmaktadır. Bu alanda, bir yapı ya da yerleşim alanı tasarlanırken, farklı kriterler arasında denge kurmak büyük önem taşır. Estetik, enerji verimliliği, malzeme kalitesi, sürdürülebilirlik ve maliyet gibi faktörler, her bir tasarımda dikkate alınması

gereken unsurlar arasında yer almaktadır. Mimari koruma projelerinde TOPSIS yöntemi, farklı koruma stratejilerinin çok kriterli analizinde etkili bir araç olarak kullanılmaktadır; bu yöntem, tarihi alanların korunması ile sosyal-ekonomik gelişim arasındaki dengeyi sağlamak için nesnel bir değerlendirme sunar (Eldiasty, Hegazi & El-Khouly, 2021). TOPSIS' in bu alandaki kullanımı, karar vericilerin çeşitli kriterleri dengeli bir şekilde değerlendirmesine olanak tanırken, koruma sürecinde sürdürülebilirlik ve işlevsellik gibi faktörleri de göz önünde bulundurmalarını sağlar.

Bu yöntem, özellikle tarihi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik projelerde, farklı alternatiflerin karşılaştırılmasında ve en uygun çözümün seçilmesinde önemli bir araç görevini üstlenmektedir. Bu süreç, tasarımın her aşamasında karar vericilere daha objektif ve etkili bir yaklaşım sunmaktadır. Restorasyon projelerinde, kullanılacak malzemelerin estetik uyum, dayanıklılık, maliyet, çevresel etkiler gibi kriterlere göre değerlendirilmesi TOPSIS ile yapılabilir. Bu değerlendirme, her bir alternatif için, seçilen kriterler doğrultusunda ideal çözümden ne kadar uzaklaştığının hesabını yaparak en uygun malzeme, koruma tekniği, işlev, strateji gibi birçok alandaki alternatiflerin sıralamasını belirler. Yeniden işlev verme sürecinde TOPSIS' in kullanımı, yapılacak müdahalelerin mimari değerleri nasıl etkilediğini anlamada yardımcı olur. Örneğin, bir tarihi yapının ofis ya da müze olarak kullanılmasına karar verildiğinde, bu işlevsel değişikliğin yapının orijinal mimari öğeleriyle entegre olup olmadığı, yapısal güvenliği ve enerji verimliliği gibi birçok unsurun TOPSIS ile analiz edilebilmektedir. Bu tür değerlendirmeler; yapının tarihsel dokusuna zedelemekten kaçınarak ihtiyaçlara nasıl uyum sağlanacağı konusunda karar vericilere objektif bir rehberlik sunarak kararın daha tarafsız olmasını arttırmaktadır.

Nihayetinde; TOPSIS yöntemi çok kriterli karar verme süreçlerinde özellikle sağlık, çevre, mühendislik, mimarlık, finansal gibi alanlarda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Her bir sektör kararlarını verirken, farklı kriterleri de göz önünde bulundurmak zorunda olduğundan TOPSIS gibi sistematik bir yaklaşım karar süreçlerinin daha şeffaf, objektif ve verimli olmasını sağlayacaktır. Mimari koruma alanında da yeniden işlev verme projelerinde yeni işlev seçiminde bu yöntem, işlev alternatiflerinin değerlendirilmesi ve en uygun çözümün bulunması noktasında büyük bir önem teşkil etmektedir.

2.5.2. TOPSIS Karar Destek Sistemi İşlemleri

TOPSIS yöntemi 6 adımdan oluşan çözüm sürecini içermektedir. Söz konusu adımlar aşağıda yer almaktadır. (Mahmoodzadeh, Shahrabi, Zaeri, 2007).

İşlem 1: Karar Matrisinin Belirlenmesi

Karar matrisi değerlendirilecek olan alternatifler ve bu alternatiflerin farklı kriterlerinin oluşturduğu matristir (Nadaban, Dzitac ve Dzitac). Bu matris alternatiflerin performansını temsil eder ve her bir satır bir alternatifi, her bir sütun ise bir kriteri temsil eder.

$$A_{ij} = \begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1n} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2n} \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ a_{m1} & a_{m2} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix}$$

İşlem 2: Karar Matrisinin Normalize Edilerek Standart Hale Getirilmesi

Normalizasyon adımı, farklı ölçeklerdeki kriter değerlerini karşılaştırılabilir hale getirir. Bu adımda, her kriterin değerleri genellikle [0,1] aralığına ölçeklenir (Opricovic ve Tzeng, 2004).

$$R_{ij} = \begin{bmatrix} r_{11} & r_{12} & \dots & r_{1n} \\ r_{21} & r_{22} & \dots & r_{2n} \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ \cdot & & & \cdot \\ r_{m1} & r_{m2} & \dots & r_{mn} \end{bmatrix} \quad r_{ij} = \begin{cases} \frac{d_{ij}}{\sqrt{\sum_{k=1}^n d_{kj}}}, & i=1,2,\dots,n, \quad j=1,2,\dots,m \\ 0, & d.y. \end{cases}$$

İşlem 3: Ağırlıklar Dikkate Alınarak Standartlaştırılmış Karar Matrisinin Hazırlanması

Ağırlıklandırma adımı, her kriterin önemini belirler. Bu adımda, her kriterin önemine göre ağırlıklar atanır. Ağırlıklar, genellikle uzman görüşleri veya analiz teknikleri kullanılarak belirlenir (Yoon,1987).

$$V_{ij} = \begin{bmatrix} w_1 r_{11} & w_2 r_{12} & \dots & w_n r_{1n} \\ w_1 r_{21} & w_2 r_{22} & \dots & w_n r_{2n} \\ \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ w_1 r_{m1} & w_2 r_{m2} & \dots & w_n r_{mn} \end{bmatrix}$$

$$v_{ij} = w_i r_{ij},$$

$$i = 1, 2, \dots, m;$$

$$j = 1, 2, \dots, n$$

$$\sum_{j=1}^n w_j = 1$$

İşlem 4: Pozitif ve Negatif İdeal Çözüm Noktalarının Tespiti

İdeal ve negatif çözümlerin tespit edilmesi adımında, her kriter için ideal ve anti-ideal çözümler hesaplanır. İdeal çözüm, her kriterde en iyi performansı gösteren alternatiftir; anti-ideal çözüm ise her kriterde en kötü performansı gösteren alternatiftir (Hwang ve Yoon, 1981).

$$A^+ = \left\{ \left(\min_i v_{ij} \mid j \in J \right), \left(\max_i v_{ij} \mid j \in J' \right) \right\}$$

$$A^- = \left\{ \left(\max_i v_{ij} \mid j \in J \right), \left(\min_i v_{ij} \mid j \in J' \right) \right\}$$

İşlem 5: Benzerliklerin Hesaplanması

Benzerliklerin hesaplanması adımında, her alternatif için ideal çözüme benzerlik ve anti-ideal çözüme olan uzaklık hesaplanır. Bu, her alternatifin ideal çözüme ne kadar yakın veya negatif çözüme ne kadar uzaklığı olduğunu belirler (Opricovic ve Tzeng, 2004).

$$S_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^+)^2}$$

$$S_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (v_{ij} - v_j^-)^2}$$

İşlem 6: İdeal Çözüm Noktasına Uzaklığın Belirlenmesi

Son adımda, alternatifler ideal çözüme olan benzerlik skorlarına göre sıralanır. En yüksek benzerlik skoruna sahip olan alternatif, en uygun olan olarak seçilir. Bu

TOPSIS' in temel prensibidir ve karar vericilere en uygun seçeneğin tespiti konusunda yol gösterir (Yoon,1987).

$$C_i^* = \frac{S_i^-}{S_i^- + S_i^*}$$

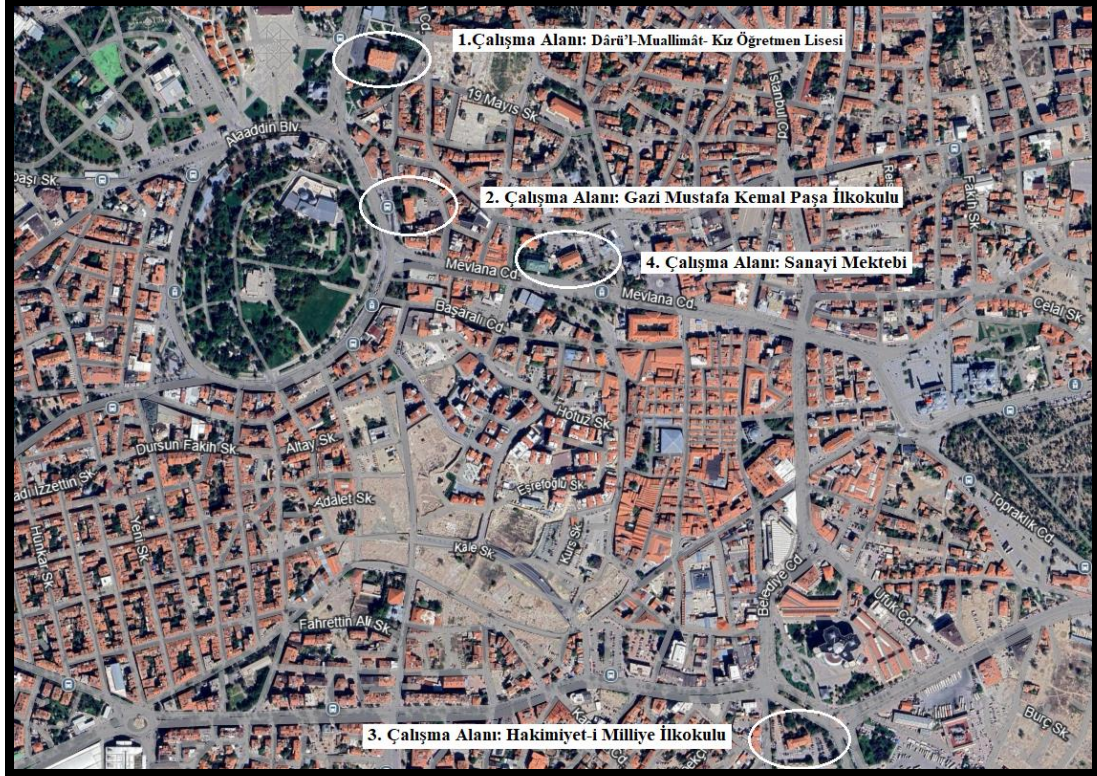
C_i^* değeri $0 \leq C_i^* \leq 1$ aralığında

$$C_i^* = 1$$

3. ALAN ÇALIŞMASI: KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ ANALİZİ

Çalışmamızda Konya kent merkezinde bulunan daha önce yeniden işlev verme uygulaması geçirmiş dört (4) yapı tercih edilmiştir. Bunlar Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Hakimiyeti Milliye İlkokulu ve Sanayi Mektebi'dir.

Şekil 3.1. Çalışma Alanlarının Hava Fotoğrafi

3.1. Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi

3.1.1. Yapının Konumu

Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi binası; Konya ilinin Karatay ilçesine bağlı Şemstebrizi Mahallesi'nde Ankara Caddesi 6 numarada bulunmaktadır. Kız Öğretmen Lisesi, Konya Alaaddin Tepesi'nin ve Karatay Medresesi'nin kuzeydoğusunda, Kemaliye Medresesi'nin yanında yer almaktadır. Bahçesi bugünkü Konya-Ankara yoluna göre biraz çukurda kalmaktadır (Sözen ve Dülgerler, 1978).

Şekil 3.2. Yapının ve Yapı Çevresinin Hava Fotoğrafi

3.1.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi

Osmanlı zamanında ilk ve orta öğretimlerde kız okulları için öğretmen yetiştirmek amacı ile eğitim fonksiyonu olarak tasarlanarak kurulan yapı, Dârü'l-Muallimât adı ile açılmıştır. 1917 yılında modern mimari öncülerinden olan Mimar Muzaffer tarafından yapımına başlanmış olup 1920 yılında Mimar Muzaffer'in vefatından dolayı tamamlanamayan yapının yapımı, öğrencisi Falik Ülkü tarafından 1924 yılında tamamlanmıştır. Daha sonra Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte 'Kız Öğretmen Okulu' adını almıştır. 1954 yılında Konya Kız İlk Öğretmen Okulu, 1974 yılında da Konya Kız Öğretmen Lisesi adını almıştır. 1976 yılında geçirdiği yangın üzerine onarım gören yapı, 1977-78 öğretim yılında yeniden eğitime açılmıştır (Bozkurt, 2013). 1979 yıllarına kadar Kız Öğretmen Okulu işlevi ile eğitim veren yapı, işlevi yine eğitim yapısı şeklinde kalarak Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu binası olarak kullanılmıştır.

Yapı 13.11.1982 yılında A-3861 sayılı karar gereğince, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na tescillenmiş yapı sınıfına girmiştir.

3.1.3. Yapının Mimari Nitelikleri

*Yapının Plan Kurgusu

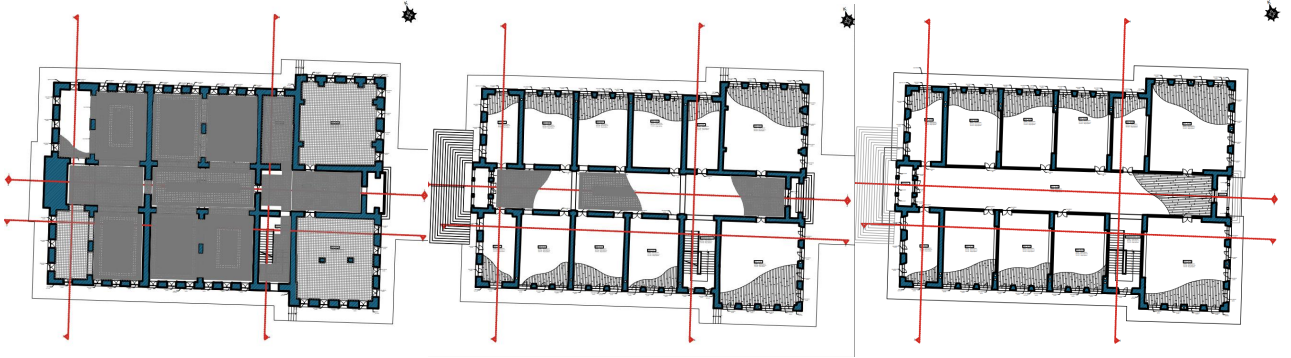
Yapı cephe ve plan özellikleri açısından Birinci Ulusal Mimarlık Dönemine giren Konya'daki önemli örneklerinden biridir (Ertuğrul, 2007). Yapı geniş bir arsa içinde bodrum, zemin ve bir normal kattan meydana gelen toplamda üç kat şeklinde planlanmış ve uygulanmıştır.

Yapının özgün mimarisi plan şeması olarak T şeklinde bir görünüme sahiptir. Girişi doğu cephesinden verilmiş olup arka cephesine göre daha uzun olarak

tasarlanmıştır. Bodrum kat dışında zemin kat ve 1. Kat plan şeması aynıdır. Yapı 38,67 m uzunluğunda, 27,35 m genişliğinde doğu-batı yönünde uzunlamasına dikdörtgen planlıdır (Ertuğrul, 2007). Yapı plan forumu olarak doğu cephesi, batı cephesine göre güney-kuzey akslarında büyütülerek daha geniş tutulmuştur.

Zemin kattan yapıya batı ve doğu cephesinden giriş yapılmaktadır. Zemin kat planında doğu-batı akslı bir koridor ile iki eşit mekanlara bölünerek ihtiyacın sağlanacağı derslikler oluşturulmuştur. Girişin sağında ve solunda bulunan mekanlar; doğu cephesinde güney-kuzey aksında genişletilen kısım; daha geniş ve kare planlı olacak şekilde tasarlanmıştır. Diğer mekanlar dikdörtgen planlı ve kare odalara göre daha küçüktür. Doğu girişi iç kısma rüzgarlık oluşturacak şekilde çekilmiştir. Bu girişin tam karşısında batı cephesinde, yine aynı rüzgarlık etkisi oluşturulmak için içe çekilmiş binanın bir başka girişi bulunmaktadır. İki girişe de merdiven basamakları ile erişim sağlanmaktadır. Batı girişinde dış kısma taşan üç kemer açıklıklı bir mekân oluşturulmuştur. Doğu girişinin sol tarafında kare olarak tasarlanmış mekânın yanına düşey sirkülasyon olarak iki kollu bir merdiven konumlandırılmıştır. Bu merdiven aracılığıyla bodrum kat ve 1. kata erişim sağlanmıştır.

Birinci kata çıkıldığında zemin kat planı şeması uygulanmıştır. Bu katta iki girişin üstü de içe çekilmiş balkon olarak tasarlanmıştır. Zemin kattaki koridor gibi bu kattaki koridordan da yine dersliklere dağılım sağlanmıştır.

Şekil 3.3. Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Planları (KBB KUDEB' den temin edilmiştir.)

*Cephe Özellikleri

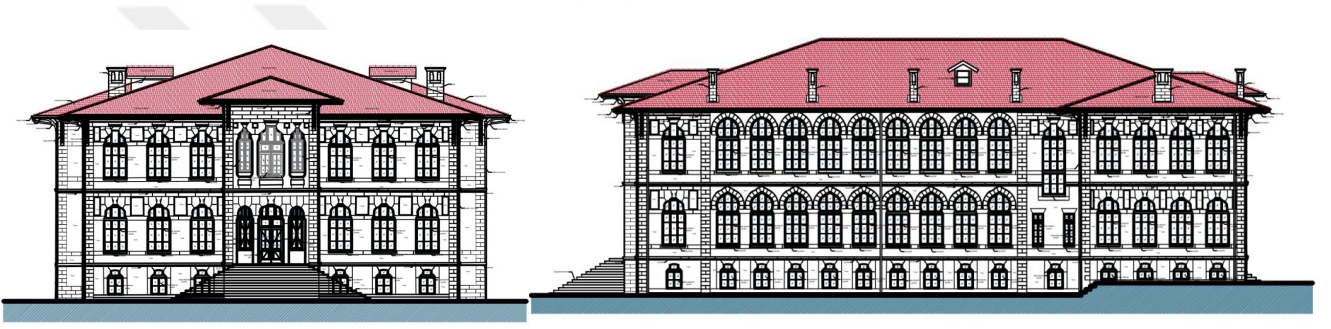
Cephelerde tam olarak birlik sağlanamasa da o dönemin dönem yapılarına nazaran daha yalın bir düzenlemeyle, dönemin seçmeci özelliği bir dereceye kadar çözümlenmeye çalışılmıştır (Sözen ve Dülgerler, 1978).

Yapının cepheleri, farklı kemer biçimleri ve taş süsleme işçilikleriyle dikkat çeken mimari elemanlarla bezenmiştir.

Giriş cephesi, arka cepheye göre kuzey ve güney 175 cm taşmaları, renkli ve beyaz taşlar kullanılarak almaşık bir örüntüde yapılmış sepet kulpu kemerli girişle giriş üzerindeki balkon ve yüksek alınlıkla vurgulanmaktadır.

Yapının geniş olan cephesinden değil dar olan cephesinden giriş bölümü oluşturulmuştur. Ana girişin olduğu cephe olan batı cephesinde, orta akstan giriş kapısı verilmiş olup iki yan bölüme göre ön tarafa biraz daha taşmıştır.

Yapının saçak altlarında cephede estetik bir görüntü veren payandalara yer verilmiştir.

Şekil 3.4. Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Cepheleri (KBB KUDEB' den temin edilmiştir.)

***Yapının Malzeme ve Teknik Özellikleri**

Yığma olarak yapılan yapının inşasında malzeme olarak tuğla, taş, ahşap gibi malzeme tercihleri yapılmıştır. Bağlayıcı olarak da kireç taşı kullanılmıştır. Bodrum katında moloz taşı, diğer katlarda kesme taşı ve ara duvarlarında tuğla malzeme kullanılmıştır. Özgün mimarisin de döşeme olarak ahşap malzeme tercih edilmiştir. Yapıdan çalışan ustalar, kırmızı kesme taşların Sille'den, beyaz kesme taşların Gödene'den getirildiğini, tuğla malzemesinin Zindan Kale'den ve Konya'nın yakın çevresinden sağlandığını, kireç ve ahşap ihtiyacının ise Kızılören ve Beyşehir çevresinden karşılandığını belirtmişlerdir (Sözen ve Dülgerler, 1978). Yapının tavanlarında da ahşap malzeme kullanılmış olup duvarlarında kireç harçlı sıva tercih edilmiştir.

Yapım tekniği olarak dönem yapılarında görüldüğü gibi yığma yapı olarak uygulanmıştır.

Yapının dış merdivenlerinde taş malzeme, iç merdivenlerinde ise ahşap malzeme kullanılmıştır. Kemerli olarak uygulanan kapı doğramalarında ahşap malzeme tercih edildiği gibi pencerelerinde de ahşap doğrama kullanılmıştır.

Çatı sistemi ahşap kırma çatı sistemi olarak tasarlanmış olup, çatı üst örtüsünde malzeme olarak Marsilya tipi kiremit kullanılmıştır. Saçak altlarında ahşap kaplama uygulaması yapılmıştır. Cephede kullanılan payandalarda ahşap malzeme tercih edilmiştir.

3.1.4. Yapının Güncel Durumu

Yapı yıllar içerisinde koruma mantığı çerçevesinde yeniden işlev verme uygulaması ile restorasyon çalışmaları yapılmış ve eğitim yapısı olarak öğrencilere hizmet vermiş bulunmaktadır. Yapı 1976 yılında geçirmiş olduğu bir yangın neticesinin sonucunda büyük bir restorasyon geçirmiştir. 1984 yılından 2017 yılına kadar da Selçuk Üniversitesi'nin Rektörlük binası şeklinde hizmet vermiştir.

2017-2019 yılları içinde Selçuk Üniversitesi'nin Mimarlık Fakültesi olarak faaliyet gösteren yapı, 2021 yılında Büyükşehir Belediyesi'nin Darül-mülk Projesi kapsamında yeniden işlev verme yöntemi uygulanarak içerisinde Başkanlık makamının, Konya'nın tanıtımını destekleyici dijital sunum salonlarının, müzenin bulunduğu Taş Bina olarak isimlendirilen bir yapıya dönüştürülmüştür. Günümüzde de kamu yapısı işlevi ile halen halka hizmet vermektedir.

Tablo 3.1. Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1922-	Dârü'l-Muallimât	Eğitim Yapısı
1982	Kız Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1954	Konya Kız İlk Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1974	Konya Kız Öğretmen Lisesi	Eğitim Yapısı
2015-2018	Kız Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1979	Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1984-2017	Konya Selçuk Üniversitesi- Rektörlük Binası	Kamu Yapısı
2017-2019	Konya Selçuk Üniversitesi- Mimarlık Fakültesi	Eğitim Yapısı
2021-	Taş Bina	Kamu Yapısı

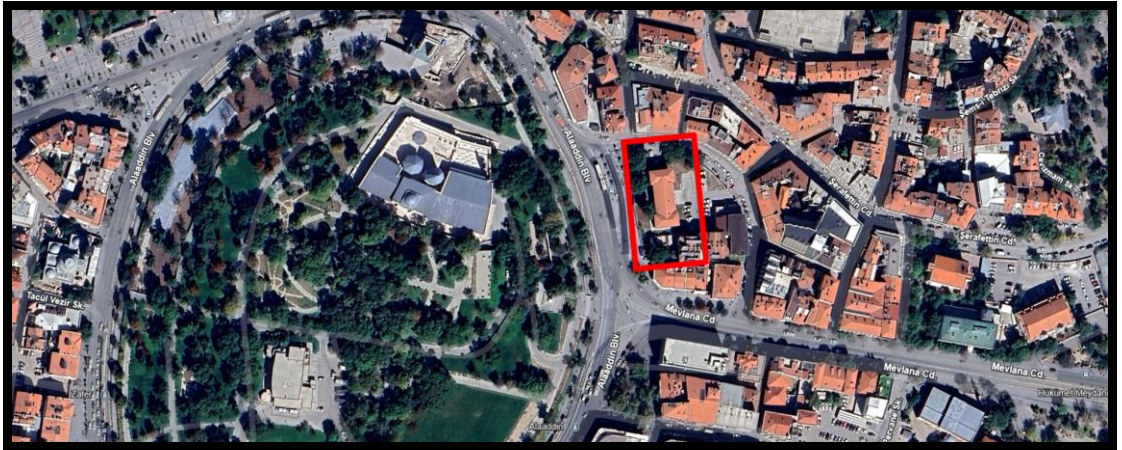

Şekil 3.5. Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi (Akgül Utku, 2025)

3.2. Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu

3.2.1. Yapının Konumu

Gazi Mustafa Kemal İlkokulu binası, Konya ilinin Karatay ilçesine bağlı Şemstebrizi Mahallesi'nde Mahzar Babalık Sokak 3/1 numarada bulunmaktadır. Alaaddin Tepesi'nin doğu cephesine konumlandırılmıştır.

Şekil 3.6. Yapının ve Yapı Çevresinin Hava Fotoğrafı

3.2.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi

Büyük bir bahçede bulunan okul binasının yerinde daha önceleri Kazanlı Medresesi yer almaktadır.

Dönemin Konya Valisi olan Mehmet İzzet Bey 15 Ağustos 1926 tarihinde temeli atılan okul, dönemin Milli Eğitim Müdürü olan Osman Nuri Bey'in katkılarıyla 1927-1928 eğitim ve öğretim yılları için hizmete açılmıştır (Bozkurt, 2012). Yapı, o dönemlerde yapılan İsmet Paşa İlkokulu ve Hakimiyeti Milliye İlkokulu yüklenici firması olan Alman şirketi Lenc tarafından yapılmıştır. Mimarı hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte, yapımında İtalyan ustaların çalıştığı söylenmektedir.

Bir dönem yine eğitim yapısı olarak Gazi Mustafa Kemal Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi şeklinde kullanılmış ve daha sonra belediyeye devredilmiştir. Sonraki yıllarda kamu binası fonksiyonunda Karatay Halk Eğitim Merkezi ile Karatay İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak da faaliyet göstermiştir. Şu an ise en son restorasyon çalışmaları sonrasında özgün mimarisindeki gibi eğitim yapısı işlevinde Konya Teknik Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Sürekli Eğitim Merkezi olarak hizmet vermektedir.

3.2.3. Yapının Mimari Nitelikleri

***Yapının Plan Kurgusu**

Kuzey- güney aksında yerleştirilmiş dikdörtgen plan şemasının tercih edildiği yapı; bodrum kat, zemin kat ve birinci kattan meydana gelmiştir. Plan olarak simetrik bir yapıya sahiptir. Yapının kuzey ve güney kısmında, doğu ve batı yönüne doğru taşmalar olacak şekilde tasarlanmıştır.

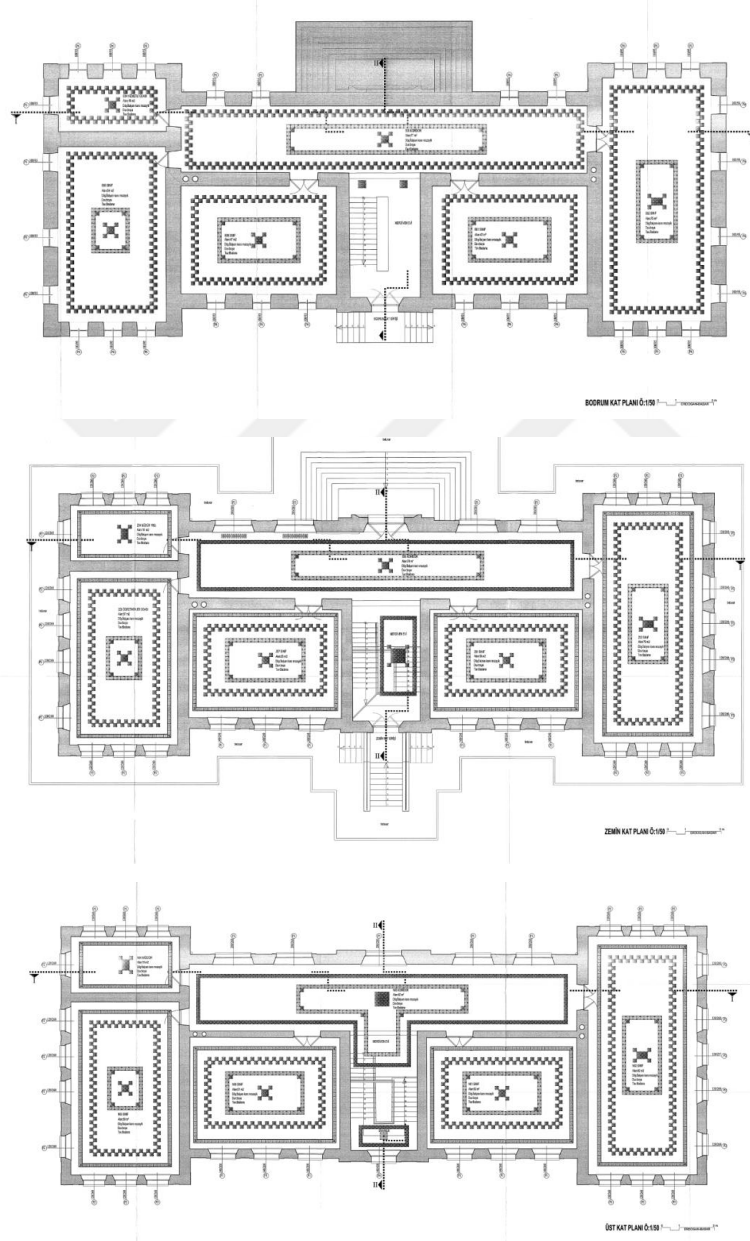
Ana giriş batı cephesinden verilmiş olup, bir diğer ikinci giriş doğu cephesinden verilmiştir. Yapıya ana girişten sekiz basamakla erişim sağlanmıştır. Zemin katta ana giriş karşısına yani yapının doğu cephesine diğer katlara erişimi sağlayan merdiven konumlandırılmıştır. Merdivenin iki yan tarafı sınıf, kuzey cepheye yine bir sınıf, güneybatı cephesine müdür yardımcısı odası ve güneydoğu cephesine de öğretmenler odası mekanları yerleştirilmiştir. Ve bu mekanlara kuzey-güney doğrultuda geniş bir koridorlarla geçiş sağlanmıştır.

Üst kata çıktığımızda zemin katın plan şeması uygulanmıştır. Zemin kattaki sınıfların ve öğretmenler odasının üstü yine bu katta sınıf olarak tasarlanmıştır. Müdür yardımcısı odasının üstü bu katta müdür odası olarak tercih edilmiştir.

Bodrum kat planında da zemin kattaki sınıfların ve öğretmenler odasının altı yine bu katta sınıf olarak tasarlanmıştır. Güneybatıda yer alan müdür yardımcısı odasının altı hizmetli odası olarak kullanılmıştır.

Kat yükseklikleri, yapının her katında farklı olacak şekilde tasarlanmıştır. Bodrum kat yüksekliği, diğer katlara nazara daha kısa tutulmuştur. Yapının iki yanından taş yapan bölümlerinin olduğu 1. Kat planındaki mekanların kat yüksekliği saçak daha yüksek kote çekilerek 1. Kattaki diğer mekanlardan daha yüksek kullanılmıştır.

Yapının duvarları geniş yapılmıştır ve pencereleri dıştan içe doğru genişletilerek iç mekânın daha çok aydınlık olması sağlanmıştır.

Şekil 3.7. Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Planları
(Mimar Havva ERDEM- KBB KUDEB' den temin edilmiştir.)

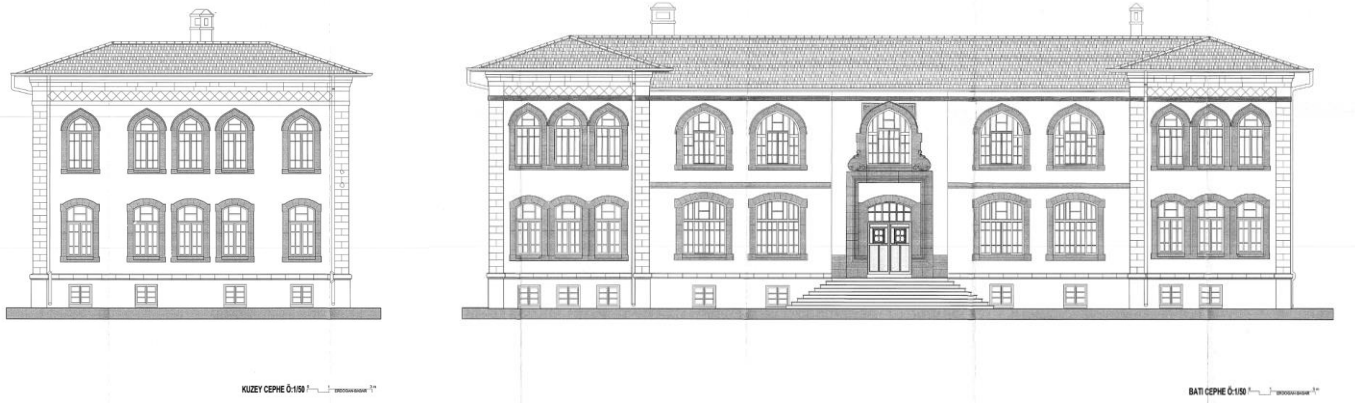
***Cephe Özellikleri**

Yapının cephesi de I. Ulusal Mimarlık Dönemi eğitim yapılarında tercih edilen özelliklerden olan simetrik bir düzen hakimdir. Dört cephesi de birbiri ile benzer cephe özellikleri mevcuttur. Pencere tipleri de her katta ayrı tercih edilmiş olup yine dönem yapılarının mimari cephe özelliklerini yansıtarak bodrum kattaki pencereler düz formda, zemin kat pencerelerde basık kemerli formda, birinci kat pencerelerde ise sivri kemerli formda olacak şekilde yapılmıştır. Batı ve doğu görünüşlerinde orta aksta zemin ve normal katlar arasında kat silmesi uygulanmıştır. Pencere kenarlarına taş söve uygulaması yapılmıştır. Yapının köşelerinde de yapının konturunu gösterecek taş uygulaması yapılmıştır.

Yapının ana girişi olan batı cephesinin sağında, solunda olmak üzere öne taşan bölümlerinde bodrum kattaki pencerelerde kare formda, zemin kattaki pencerelerde basık kemerli formda ve 1. Kattaki pencerelerde sivri kemerli formda yan yana üçerli pencere modülleri tercih edilmiştir. Yine bu cephe de orta giriş bölümünün iki yanlarında ise bodrum kattaki pencereler kare formda, zemin kattaki pencereler basık kemerli formda ve 1. Kattaki pencereler sivri kemerli formda iki adet pencere uygulanmıştır. Ana giriş bölümünde ise kemerli bir kapı uygulanmıştır ve bu kapının kenarları ise kapı ile dikdörtgen bir algı oluşturacak şekilde taş söve uygulaması yapılmıştır. Bu kapının üstünde ise 1. Kat hizasında ise sivri kemerli geniş bir pencere tercih edilmiştir.

Yapının bir diğer girişi olan doğu cephesinde ise öne taşan bölümlerde batı cephesindeki dizilim aynen devam etmiştir. Orta bölümün iki yan kısmında ise bodrum kattaki pencerelerde kare formda, zemin katta basık kemerli formda ve 1. Katta sivri kemerli formda batı cephesindeki pencerelerden daha ufak ebatlarda üç tane pencere uygulanmıştır. Orta bölümünde ise, yani iç mekânda da merdivenin olduğu bölümde batı cephesine göre daha küçük bir basık kemerli kapı tercih edilmiş olup kapının üst kotundan 20 cm kadar yukarıda başlayıp 1. kattaki pencerelerin üst kotuna kadar uzayan sivri kemerli pencere bulunmaktadır. Bu pencere ve kapının kenarları taş söve ile dönmüştür.

Yapının güneyindeki ve kuzeyindeki cephelerde de aynı cephe düzeni tercih edilmiş olup orta bölümünde zemin katta basık kemerli ve 1.katta sivri kemerli diğer pencerelere göre birbirlerine yakın ama ayırık üçerli pencere modülü ve bu ortadaki üçlü pencerelerin yanlarında da birer pencere tercih edilmiştir. Bodrum katta ise kare formlu ayrı olarak dört adet pencere kullanılmıştır.

Şekil 3.8. Konya Gazi Mustafa Kemal Cepheleri
(Mimar Havva ERDEM- KBB KUDEB’ den temin edilmiştir.)

***Yapının Malzeme ve Teknik Özellikleri**

Yığma kagir şeklinde inşa edilen yapıda; taş, ahşap, tuğla ve demir malzemeler yer almaktadır. Dış cephede kemer süslemeleri Sille taşı kullanılmıştır. Dış ve iç duvarlarda sıva üstü boya kullanılmıştır. Kat silmelerinde ve köşelerde kesme sille taşı malzemesi kullanılmıştır. Zemin döşemesinde İtalyan karo mozaik, duvarlarında boya ve tavan olarak yapılmıştır. Merdiven korkulukları demir malzemedan yapılmış olup, küpeştesi ahşap tercih edilmiştir. Kapı ve pencere doğramalarında dönem yapılarında görüldüğü gibi ahşap tercih edilmiştir.

Çatı sistemi olarak ahşap kırma çatı sistemi şeklinde tasarlanmıştır. Çatı üst örtüsü olarak Marsilya tipi kiremit kullanılmıştır.

3.2.4. Yapının Güncel Durumu

Eğitim yapısı olarak kente kazandırılan bu yapı 1982 yılında tescillenmiştir. Bir dönem yapı Gazi Mustafa Kemal Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi adıyla eğitim olarak kullanılmış (Eroğlu 2001: 214), yapı 2015 yılında ise büyükşehir belediyesine devredilmiştir. 2006 yılında ise fonksiyon değişikliği yapılarak Karatay İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne devredilerek Halk Eğitim Merkezi olarak kullanılmıştır. 2015 yılından 2018 yılına kadar kendi haline terk edilen bu tarihi yapı 2018 yılında Konya Teknik Üniversitesi bünyesinde hizmet veren Sürekli Eğitim Merkezi haline dönüştürülmüş ve hala günümüzde de bu hizmetle kullanılmaktadır.

Tablo 3.2. Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1927-1998	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	Eğitim Yapısı
1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1998-2006	Gazi Mustafa Kemal Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Eğitim Yapısı
2006-2015	Karatay İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi	Kamu ve Eğitim Yapısı
2015-2018	Kullanım Dışı	-
2018-	Konya Teknik Üniversitesi- Sürekli Eğitim Merkezi	Eğitim Yapısı

Şekil 3.9. Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu (Akgül Utku, 2025)

3.3. Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu

3.3.1. Yapının Konumu

Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu binası; Konya ilinin Karatay ilçesine bağlı Sarı Yakup Mahallesi'nde Garaj Caddesi 4 numarada bulunmaktadır. Eski Garajın karşı tarafına konumlanmış bir yapıdır.

Yapının kuzeydoğusunda Karatay Belediyesi ve güneydoğusunda ise Eski Garaj yer almaktadır.

Şekil 3.10. Yapının ve Yapı Çevresinin Hava Fotoğrafı

3.3.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi

Karatay ilçesinde 1926-1927 yılında inşası yapılan okulun bulunduğu arazide daha önceki yıllarda Yağlı Taş Mezarlığı bulunmaktadır (Karpuz, 2009).

1926 tarihinde dönemin Konya valisi İzzet Bey öncülüğünde mimar Mukbil Kemal Taş tarafından tasarlanmış olup Alman firması Lenc şirketince inşa edilerek eğitim- öğretime başlanmıştır.

1960 tarihinde yapının bulunduğu bahçe içerisine ek bir yapı yapılarak ortaokul olarak kullanılmıştır. Ek yapı ile birlikte isim değişikliği yapılarak Devrim Ortaokulu olmuştur. 1974 tarihinde okula ek olarak spor salonu ve atölye yapılmıştır.

Yapı 13.11.1982 yılında A-3861 sayılı karar gereğince, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na tescillenmiş yapı sınıfına girmiştir.

1983 tarihinde ayrı ayrı müdürlük olarak eğitim veren ilkokul ve ortaokul binaları yalnız bir müdürlük olarak toplanarak ismini Hakimiyet-i Milliye Devrim Ortaokulu olarak almıştır. Daha sonraki yıllarda isim değişikliği ile Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu ismi olarak değişmiştir. 1998 tarihinde yine bir isim değişikliği ile birlikte 23 Nisan Egemenlik İlköğretim okulu olmuştur. 2012 tarihindeki değişiklikle 4+4+4 eğitim sistemine geçilmiş ve 23 Nisan Egemenlik Ortaokulu ismini almıştır. 2013 tarihinde ise yine bir isim değişikliği ile 23 Nisan Egemenlik İmam Hatip Ortaokulu adıyla hizmet vermiştir.

2013 tarihinin son aylarına doğru ise seneler içerisinde eğitim yapısı olarak eğitim veren yapı yeniden işlev verme projesi ile fonksiyon değişimi yapılarak kamu yapısı olarak tanımlanmıştır ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü binası olmuştur.

3.3.3. Yapının Mimari Nitelikleri

*Yapının Plan Kurgusu

Yapı I. Ulusal Mimarlık Dönemi üslubuna göre hazırlanmış dönemin tip projelerindendir. Plan şemasının dikdörtgen formda tasarlanmış olup, simetrik düzen hakimdir.

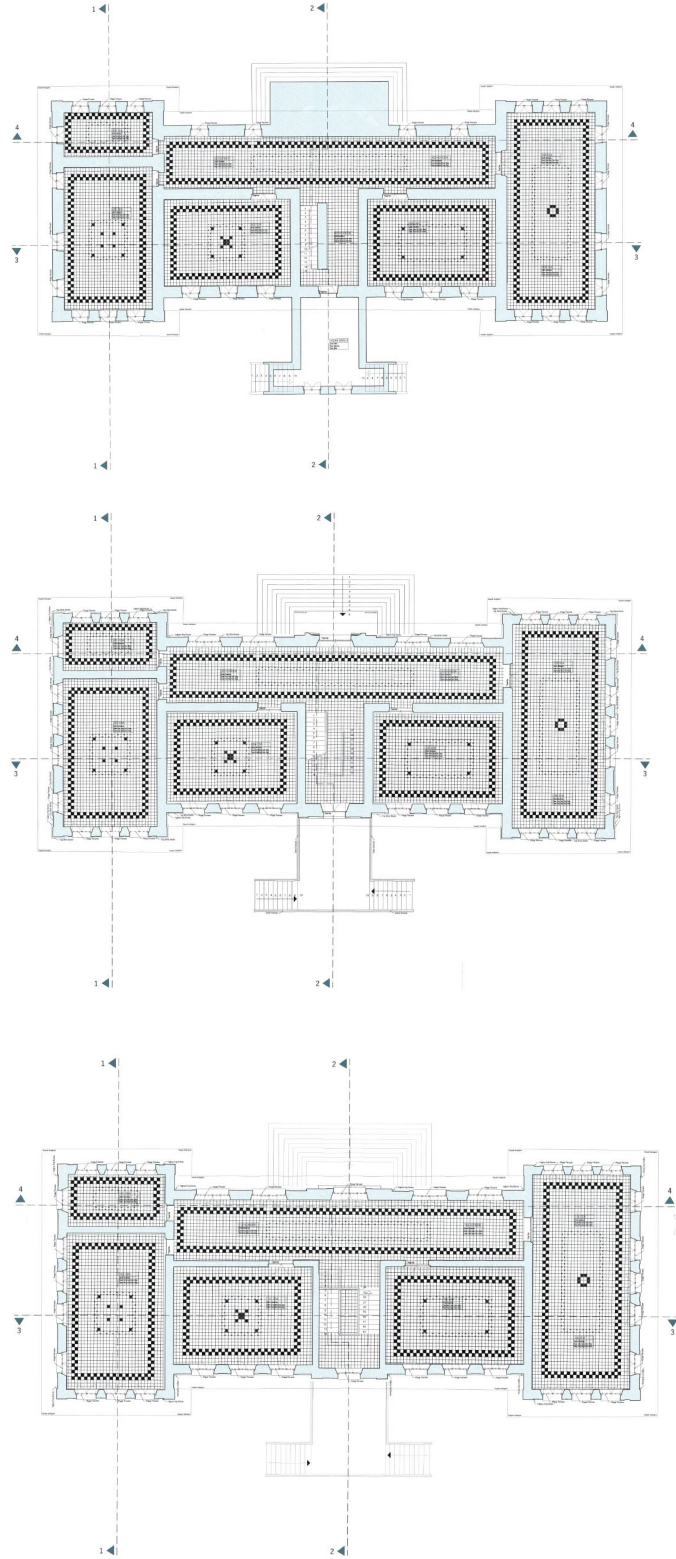
Yapı bodrum kattan, zemin kattan ve bir kattan oluşmaktadır. Batı doğu aksında arsaya yerleştirilmiştir.

Zemin katta güney ve kuzey yönünde iki tane giriş mevcuttur. Kuzey cephesindeki giriş daha çok ana giriş olarak tasarlanmış olup dokuz basamakla yapıya erişimi sağlanmıştır. Bu kuzey cephe girişinden yapıya girildiğinde güney cephede yer alan merdiven bulunmaktadır. Bu merdivenin önünde I tipinde bir koridor ile mekanlara bağlantı sağlanmıştır. Yine bu merdivenin altı güneydeki girişe denk gelmektedir ve dışarıdan bu girişe de on basamakla erişim sağlanmıştır. Merdivenin iki tarafında dikdörtgen plan kurgusu olan odalar bulunmaktadır. Bu odalara koridordan birer kapı aracılığıyla geçiş verilmiş olup üçer pencere ile doğal aydınlatma sağlanmıştır. Doğudaki oda diğer odalara nazaran daha geniş tutulmuş olup kuzey- güney ve doğu cephelerinden doğal aydınlatması pencereler ile sağlanmıştır. Batısında ise iki ayrı oda olarak tasarlanmıştır. Buralardaki kuzeye ve doğuya cephe olan oda, güneye ve doğuya cephe olan odaya göre daha küçük tasarlanmıştır. Koridor bölümünün kuzey cephesi de dış cepheye baktığından giriş kapısının sağında ve solunda ikişer pencere ile doğal aydınlatma sağlanmıştır.

Bodrum kata ise yine yapının içindeki ana merdivenden erişim sağlanmıştır. Zemin kat planının aynısı uygulanmış olup güney cephesindeki giriş sahanlığının altında da ısı merkezi mekânı oluşturulmuştur. Bodrum kattaki mekanlarda ve koridorda da zemin kattaki mekanların ve koridorun pencerelerinin bulunduğu hizada fakat daha küçük pencereler aracılığıyla doğal havalandırma ve gün ışığından faydalanma gereksinimi giderilmiştir.

Birinci kat planına da orta aksta konumlanan demir korkuluklu merdiven aracılığı ile erişim sağlanmıştır. Bu kat planında da zemin kat plan şeması

uygulanmıştır. Doğudaki oda ve batıda odalar diğer odalara göre kat yüksekliği daha yüksek tutulmuştur.

Şekil 3.11. Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu Planları
(Mimar Murat ARDIÇ-KBB KUDEB' den temin edilmiştir.)

***Cephe Özellikleri**

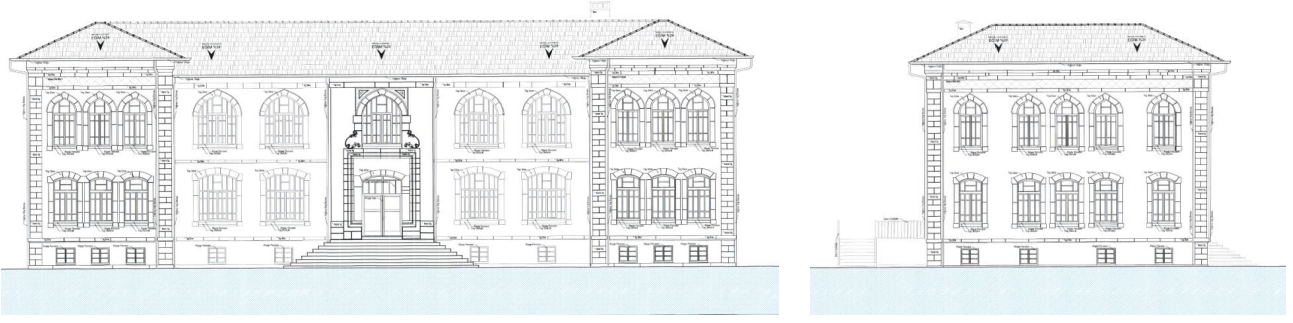
Yapının cephesi de I. Ulusal Mimarlık Dönemi eğitim yapılarında tercih edilen özelliklere sahiptir. Dört cephesi de birbiri ile benzer cephe özellikleri taşımaktadır. Pencere tipleri de her katta ayrı tercih edilmiş olup bodrum kat pencereleri düz formda, zemin kat pencereleri basık kemerli formda, birinci katta bulunan pencerelerin formu sivri kemerli olarak uygulanmıştır.

Kuzey cephesinin doğu ve batı köşesi orta aksa göre daha önde tutularak cephe hareketi sağlanmıştır. Ön cephenin orta aksından ana giriş kapısı basamaklar ile yapıya davetkar bir hava katmaktadır. Giriş kapısı dikdörtgen formlu olup üst tarafında ahşap doğramalı cam ışıklandırma ile kemer görüntüsü oluşturulmuştur. Ana giriş kapısı basık kemerli tercih edilip dikdörtgen şeklinde taş kenar sövesi dönülmüştür. Bu kapının sağ tarafında ve sol tarafında simetrik şekilde ikişer adet, yapının diğer pencerelerinden daha geniş pencereler sıralanmıştır. Yine ön cephenin öne çıkan cephelerinde ise üçerli bir pencere düzeni hakimdir. Ön cephe kapısının üzerinde de yine tekli bir sivri kemerli pencere kullanılmıştır. Bu pencere kenarına sivri kemer söve dönülmüş olup, köşelerine de söve uygulaması yapıp dikdörtgen kenar oluşturulmuştur.

Güney cephesinin, kuzey cephesi ile benzerlikleri olmakla birlikte orta aksa bulunan giriş kapılarının bulunduğu aks farklılık göstermektedir. Güney cephesindeki giriş merdiveni iki ayrı kol olarak çıkmaktadır. Buradaki kapı ön cephedeki kapıya göre daha basıktır ve kapı üzerindeki pencere ise daha yüksek olarak tasarlanmıştır. Bu kapının kenar akslarında, zemin kattan saçak altına kadar kesme taş uygulaması ile kapının bulunduğu bölüm daha da vurgulanmıştır.

Doğu ve batı cepheleri birbirine benzeyen bir cephe anlayışına sahip olmakla birlikte orta aksında üçerli pencere düzeni tercih edilip bu üçerli pencere düzeninin her iki yanında bir adet pencereyle hem iç mekân doğal aydınlatması hem de cephe hareketi sağlanmıştır.

Kat silmesi zemin kat hizasında tam dolanmaktadır. Birinci katta ise yalnız kuzey ve güney cephelerin geride kalan bölümlerinde uygulanmıştır.

Şekil 3.12. Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu Cepheleri
(Mimar Murat ARDIÇ-KBB KUDEB’ den temin edilmiştir.)

***Yapının Malzeme ve Teknik Özellikleri**

Yığma kagir şeklinde inşa edilen yapının döşemeleri ise betonarme olarak yapılmıştır. İç duvar ve dış duvarlarında kireç harçlı sıva ve üzeri boya kullanılmıştır. İç zemin döşemelerinde karosiman karo kullanılmıştır. Cephede pencere ve kapı kenarlarında duvar yüzeyinden taşma yaparak kesme taş malzemesi ile söve uygulaması yapılmıştır. Yapının köşelerinde taş malzeme köşebent uygulanmıştır. Kat hizalarında taş kat silmesi uygulanmıştır. Doğrama olarak ahşap pencere ve ahşap kapı tercih edilmiştir. Pencere önlerinde taş malzeme denizlik tercih edilmiştir. İç merdiven ve dış merdivenlerde korkulukların malzemesinde demir tercih edilmiştir. Çatı da ise çatı üst kaplaması olarak Marsilya tipi kiremit malzeme kullanılmıştır.

3.3.4. Yapının Güncel Durumu

Özgün mimarisinde eğitim yapısı olarak tasarlanan Hakimiyet-i Milliye İlkokulu yıllar içerisinde de yine eğitim yapısı olarak hizmet vermiştir. 1984 yılında eğitim yapısı olarak kalıp isim değişikliği ile Devrim Orta Okulu olmuştur. Yine aynı işlev tercih edilerek isim değiştirilerek 23 Nisan Egemenlik İlköğretim Okulu adı ile hizmet vermiştir. Günümüzde ise eğitim yapısından yeniden işlev verme uygulaması ile kamu yapısına dönüştürülen yapı yıllar içerisinde İl Milli Eğitim Müdürlüğü binası şeklinde faaliyet göstermektedir.

Tablo 3.3. Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1926-1927	Hakimiyet-i Milliye İlkokulu	Eğitim Yapısı
1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1983-1984	Hâkimiyet-i Milliye Devrim Ortaokulu	Eğitim Yapısı
1998	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	Eğitim Yapısı
1998	23 Nisan Egemenlik İlköğretim Okulu	Eğitim Yapısı
2012	23 Nisan Egemenlik Ortaokulu	Eğitim Yapısı
2013	23 Nisan Egemenlik İmam Hatip Ortaokulu	Eğitim Yapısı
2013	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Kamu Yapısı

Şekil 3.13. Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu (Akgül Utku, 2025)

3.4. Konya Sanayi Mektebi

3.4.1. Yapının Konumu

Sanayi Mektebi binası; Konya ili, Karatay ilçesi, Şemstebrizi Mahallesi, Mevlâna Caddesi, No:27’de bulunmaktadır. Yapı tarihi kent merkezinde olup, Hükümet Konağı’na yakın Alâeddin Tepesi’ni Mevlâna Türbesi’ne bağlayan cadde üzerinde bulunmaktadır.

Şekil 3.14. Yapının ve Yapı Çevresinin Hava Fotoğrafı

3.4.2. Yapının Tarihçesi ve İşlevi

Konya Valisi Mehmet Ferit Paşa'nın öncülüğü, Mühendis Şefik Bey'in tasarımıyla inşası yapılan, Mehmet Emin Bey'in çini süslemeleriyle karakter kazanan Sanayi Mektebi, I. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin başlarında yapılmış, Konya'daki ilk örneklerden biridir (İnci Fırat, 2005).

1898 yılında Sanayi Mektebi olarak inşaatına başlanan yapının bulunduğu arsada zamanında Konya Bedesteni, Süleymaniye Bedesteni veya 9 Kubbeli Bedesten olarak anılan ticarethane yer almaktadır. Bedesten yıkılarak yerine Hamidiye Sanayi Mektebi'nin yapımına başlanmıştır.

1898 yılında Konya'da inşaatına başlanan okul, kimsesiz çocuklara hem meslek kazandırmayı hem de barınma olanağı sağlayarak onların gelişimine katkıda bulunmayı temel amaç olarak hedeflemiştir (BOA).

1901 yılında yapı eğitim hizmeti vermeye başlamıştır. Mekteb-i Sanayi, Konya Erkek Lisesi, Hamidiye Sanayi Mektebi, Teknik Okul, Sanat Okulu, Karatay Lisesi, Konya Sanatlar Mektebi, Bölge Sanat Okulu, Erkek Sanat Enstitüsü, Teknik Lise adları ile yıllar içinde yine eğitim yapısı olarak hizmet vermiş bir yapıdır. II. Abdülhamid Han döneminde yapılması hasebiyle Hamidiye Sanayi Mektebi olarak da anılmaktadır.

1981 yılında geçirmiş olduğu yangın sebebiyle hasar almış ve 1988 yılından itibaren işlev değişikliği ile eğitim yapısından kamu yapısına geçerek İl Özel İdare Müdürlüğü'nün bünyesinde yer alan Ek Hizmet binası olarak hizmet vermiştir.

Yerel Seçimleri sonrasında İl Özel İdare kurumunun bir başka binaya taşınmasından dolayı, İl Özel İdareden kalan binalar Büyükşehir yasasına göre belediyeye geçmiştir (Soruç,2016). Sanayi Mektebi de böylelikle Konya Büyükşehir

Belediyesi'nin Zabıta Dairesi Başkanlığı olarak kullanılmak üzere belediyeye verilmiştir. Yapı 2024 yılına kadar Zabıta Dairesi Başkanlığı olarak kamu yapısı fonksiyonunda da kente hizmet vermiştir.

Yapı 13.11.1982 ve 11.06.1977 yıllarında A-3861 ile A-561 sayılı karar gereğince, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca tescillenmiş yapı sınıfına girmiştir.

3.4.3. Yapının Mimari Nitelikleri

*Yapının Plan Kurgusu

Yapı, Konya kenti özelinde I. Ulusal Mimarlık üslubu etkisi ile yapılan yapıları arasında, ilk örneklerinden olma özelliği taşır. Yapı bodrum, zemin, bir normal ve çatı kattan meydana gelerek toplamda dört kat olarak tasarlanmıştır. Doğu-batı yönüne doğru uzanan dikdörtgen bir plan şeması tercih edilmiştir.

Katlar arasındaki bağlantı ana giriş bölümünün karşısında ve arka girişin önünde üç kollu bir merdiven ile sağlanmıştır. Zemin kattan başlayan on yedi basamaklı tekli merdiven ile sonra sahanlıktan sonra iki kollu on beşer basamaklı bir merdivenle bir üst kata erişilmektedir. Birinci kattan on beş basamaklı tekli merdiven ile sonra ikinci sahanlıktan sonra iki kollu on beşer basamaklı bir merdivenle çatı katına erişilmektedir. Kulelere bu çatı katından çıkılmaktadır.

Yıllar içerisinde ihtiyaca istinaden yapıya ekler, bölücü duvarlar yapılmış olsa da yapının özgün mimarisi hala okunmaktadır. Giriş bölümünden bakıldığından simetrik bir üslupla tasarlanmış yapı doğu- batı aksında caddeye paralel olarak dikdörtgen plan kurgusu ile oluşturulmuştur. Yapının içine girildiğinde batı doğu aksında uzunlamasına bir koridor ile diğer mekanlara geçişler sağlanmıştır.

Batı doğu aksı boyunca uzunlamasına giden koridor ile mekanlara dağılımın sağlandığı ve bu koridordan daha geniş bir koridor ile kuzey güney aksı uzantısında giriş ve merdivenin bağlandığı bir plan şemasına sahiptir. Simetrik yapıya sahip plan şeması her katta simetrik olarak devam etmiştir.

Bodrum kata erişim için batı ve doğu cephesinin orta akslarından birer kapı konumlandırılmıştır. Ön giriş cephesinden de girişin iki yanlarından bodrum kata altı basamaklı merdivenler aracılığı ile erişim sağlanmıştır. Bodrum katta batı ve doğu cephelerdeki kapılardan girildikten birer koridor karşılamaktadır. Doğu cephesindeki koridorun yanında da eni koridor darlığında dış cepheye açılmayan bir oda bulunmaktadır. Bu koridorlardan da odalara erişim sağlanmıştır. Köşelere denk gelen

kare plana yakın dört adet odanın doğal aydınlatması ve havalandırması, iki ayrı köşe cephelerden üçer adet pencerelerle sağlanmıştır. Bu köşe dört adet odaların yanlarında da daha küçük alana sahip, ince-uzun dikdörtgen planlı dört tane oda mevcuttur. Bu küçük odalarında dış cepheye birer penceresi mevcuttur.

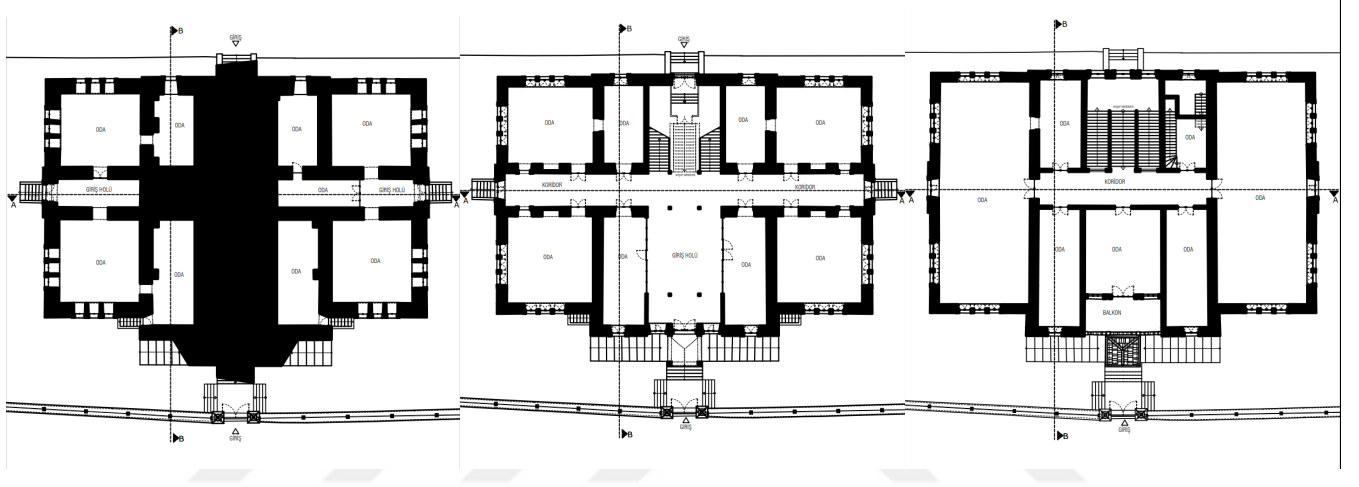
Zemin katta ön cephe giriş revakından girdikten sonra kuzey-güney aksında uzanan dikdörtgen şemalı karşılama salonu gelmektedir. Bu salonun karşısında katlara erişim sağlayan merdiven konumlandırılmıştır. Merdivenin altında kuzey cephesinden bahçeye üç basamakla merdivenle geçiş sağlanmıştır. Bu merdiven ve salonun içinde altı adet taşıyıcıyı destekleyen sütunlar bulunmaktadır. Zeminde bulunan karşılama salonu batı-doğu aksında uzanan koridor ile merdiven önünde kesişmektedir. Mekanlara dağılımı sağlayan bu koridorun doğal aydınlatması doğu ve batı cephesinden birer pencere ile sağlanmıştır. Zemin katta da bodrum kattaki gibi köşelere denk gelen kare plana yakın dört adet odanın doğal aydınlatması ve havalandırması, iki ayrı köşe cephelerden üçer adet pencerelerle sağlanmıştır. Köşe odaların yanında da birer tane toplamda dört tane ince, uzun, dikdörtgen şemalı oda bulunmaktadır. Bu odaların ön cepheye bakan odaları yan hizasındaki köşe odalardan daha çok dışa taşmıştır. Bu dikdörtgen odalarda dış cepheye birer pencere ile koridorlara da birer kapı ile açılım yapılmıştır.

Birinci kat plan şeması, bodrum ve zemin kat planlarıyla benzerlikler göstermekte olup kendi içerisinde bazı plan farklılıklarına sahiptir. Doğu ve batı cephesindeki köşe odalar birleştirilerek koridor bölümü kısa tutularak, odaların alanları büyütülmüştür. Koridorun doğal aydınlatması sadece merdiven sahanlığındaki pencerelerden sağlanmıştır. Yine bu katta zemin kattaki giriş salonunun üstüne denk gelecek eksende ve merdivenin karşısında da bir oda tasarlanmıştır. Bu odadan her iki tarafında pencere açıklığı bulunan bir kapı aracılığıyla ön cephede yer alan balkon bölümüne geçiş yapılmaktadır. Bodrum ve zemin katında bulunan köşe odaların yanında bulunan küçük, ince, uzun odalarda birinci katta da bulunmaktadır. Koridor ile bu odalara erişim sağlanmıştır. Merdivenden birinci kata çıkınca sol tarafta yer alan küçük odadan çatı katına bu mekândan çıkılmaktadır.

Çatı katına birinci kattaki küçük odadan erişim sağlanmıştır. Bu merdivenden sonra büyük bir oda karşılar ve cephede yer alan külahlara da erişim buradan sağlanmıştır. Çatının içerisinde geçilerek ulaşılan bu kuleler çokgen birer oda olarak tasarlanmıştır. Çatı içindeki büyük odaya birer kapı ve ön cepheye beş adet pencere ile açılacak şekilde tasarlanmıştır. Bu mekanları örten külahlar ise üçer adet pencere ile

yukarı kısımdan ışık alacak şekilde tasarlanmış olup iç kısmı ahşap malzeme tercih edilmiştir. Çatı katının doğal aydınlatması dört cephesinden de kuş gözü pencereler ile sağlanmıştır.

Mektebin çatı örtüsü Marsilya tipi kiremit çatı olup çift eğimli bir kademe ile örtülüdür. Döşemeden itibaren belirli yüksekliğe kadar belirli bir eğim ile çıkılmış daha sonra başka bir eğimle ana mahyada birleşmiş bir çatı modeli uygulanmıştır. Çatı ahşap çatı olarak uygulanmıştır. Kulelerin üst örtüsü ise kurşun kaplama piramidal külahtır. Bu külahların üstünde de üçer tane tepe pencereleri yer almaktadır.

Şekil 3.15. Konya Sanayi Mektebi Planları
(Y. Mimar- Rest. Uzm. Erdiñ DEMİRKAN-KBB KUDEB’ den temin edilmiştir.)

*Cephe Özellikleri

Yapıya, güney tarafında konumlanan ön cepheden bakıldığında simetrik bir üslupla tasarlanmış olup orta aksta konumlandırılan giriş ile bu girişin iki yanında bulunan yapı ile bütün simetrik kuleleri ile özenle tasarlandığı anlaşılmaktadır. Ön cephede girişi ifade eden, kullanıcıyı yapı girişine yönlendiren bir revak kullanılmıştır.

Yapı tasarımında sıklıkla kullanılan pencereler cepheye hareketlilik katmıştır. Bu pencerelerin bodrum katta bulunanları basık yuvarlak kemerli olup zemin ve normal katta bulunanları ise dikdörtgen formda üstünde ise kemer alınlıklar bulunmaktadır.

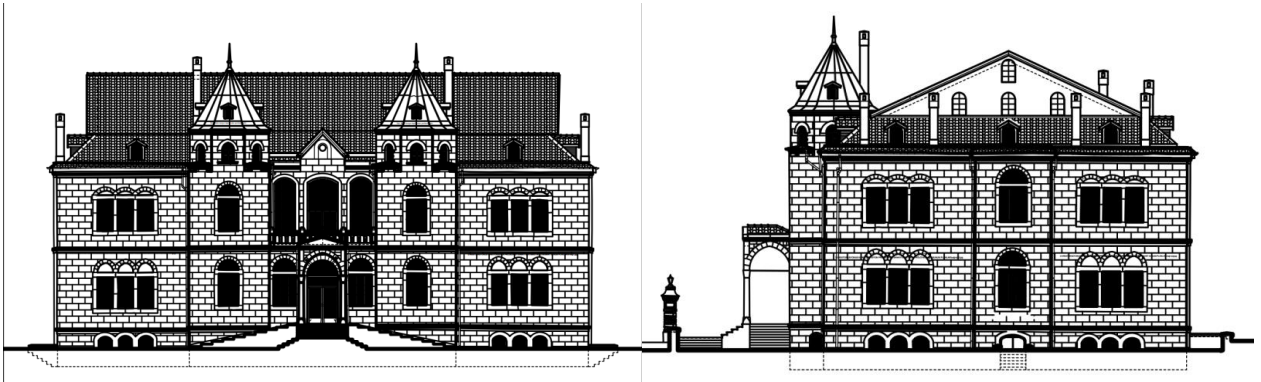
Pencere dizilimleri tekli ya da üçlü modüller şeklinde oluşturulmuştur. Cepheye bulunan üçlü grup şeklindeki pencerelerin zemin katta sivri kemerli olarak, normal katta ise basık kemerli olarak tasarlanmıştır ve iç kısımları çini malzeme ile bezenmiştir. Tek grup halinde bulunan pencerelerinin kemer bölümünde ise cam malzeme tercih

edilmiştir. Balkon bölümünde üç adet basık kemerli formda açıklık kullanılarak balkon mekanına da geçiş sağlanmıştır.

Yapının cephe tasarımını büyük ölçüde etkileyen kuleler de ön cephe doğrultusunda sağda ve solda olacak şekilde yapıyı ortalayarak yerleştirilmiştir. Kulelerin olduğu kısımda zemin kat ve 1. katta tekli pencereler ile ön cepheden aydınlatma sağlanmıştır. Kulelerin çatı katında ise beş tane sivri kemerli pencereler vasıtası ile aydınlatma sağlanmıştır. Ön cephede iki kulenin arasından ise bir yuvarlak pencere yerleştirilmiştir. Katlar arasında kat silmeleri kullanarak katlar cephede vurgulanmıştır. Bu silmeler yalnız arka cephenin orta kısmında bulunan üçlü pencere gruplarında kesintiye uğrayarak sürekli olarak kat hizasında devam etmektedir. Yine saçak hizasında da devam eden kat silmeleri kuleler de kesintiye uğramaktadır.

Yapının kuzeyde kalan arka cephesi ise yan cepheleri gibi ön cepheye kıyasla daha sade olarak tasarlanmıştır. Yapının diğer cepheleri gibi arka cephesinde de pencere dizilimleri, kat silmeleri ve orta bölümün dışa taşırılması gibi cephe hareketleri cephe görünümünü belirlemiştir. Yine arka cephede bodrum kat hizasında sekiz tane diğer pencerelere kıyasla küçük, basık yuvarlak kemerli pencereler tercih edilmiştir. Zemin kat hizasında ise orta aks bölümünde yine ön cephe giriş kapısının arka kısmında yer alacak şekilde bir diğer basık kemerli giriş-çıkış kapısı olarak tasarlanmıştır. Tabi zeminden ise üç basamakla bu girişe erişim sağlanmıştır.

Doğu ve batı cepheleri de yapının aynı üslupla tasarlanmış olup ön cepheye nazaran daha yalın şekilde tasarım tercih edilmiştir. Yine kat silmeleri de bu cephelerde de bulunmakla birlikte orta bölümlerinden çok az bir taşma ile cephe hareketi sağlanmıştır. Bu çıkmada zemin ve normal katta yer alacak şekilde tekli pencere kullanılıp, çıkmanın iki yanlarında ise üçerli grup pencereler tercih edilmiştir.

Şekil 3.16. Konya Sanayi Mektebi Cepheleri
(Y. Mimar- Rest. Uzm. Erdinç DEMİRKAN-KBB KUDEB’ den temin edilmiştir.)

***Yapının Malzeme ve Teknik Özellikleri**

Yapıda malzeme olarak bodrum katında moloz taşı, zemin kat ve birinci katında ise tuğla kullanılmıştır. Taşıyıcı sistemi kagir olan yapının dış duvarlarının da tuğla tercih edilmiş olup, dış cephe sıvasının üzerine silmeler ver derzler ile kesme taş biçimi verilmeye çalışılmıştır. Cephede yalnız pencere açıklığı ve kapı açıklığı kenarları, giriş revakı, kat silmeleri, girişin üstündeki balkon korkuluğu ise taş malzemedir. Yapının kapı ve pencere elemanlarında, yapı malzemesi olarak ahşap tercih edilmiştir. Çatıya çıkan merdivenlerin de kirişlerin de hatıllarının da ahşap malzeme tercih edilmiştir. Son onarım sırasında; tuğla olan taşıyıcı bölme duvarları dışında diğer ara bölme duvarlarının bağdadi olduğunun gözlemlendiği ilgili yazışmalardan anlaşılmaktadır (İnci Fırat, 2005).

Cephede kullanılan kemer alınlıklarında ise malzeme olarak çini tercih edilmiştir. Çini dışında yapıda cephesel olarak süsleme mevcut değildir. Ön cephede yer alan üçlü pencere dizilimlerinin orta kısmında bulunan çinilerde Osmanlı Arması bulunmaktadır.

Kagir yapının çift eğimli çatısında ise Marsilya tipi kiremit kullanılmıştır.

3.4.4. Yapının Güncel Durumu

Hamidiye Sanayi Mektebi ilk açılışında mimari fonksiyon olarak eğitim yapısı olarak işlev görmüş bir yapıdır. Yıllar içerisinde de isim değişiklikleri yaşasa da uzun yıllar eğitim yapısı olarak faaliyet göstermiştir. Geçirmiş olduğu yangın faciasından sonra ise eğitim yapısından kamu yapısına yeniden işlev verme uygulaması yapılarak 2014 yılına kadar İl Özel İdare Müdürlüğü’ne bağlı Ek Hizmet Binası olarak kente hizmet vermiştir.

Yakın zamana kadar yine kamu yapısı fonksiyonunda Konya Büyükşehir Belediyesi’nin Zabıta Dairesi Başkanlığı şeklinde kullanılmaktaydı. 2024 yılı aralık ayında açık arttırma usulü ile ihale süreçleri Konya Vakıflar Bölge Müdürlüğüne tamamlanmıştır. Özgün mimarisinde eğitim yapısı olarak fonksiyon tanımlanan yapı, son olarak da yeniden işlev verme yöntemi ile konaklama yapılarından olan otel yapısı olarak fonksiyon tanımlanmıştır.

Tablo 3.4. Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1901	Mekteb-i Sanayi, Hamidiye Sanayi Mektebi	Eğitim Yapısı
	Konya Sanatlar Mektebi	Eğitim Yapısı
	Sanat Okulu	Eğitim Yapısı
	Bölge Sanat Okulu	Eğitim Yapısı
	Erkek Sanat Enstitüsü	Eğitim Yapısı
	Teknik Okul	Eğitim Yapısı
	Konya Erkek Lisesi	Eğitim Yapısı
1969	Karatay Lisesi	Eğitim Yapısı
1977-1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1988-2014	İl Özel İdare Müdürlüğü Ek Hizmet Binası	Kamu Yapısı
2014-2024	Konya Büyükşehir Belediyesi- Zabıta Dairesi Başkanlığı	Kamu Yapısı
2025	Proje Aşamasında (Butik Otel)	Konaklama Yapısı

Şekil 3.17. Konya Sanayi Mektebi (Akgül Utku, 2025)

4.KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ TOPSIS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE ANALİZİ

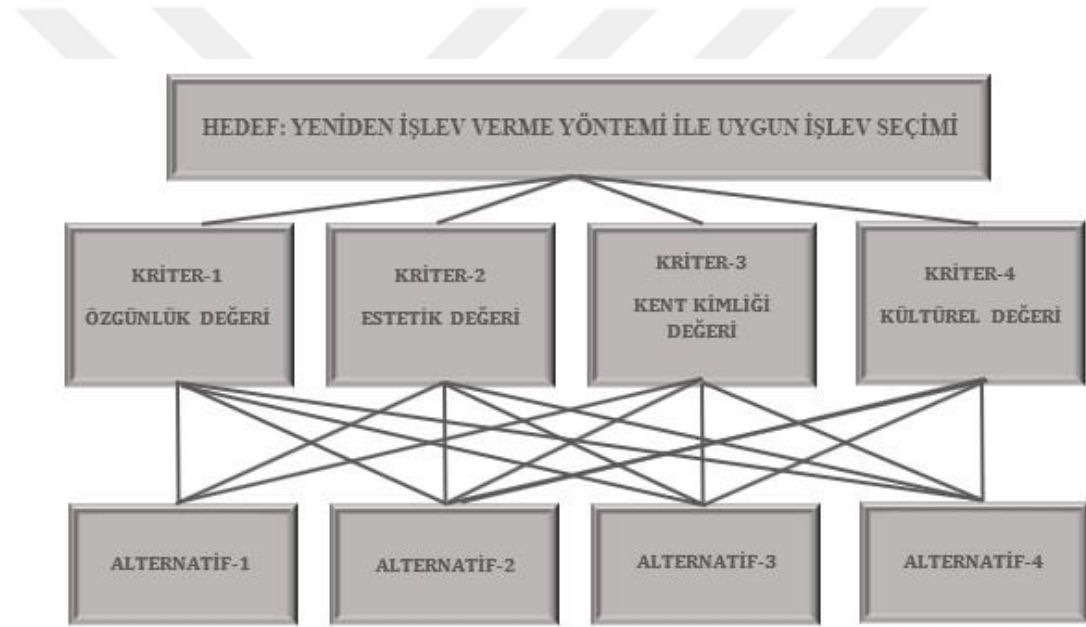
Karar verme süreçlerinde genellikle iki temel yaklaşım üzerinden sonuca gidilir. Bunlar sübjektif karar verme yöntemi ve objektif karar verme yöntemidir. Objektif karar verme yönteminde, karar vericiler verilere dayalı, ölçülebilir bir mantık çerçevesinde değerlendirmeler yaparlar. Bu yaklaşım, karar verme sürecinde bilgi ve kriterlerin belirli bir ölçek doğrultusunda belirli bir standarttaki analizleri içermektedir. Bu yöntem genellikle matematiksel modelleri, mühendislik hesapları, istatistiksel analizler, grafik modelleri gibi yöntemleri kapsar. Bu yaklaşım, kararların tarafsız ve tutarlı olmasını sağlar, çünkü kararlar doğrudan verilere ve objektif kriterlere dayanır (Saaty, 2008). Sübjektif karar verme yönteminde ise, karar vericilerin bireysel tecrübeleri, duyguları, düşünceleri ve kişisel yargıları karar mekanizmasını etkileyen değişkenler arasındadır. Bu yaklaşıma daha çok öznel ve kişisel durumlarda tercih edilebilir. Karar verme sürecinde, sübjektif unsurların etkisi önemli bir rol oynar ve kararlar sıklıkla kişisel tercihler, duygular ve deneyimlerin etkisi altında alınır (Saaty, 1996). Karar verme süreçlerinde analitik olarak objektif yaklaşım tercih edilse de bütün olarak baktığımızda karar verme süreçlerinde sübjektif yaklaşımlar da tercih edilerek bütüncül bir karar verme süreci gerçekleştirilebilir.

Birden fazla kriterin olabileceği çalışmalarda adım adım seçim yapabilmek adına Çoklu Karar Verme Yöntemi (MDCM) içerisinde Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) ve İdeal Çözüme Benzerlik ile Sıralama Yöntemi (TOPSIS) kullanılarak bir sonuç elde edilmiştir. Analitik Hiyerarşi Süreci-(AHS) (Analytic Hierarchy Process-AHP) çok kriterli karar vermede kullanılan yöntem olup, Thomas L. Saaty tarafınca geliştirilmiştir. AHP, karar vericilerin karmaşık sorunlarını, bu sorunların temel hedefi, kriterleri, alt kriterleri ve alternatifleri arasındaki bağların tanımlandığı çok seviyeli hiyerarşik bir yapı içerisinde çözümleme imkânı sunar (Saaty, 1987, s. 161). Hiyerarşik yapı aşağıda (Şekil 4.) gösterilmektedir (Wang, Liu ve Elhag, 2008: 515).

Tarihi yapıların yeniden kullanımında karar verilecek fonksiyonda en doğru işlevin tercih edilmesi için daha nitel, etkili ve sistematik bir karar destek aracını ortaya koyacak yöntem tercih edilmiştir. Çalışma materyali için Konya’da yer alan ve zaman içerisinde koruma kapsamında yeniden işlev verme yöntemi uygulanan I. Ulusal Mimarlık Dönemi’nde inşa edilen yapılar arasında yer alan Dârü’l-Muallimât (Kız Mektebi), Gazi Mustafa Kemal İlkokulu, Hakimiyeti Milliye İlkokulu ve Sanayi

Mektebi tercih edilmiştir. Bu yapıların her biri için tercih edilebilecek 10 öneri alternatif işlev uzman görüşlerinin puanlanmasına sunulmuştur. Bu alternatif işlevlerin puanlanmasının ardından uzmanların yüksek puan verdiği dört (4) alternatif işleve indirgenmiştir. Bu belirlenen dört (4) alternatif işlev için kendi işlevleri özelinde 4 seçim kriterlerinin ikili kıyaslarının yapılması ve bu kriterlerin kendi aralarındaki ağırlık değerlerinin belirlenmesi için uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Çalışma yöntemi olarak, uzman görüşlerine başvurularak seçim kriterlerinin ağırlıklarının belirlenmesi amacı ile sayısal değerlendirme tekniği temel alan bir yöntem olan AHP (Analytic Hierarchy Process) ve belirlenen kriterler ışığında alternatif işlevlerin sıralanması için TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) metodu tercih edilmiştir.

Şekil 4.1. En Uygun İşlev Seçimi Hiyerarşik Yapısı

Karar verme yöntemi ile öncelikle bir hedef, sonra kriterler belirlendi. Hiyerarşik olarak en alt seviyesinde bu kriterler ile bağlantı olabilecek alternatifler seçildi. Oluşturulan karar hiyerarşisi doğrultusunda alanında uzmanlardan ikili karşılaştırma yapılması istenmiştir. İkili karşılaştırmalarda Saaty' nin önerdiği bulunan temel ölçek değerleri kullanılmıştır (Tablo 4.1) Bu ikili karşılaştırmalardan gelen sonuçlar, matrise dönüştürülmüştür.

Tablo 4.1. Temel Karşılaştırma Değerleri (Saaty, 1987)

Mutlak Ölçekte Önem Yoğunluğu	Tanım	Açıklama
1	Eşit Önem	Karar verici, her iki unsurun da eşit katkı sağladığını düşünerek tercihte bir ayrım yapmaz.
3	Bir unsur, diğer unsurlara kıyasla daha öncelikli	Karar verici bir unsurun diğer unsura göre hafif bir katkı sağladığını düşünerek tercih yapar. Tercih daha eğimlidir.
5	Bir unsur diğerinden önemli	Karar verici tercihini netleştirmiştir. Bir unsur diğer unsura göre daha belirgin olarak katkı sağladığını düşünerek tercih yapar.
7	Bir unsur, diğerine kıyasla daha çok daha öncelikli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre oldukça baskın katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar.
9	Bir unsur diğerinden kesinlikle çok daha önemli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre tam anlamıyla katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar. Mutlak düzeyde tercih edilen unsurdur.
2,4,6,8	İki Yakın Karar Arasındaki Sıralı Ara Ölçekler	Karar verici, bu değerler unsurlar arasında tercih verilemediğin de ya da değerler arasında ince farklar olduğunda kullanır. Ara dereceleri temsil etmektedir.

Mimari koruma alanında yaygın olarak kullanılan koruma yöntemleri arasında bulunan yeniden işlev verme yönteminin tercih edilme sürecinde belirli kriterler mevcuttur. Bu kriter arasında ise çalışmamız kapsamında özgünlük değeri, estetik değeri, kent kimliği değeri ve kültürel değer kriterleri tercih edilmiştir. K1 değerine Özgünlük Değeri, K2 değerine Estetik Değer, K3 değeri Kent Kimliği Değeri ve K4 değerine Kültürel Değeri verilmiştir. Amaç ve kriterler, kriterler ve alternatifler arasında ikili mukayeseler yapılmış ve ikili mukayeseler neticesinde matrisleri üretilmiştir. Bunun için Mimarlık Bölümü, koruma alanında uzmanlığını yapmış uzmanlardan oluşan ekibe bina ile alakalı sorular yöneltilmiştir ve Saaty' nin belirlediği önem derecelendirmesine göre 1-9 puan aralığında değerlendirme ölçeği (Tablo 4.1) ile derecelendirme yapılması istenmiştir. Uzmanlardan istedikleri iki seçenek arasında Saaty ölçeğinden yararlanılarak 1'den 9'a kadar puanlanması istenmiştir. Her soruya

verilen cevaplara göre oluşturulan ikili karşılaştırmalı matrisler doldurulmuştur (Tablo 4.2).

Tablo 4.2. Kriterlerin Ağırlıklandırma Matris Örneği

Karar Verici				
	K1	K2	K3	K4
K1	1			
K2		1		
K3			1	
K4				1

İkili karşılaştırmalı matrislerden sonra uzman görüşlerinden oluşturulan matrislerin geometrik ortalamaları alınmıştır. Bu geometrik ortalamalardan sonra her kriterin değeri toplam değerine oranı ile elde edilerek ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları elde edilmiştir.

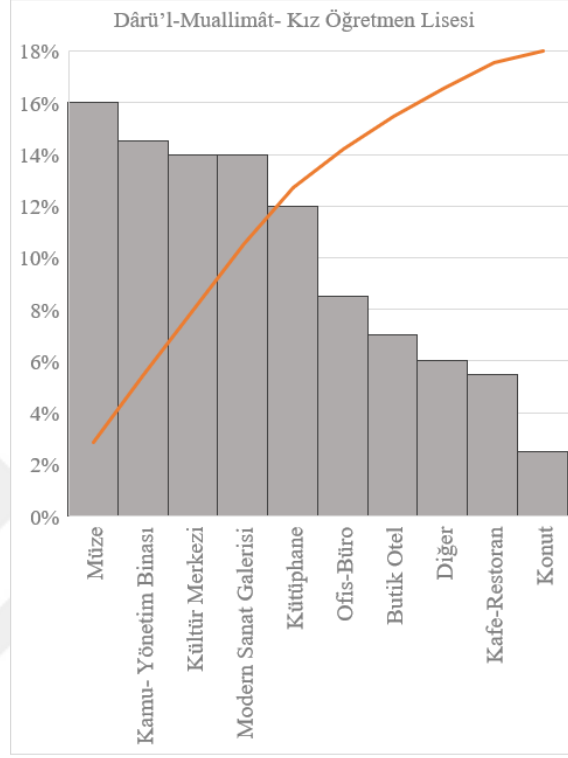
4.1. TOPSIS Yöntemi ile Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının Analizi

Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısı için, alanında uzmanların yapıyı kavramaları ve değerlendirmelerinin daha doğru yapabilmeleri için katılımcılara yapı tanıtım kartı hazırlanmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda bu yapı özelinde belirlenen dört kriterlerin değerlendirmesi ve sonrasında alternatif fonksiyonların sıralamaları yapılmıştır. Sonrasında bu cevaplar ışığında bu yapı özelinde negatif ile pozitif ideal belirlenmiş olup ideale en yakın fonksiyon tespit edilmiştir.

4.1.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının yeni fonksiyonunun değerlendirilmesi kapsamında uzmanlara Uzman Değerlendirmesi-1A formu sunulmuştur. Yeniden işlev verme projeleri kapsamında en çok tercih edilen işlevler göz önünde tutularak on (10) işlev belirlenmiştir. Bu on (10) işlevden en çok tercih edilen dört (4) alternatif işleve indirmek için Mimarlık Bölümü, koruma alanında uzmanlığını yapmış uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzmanlardan alternatif işlevlere 1 ile 10 aralığında puan verilmesi talep edilmiştir. Uzmanların verdiği puanlar MS Excel formatında tablo haline getirilip, aşağıdaki (Grafik 4.1) grafik

oluşturulmuştur. Bu görüşlerin analizleri neticesinde dört (4) işleve indirgenerek, alternatif fonksiyonlar olarak belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar en çok tercihten en az tercihe sıralandığında ilk dört fonksiyon; Müze, Kamu- Yönetim Binası, Kültür Merkezi ve Modern Sanat Galerisi sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik 4.1. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası İçin Alternatiflerin Sonuç Grafiği

4.1.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

“Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısına yeniden işlev verme yöntemi tercih edildiğinde hangi değeri sizin için önemlidir?” soru yöneltmiştir. Uzmanlardan Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısı kapsamında Saaty’ nin belirlediği önem derecelendirmesine göre 1-9 puan aralığında değerlendirme ölçeği (Tablo 4.1) ile derecelendirme yapılması istenmiştir. Uzmanlardan istedikleri iki seçenek arasında Saaty ölçeğinden yararlanılarak 1’den 9’a kadar kriterlerin mukayeseli olarak puanlanması istenmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan ikili karşılaştırmalı matrisler doldurulmuştur.

Uzman Değerlendirmesi-1B verileri sonucunda analizlerin yapılmasında kriterlerin isimlerine kısaltma olarak özgünlük değerine K1, estetik değerine K2, kent kimliği değerine K3 ve kültürel değerine K4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

Bu yapı için ikili karşılaştırmalı matrislerden sonra uzman görüşlerinden oluşturulan matrislerin geometrik ortalamaları alınmıştır. Bu geometrik ortalamalardan sonra her kriterin değeri toplam değerine oranı ile elde edilerek ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları oluşturulmuştur (Tablo 4.3).

Tablo 4.3. Kriterlerin Ağırlıklandırma Matrisi

Normalize Edilmiş Matris						
	K1	K2	K3	K4		
K1	0,361174	0,230169	0,429058	0,382713	0,350779	K1: ÖZGÜNLÜK 0.35
K2	0,203431	0,129643	0,090456	0,113236	0,134191	K2: ESTETİK 0.14
K3	0,228808	0,389566	0,271813	0,285144	0,293833	K3: KENT KİMLİĞİ 0.29
K4	0,206586	0,250623	0,208672	0,218906	0,221197	K4: KÜLTÜREL 0.22
	1	1	1	1	1	

Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası için elde edilen ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları Özgünlük değeri %35 (0.35), estetik değeri %14 (0.14), kent kimliği değeri %29 (0.29) ve kültürel değeri %22 (0.22) çıkmıştır (Grafik 4.2). Özgünlük değerinin diğer kriterlere kıyasla daha öncelikli unsur olduğu saptanmıştır.

Grafik 4.2. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası İçin Kriter Ağırlıkları

4.1.3. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısı Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) kapsamında, uyarlanabilir yeniden kullanımın değerlendirilmesinde esas alınan dört ana kriterin (özgünlük değeri, estetik değeri, kent kimliği değeri ve kültürel değer) ikili karşılaştırmaları doğrultusunda oluşturulan karar matrisi üzerinde tutarlılık analizi

gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırma matrisi üzerinden hesaplanan en büyük öz değerin ($\lambda_{\max}$) yaklaşık olarak 4.095724 değeri elde edilmiştir.

Tablo 4.4. Kriterlerin Geometrik Ortalama Matrisi

Geometrik Ortalama				
	K1	K2	K3	K4
K1	1	1,775414	1,578502	1,748296
K2	0,563249	1	0,332787	0,517282
K3	0,633512	3,004922	1	1,302586
K4	0,571986	1,933182	0,767704	1

Tablo 4.5. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

	K1	K2	K3	K4	Satır Toplamları	Ağırlıklar	Ağırlıklara Oranı
K1	0,35	0,248558	0,457766	0,384625	1,440949	0,35	4,116997
K2	0,197137	0,14	0,096508	0,113802	0,547447	0,14	3,910339
K3	0,221729	0,420689	0,29	0,286569	1,218987	0,29	4,203404
K4	0,200195	0,270645	0,222634	0,22	0,913475	0,22	4,152157
Kriter Ağırlıkları	0,35	0,14	0,29	0,22			

Tespit edilen bu değere dayanarak, aşağıdaki formüllerle tutarlılık analizi hesaplamaları elde edilmiştir:

Tutarlılık İndeksi (CI):

$$CI = (\lambda_{\max} - n) / (n - 1) = (4.095724 - 4) / (4 - 1) = 0.031908$$

Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI):

$$RI (n = 4 \text{ için}) = 0.90 \text{ (Saaty, 1980)}$$

Tutarlılık Oranı (CR):

$$CR = CI / RI = 0.031908 / 0.90 \approx 0.03545333$$

$$CR < 0,1 \quad 0.03545333 < 0,1 \quad \text{----- Consisten}$$

Bu hesaplamalar ışığında tutarlılık indeksi (Consistency Index, CI) 0.031908 olarak hesaplanmış, söz konusu değerin Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI = 0.90) ile oranlanması neticesinde tutarlılık oranı (Consistency Ratio, CR) yaklaşık 0.0354 olarak elde edilmiştir.

Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası için uzman görüşlerinden yararlanılarak yapılan kriter kıyaslarında tutarlılık oranı (CR) değerinin literatürde kabul

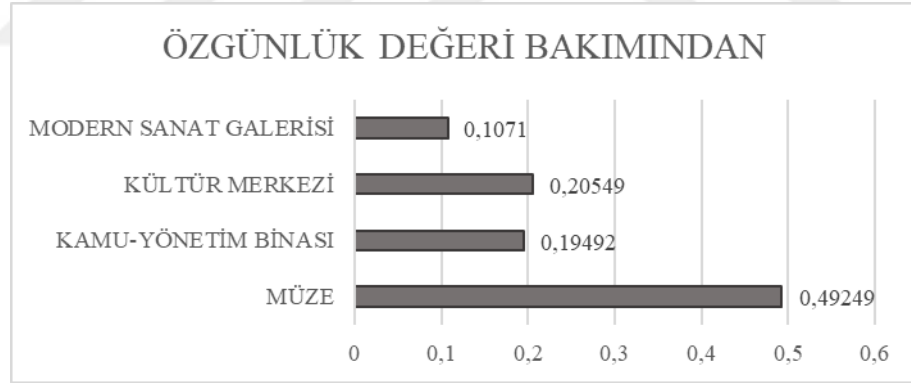
gören eşik değeri 0.10'un altında olması, karar vericilerin yapmış olduğu karşılaştırmaların tutarlılığını ve elde edilen öncelik ağırlıklarının güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

4.1.4. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası Sonuçları

Katılımcılara Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi özelinde yönlendirilen soruların karşılığında verilen yanıtlara dayanarak elde edilen bulgular doğrultusunda, çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

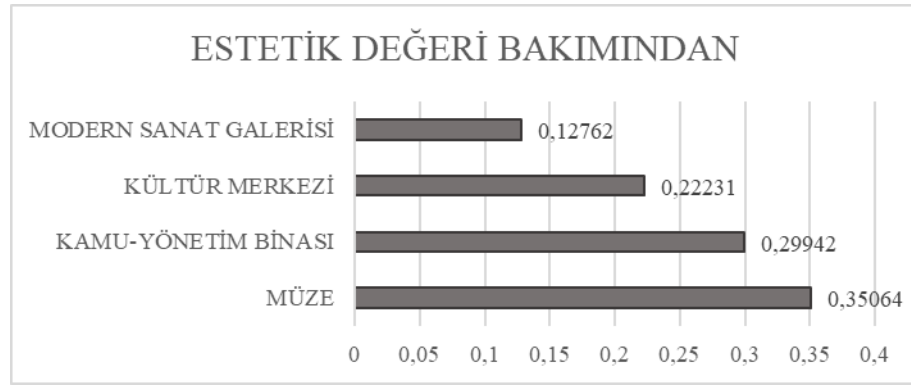
Uzman Değerlendirmesi-1A verileri sonucunda analizlerin yapılmasında alternatif isimlerine kısaltma olarak Müze alternatifine F1, Kamu- Yönetim Binası alternatifine F2, Kültür Merkezi alternatifine F3 ve Modern Sanat Galerisi alternatifine F4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

“Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısının Özgünlük Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna özgünlük değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.3).

Grafik 4.3. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının Özgünlük Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısının Estetik Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna estetik değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.4).

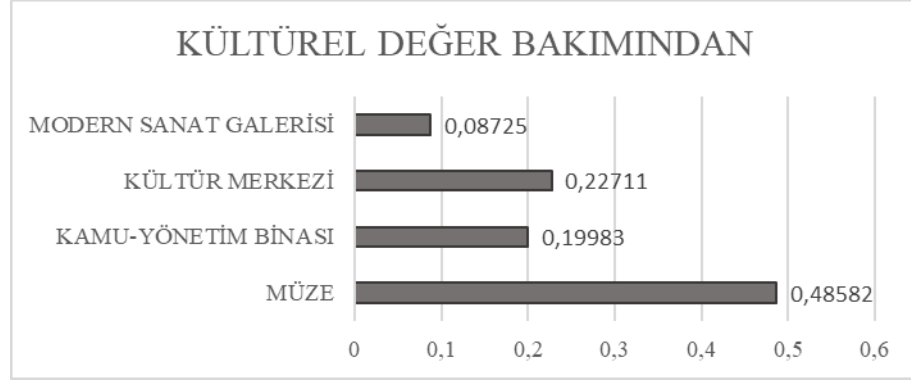
Grafik 4.4. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının Estetik Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısının Kent Kimliği Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kent kimliği değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.5).

Grafik 4.5. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının Kent Kimliği Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi yapısının Kültürel Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kültürel değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.6).

Grafik 4.6. Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının Kültürel Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

Uzman cevaplarının neticesinde her bir kriter özelinde ikili alternatif kıyasları ile matrisler oluşturulmuştur. Tüm katılımcıların puanları ile oluşturulan matrislerin geometrik ortalaması alınmıştır. Söz konusu hesaplama ve analiz süreçleri MS Excel yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Oluşturduğumuz bu matris ile TOPSIS yönteminin ilk basamağı olan karar matrisi oluşturulmuştur.

İşlem 1: Karar Matrisinin Belirlenmesi

Karar matrisi uzman görüşlerinin geometrik ortalaması alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.6. Karar Matrisinin Belirlenmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,49249	0,35064	0,37883	0,48582
F2: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,19492	0,29942	0,25912	0,19983
F3: KÜLTÜR MERKEZİ	0,20549	0,22231	0,24734	0,22711
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,1071	0,12762	0,1147	0,08725

İşlem 2: Karar Matrisinin Normalize Edilerek Standart Hale Getirilmesi

Karar matrisinin normalleştirilme işlemi de TOPSIS' in 2. Adım formülü şeklinde, sütunlardaki her değer in alakalı sütundaki değerlerin kareleri toplamının kareköküne bölünmüş ve tek paydaya indirgeyerek elde edilmiştir.

Tablo 4.7. Karar Matrisinin Normalleştirilmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,246245	0,17532	0,189415	0,24291
F2: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,09746	0,14971	0,12956	0,099915
F3: KÜLTÜR MERKEZİ	0,102745	0,111155	0,12367	0,113555
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,05355	0,06381	0,05735	0,043625

İşlem 3: Ağırlıklar Dikkate Alınarak Standartlaştırılmış Karar Matrisinin

Hazırlanması

Normalleştirilmiş karar matrisi, tüm kriterlerin tek tek olarak uzman görüşleri neticesinde önceden belirlenmiş ağırlık katsayısıyla (W) çarpım işlemi yapılarak ağırlıklı karar matrisi elde edilmiştir.

Tablo 4.8. Karar Matrisinin Ağırlıklandırılması

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,246245	0,17532	0,189415	0,24291
F2: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,09746	0,14971	0,12956	0,099915
F3: KÜLTÜR MERKEZİ	0,102745	0,111155	0,12367	0,113555
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,05355	0,06381	0,05735	0,043625
AĞIRLIKLARI	0.35	0.14	0.29	0.22

İşlem 4: Pozitif ve Negatif İdeal Çözüm Noktalarının Tespiti

Ağırlıklı karar matrisinin her bir kriter sütunundan, ideal çözüm için en yüksek performans gösteren değerler, negatif ideal çözüm noktası için de en düşük performans gösteren değerler belirlenerek, pozitif ve negatif ideal çözüm vektörleri yapılandırılmıştır.

Tablo 4.9. Pozitif ve Negatif İdeal Çözümler

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,246245	0,17532	0,189415	0,24291
F2: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,09746	0,14971	0,12956	0,099915
F3: KÜLTÜR MERKEZİ	0,102745	0,111155	0,12367	0,113555
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,05355	0,06381	0,05735	0,043625
POZİTİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,246245	0,17532	0,189415	0,24291
NEGATİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,05355	0,06381	0,05735	0,043625

İşlem 5: Benzerliklerin Hesaplanması

Her bir kriter sütunundaki alternatif değerleri, belirlenen pozitif ve negatif ideal değerlerden farkları alınarak, her bir alternatifin pozitif ve negatif ideal çözümlere olan mesafeleri ölçülmüştür. Her bir alternatife ilişkin uzaklık değerlerinin kareleri toplanıp karekökleri alınmıştır. Böylelikle alternatiflerin pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan mesafeleri hesaplanmış olmuştur.

Tablo 4.10. Pozitif İdeale ve Negatif İdeale Uzaklığı

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)
F1: MÜZE	0	0,32668
F2: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,2164	0,133
F3: KÜLTÜR MERKEZİ	0,2139	0,11811
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,3269	0

İşlem 6: İdeal Çözüm Noktasına Uzaklığın Belirlenmesi

Son işlemde; her bir alternatifin yakınlık katsayısı negatif ideal çözüm ile olan uzaklığın toplam uzaklık olan pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan toplam mesafesine oranlanarak hesaplanmıştır. Yüksek yakınlık katsayısı, alternatifin ideal çözüme olan mesafesinin azaldığını ifade etmektedir ve dolayısıyla öncelikli tercih edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4.11. Yakınlık Değerlerinin Hesaplanması

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)	Yakınlık (Ci*)	Yakınlık Sıralaması- Başarı Sıralaması
F1: MÜZE	0	0,32668	1,000000000	1.
F2: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,2164	0,133	0,380652547	2.
F3: KÜLTÜR MERKEZİ	0,2139	0,1258	0,370326759	3.
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,3269	0	0	4.

Böylelikle TOPSIS Yöntemi kullanılarak dört (4) alternatif işlev önerisi için mimari değerlendirmek kriterleri kullanılarak performans değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası için en uygun işlev, Müze fonksiyonu olarak tespit edilmiştir. Analizi yapılan bu dört alternatif arasında Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası için en uygun olmayan işlev Modern Sanat Müzesi işlevi olarak belirlenmiştir.

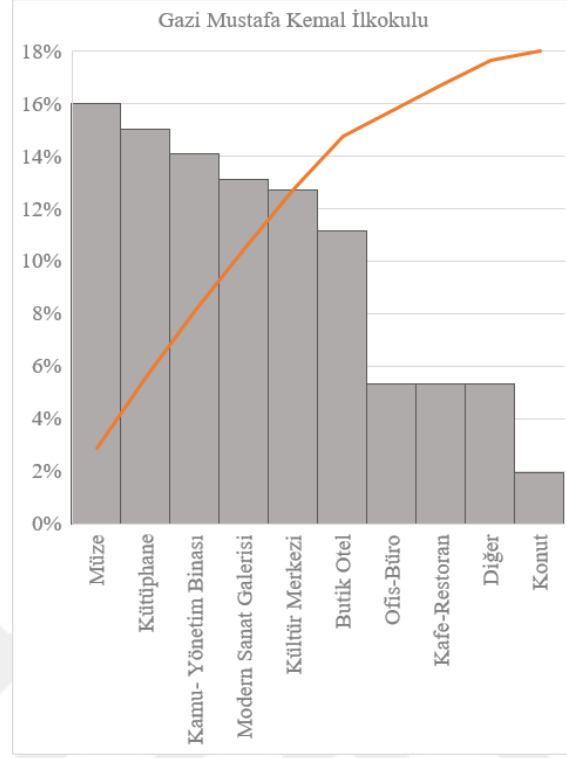
4.2. TOPSIS Yöntemi ile Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binasının Analizi

Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısı için, alanında uzmanların yapıyı kavramaları ve değerlendirmelerinin daha doğru yapabilmeleri için katılımcılara yapı tanıtım kartı hazırlanmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda bu yapı özelinde belirlenen dört kriterlerin değerlendirmesi ve sonrasında alternatif fonksiyonların sıralamaları yapılmıştır. Sonrasında bu cevaplar ışığında bu yapı için negatif ideal ve pozitif ideal belirlenmiş olup ideale en yakın fonksiyon tespit edilmiştir.

4.2.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binasının yeni fonksiyonunun değerlendirilmesi kapsamında uzmanlara Uzman Değerlendirmesi-2A formu sunulmuştur. Yeniden işlev verme projeleri kapsamında en çok tercih edilen işlevler göz önünde tutularak on (10) işlev belirlenmiştir. Bu on (10) işlevden en çok tercih edilen dört (4) alternatif işleve indirgemek için Mimarlık Bölümü, koruma alanında uzmanlığını yapmış uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzmanlardan alternatif işlevlere 1 ile 10 aralığında puan verilmesi talep edilmiştir. Uzmanların verdiği puanlar MS Excel formatında tablo haline getirilip, aşağıdaki (Grafik 4.7) grafik oluşturulmuştur. Bu görüşlerin analizleri neticesinde dört (4) işleve indirgenerek, alternatif fonksiyonlar olarak belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar en çok tercihten en az

tercihe sıralandığında ilk dört fonksiyon; Müze, Kütüphane, Kamu- Yönetim Binası ve Modern Sanat Galerisi sonucuna ulaşmıştır.

Grafik 4.7. Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası İçin Alternatiflerin Sonuç Tablosu

4.2.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

“Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısına yeniden işlev verme yöntemi tercih edildiğinde hangi değeri sizin için önemlidir?” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanlardan Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısı kapsamında Saaty’ nin belirlediği önem derecelendirmesine göre 1-9 puan aralığında değerlendirme ölçeği (Tablo 4.1) ile derecelendirme yapılması istenmiştir. Uzmanlardan istedikleri iki seçenek arasında Saaty ölçeğinden yararlanılarak 1’den 9’a kadar kriterlerin mukayeseli olarak puanlanması istenmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan ikili karşılaştırmalı matrisler doldurulmuştur.

Uzman Değerlendirmesi-2B verileri sonucunda analizlerin yapılmasında kriterlerin isimlerine kısaltma olarak özgünlük değerine K1, estetik değerine K2, kent kimliği değerine K3 ve kültürel değerine K4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

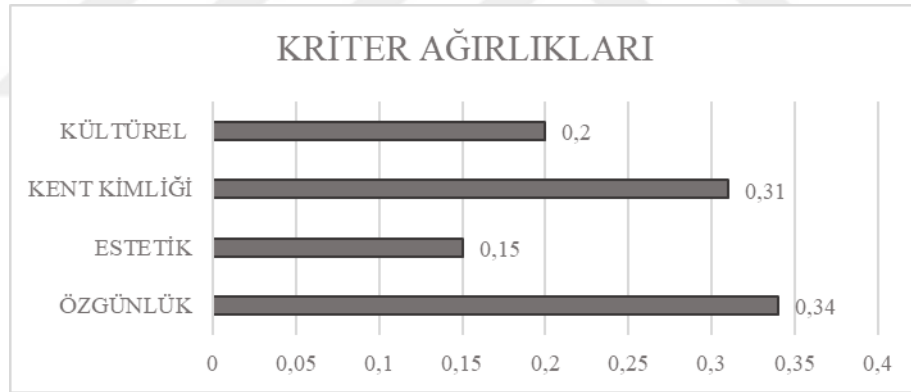
Bu yapı için ikili karşılaştırmalı matrislerden sonra uzman görüşlerinden oluşturulan matrislerin geometrik ortalamaları alınmıştır. Bu geometrik ortalamalardan

sonra her kriterin değeri toplam değerine oranı ile elde edilerek ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları oluşturulmuştur (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. Kriterlerin Ağırlıklandırma Matrisi

Normalize Edilmiş Matris						
	K1	K2	K3	K4		
K1	0,31136	0,237857	0,261111	0,539871	0,33755	K1: ÖZGÜNLÜK 0.34
K2	0,210981	0,161174	0,158197	0,095841	0,156549	K2: ESTETİK 0.15
K3	0,384105	0,328178	0,322116	0,202074	0,309118	K3: KENT KİMLİĞİ 0.31
K4	0,093554	0,272791	0,258576	0,162213	0,196783	K4: KÜLTÜREL 0.20
1	1	1	1	1	1	

Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası için elde edilen ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları Özgünlük değeri %34 (0.34), estetik değeri %15 (0.15), kent kimliği değeri %31 (0.31) ve kültürel değeri %20 (0.20) çıkmıştır (Grafik 4.8). Özgünlük değerinin diğer kriterlere kıyasla daha öncelikli unsur olduğu saptanmıştır.

Grafik 4.8. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası İçin Kriter Ağırlıkları

4.2.3. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısı Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) kapsamında, uyarlanabilir yeniden kullanımın değerlendirilmesinde esas alınan dört ana kriterin (özgünlük değeri, estetik değeri, kent kimliği değeri ve kültürel değer) ikili karşılaştırmaları doğrultusunda oluşturulan karar matrisi üzerinde tutarlılık analizi gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırma matrisi üzerinden hesaplanan en büyük öz değerin (λ_{max}) yaklaşık olarak 4.21324 değeri elde edilmiştir.

Tablo 4.13. Kriterlerin Geometrik Ortalama Matrisi

Geometrik Ortalama				
	K1	K2	K3	K4
K1	1	1,475773	0,810613	3,328150
K2	0,677610	1	0,49111861	0,590835
K3	1,233634	2,036168	1	1,24573
K4	0,300467	1,692518	0,802741	1

Tablo 4.14. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

	K1	K2	K3	K4	Satır Toplamları	Ağırlıklar	Ağırlıklara Oranı
K1	0,34	0,221366	0,25129	0,66563	1,478286	0,34	4,347900
K2	0,230388	0,15	0,152247	0,118167	0,650802	0,15	4,338677
K3	0,419436	0,305425	0,31	0,249146	1,284007	0,31	4,141958
K4	0,102159	0,253878	0,24885	0,2	0,804887	0,20	4,024433
Kriter Ağırlıkları	0,34	0,15	0,31	0,20			

Tespit edilen bu değere dayanarak, aşağıdaki formüllerle tutarlılık analizi hesaplamaları elde edilmiştir:

Tutarlılık İndeksi (CI):

$$CI = (\lambda_{\max} - n) / (n - 1) = (4.21324 - 4) / (4 - 1) = 0.07108$$

Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI):

$$RI (n = 4 \text{ için}) = 0.90 \text{ (Saaty, 1980)}$$

Tutarlılık Oranı (CR):

$$CR = CI / RI = 0.07108 / 0.90 \approx 0.0789777778$$

$$CR < 0,1 \quad 0.0789777778 < 0,1 \quad \text{-----} \quad \text{Consisten}$$

Bu hesaplamalar ışığında tutarlılık indeksi (Consistency Index, CI) 0.07108 olarak hesaplanmış, söz konusu değerin Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI = 0.90) ile oranlanması neticesinde tutarlılık oranı (Consistency Ratio, CR) yaklaşık 0.0789777778 olarak elde edilmiştir.

Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası için uzman görüşlerinden yararlanılarak yapılan kriter kıyaslarında tutarlılık oranı (CR) değerinin literatürde kabul gören eşik değeri 0.10'un altında olması, karar vericilerin yapmış olduğu

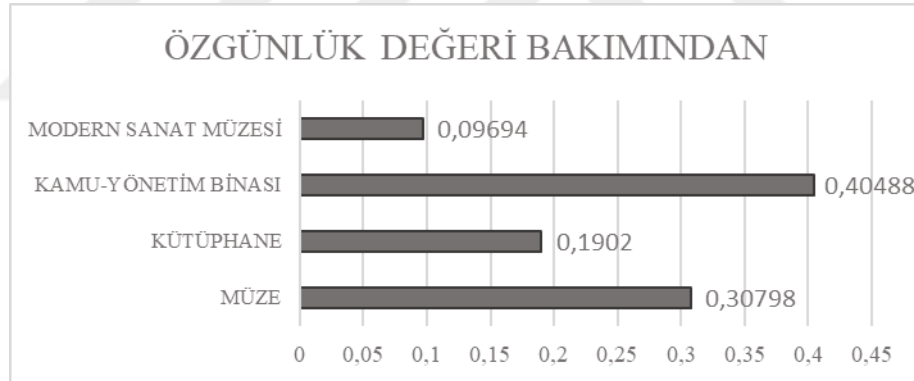
karşılaştırmaların tutarlılığını ve elde edilen öncelik ağırlıklarının güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

4.2.4. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası Sonuçları

Katılımcılara Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu özelinde yönlendirilen sorular ile bunlara elde edilen bulgular doğrultusunda, verilen yanıtlara dayanarak çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

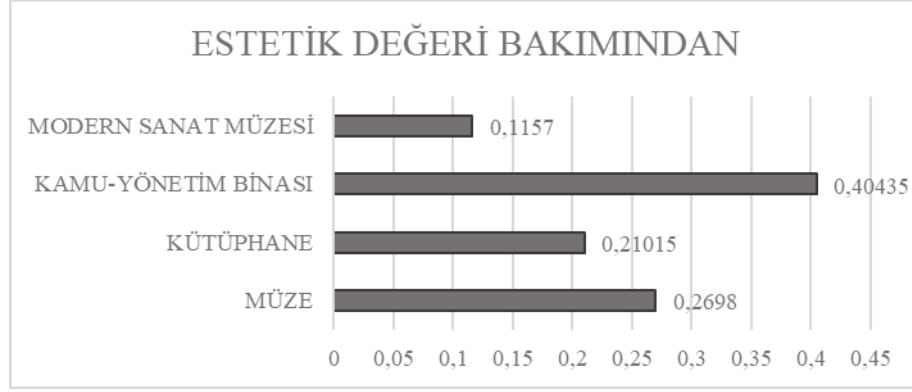
Uzman Değerlendirmesi-2A verileri sonucunda analizlerin yapılmasında alternatif isimlerine kısaltma olarak Müze alternatifine F1, Kütüphane alternatifine F2, Kamu- Yönetim Binası alternatifine F3 ve Modern Sanat Galerisi alternatifine F4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

“Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısının Özgünlük Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna özgünlük değerinin korunabilmesi için katılımcıların Kamu-Yönetim Binası işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.9).

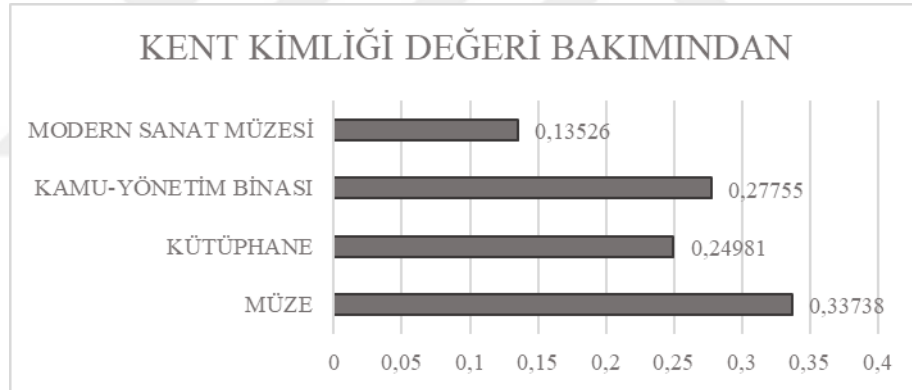
Grafik 4.9. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası İçin Özgünlük Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısının Estetik Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna estetik değerinin korunabilmesi için katılımcıların Kamu-Yönetim Binası işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.10).

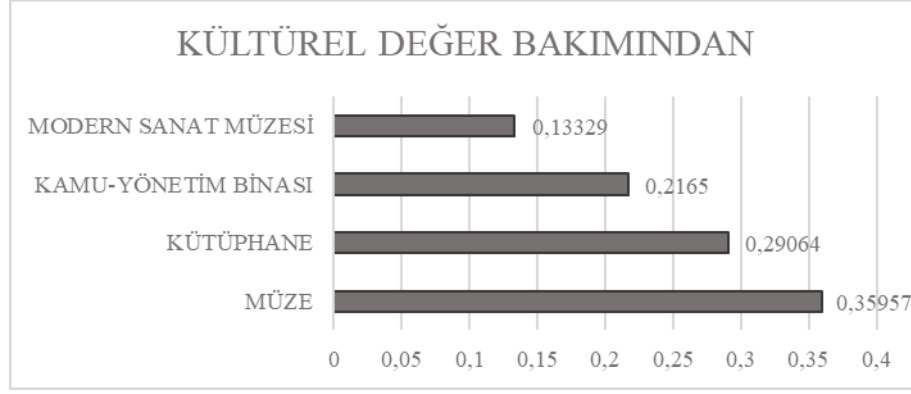
Grafik 4.10. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası İçin Estetik Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısının Kent Kimliği Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kent kimliği değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.11).

Grafik 4.11. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası İçin Kent Kimliği Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Gazi Mustafa Kemal İlkokulu yapısının Kültürel Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kültürel değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.12).

Grafik 4.12. Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası İçin Kültürel Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

Uzman cevaplarının neticesinde her bir kriter özelinde ikili alternatif kıyasları ile matrisler oluşturulmuştur. Tüm katılımcıların puanları ile oluşturulan matrislerin geometrik ortalaması alınmıştır. Söz konusu hesaplama ve analiz süreçleri MS Excel yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Oluşturduğumuz bu matris ile TOPSIS yönteminin ilk basamağı olan karar matrisi elde oluşturulmuştur.

İşlem 1: Karar Matrisinin Belirlenmesi

Karar matrisi uzman görüşlerinin geometrik ortalaması alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.15. Karar Matrisinin Belirlenmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,30798	0,2698	0,33738	0,35957
F2: KÜTÜPHANE	0,1902	0,21015	0,24981	0,29064
F3: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,40488	0,40435	0,27755	0,2165
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,09694	0,1157	0,13526	0,13329

İşlem 2: Karar Matrisinin Normalize Edilerek Standart Hale Getirilmesi

Karar matrisinin normalleştirilme işlemi de TOPSIS' in 2. Adım formülü şeklinde, sütunlardaki her değerin alakalı sütundaki değerlerin kareleri toplamının kareköküne bölünmüş ve tek paydaya indirgeyerek elde edilmiştir.

Tablo 4.16. Karar Matrisinin Normalleştirilmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,15399	0,1349	0,16869	0,179785
F2: KÜTÜPHANE	0,0951	0,105075	0,124905	0,14532
F3: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,20244	0,202175	0,138775	0,10825
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,04847	0,05785	0,06763	0,066645

İşlem 3: Ağırlıklar Dikkate Alınarak Standartlaştırılmış Karar Matrisinin

Hazırlanması

Normalleştirilmiş karar matrisi, tüm kriterlerin tek tek olarak uzman görüşleri neticesinde önceden belirlenmiş ağırlık katsayısıyla (W) çarpım işlemi yapılarak ağırlıklı karar matrisi elde edilmiştir.

Tablo 4.17. Karar Matrisinin Ağırlıklandırılması

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,15399	0,1349	0,16869	0,179785
F2: KÜTÜPHANE	0,0951	0,105075	0,124905	0,14532
F3: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,20244	0,202175	0,138775	0,10825
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,04847	0,05785	0,06763	0,066645
AĞIRLIKLARI	0.34	0.15	0.31	0.20

İşlem 4: Pozitif ve Negatif İdeal Çözüm Noktalarının Tespiti

Ağırlıklı karar matrisinin her bir kriter sütunundan, ideal çözüm için en yüksek performans gösteren değerler, negatif ideal çözüm noktası için de en düşük performans gösteren değerler belirlenerek, pozitif ve negatif ideal çözüm vektörleri yapılandırılmıştır.

Tablo 4.18. Pozitif ve Negatif İdeal Çözümler

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,15399	0,1349	0,16869	0,179785
F2: KÜTÜPHANE	0,0951	0,105075	0,124905	0,14532
F3: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,20244	0,202175	0,138775	0,10825
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,04847	0,05785	0,06763	0,066645

POZİTİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,20244	0,202175	0,16869	0,179785
NEGATİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,04847	0,05785	0,06763	0,066645

İşlem 5: Benzerliklerin Hesaplanması

Her bir kriter sütunundaki alternatif değerleri, belirlenen pozitif ve negatif ideal değerlerden farkları alınarak, her bir alternatifin pozitif ve negatif ideal çözümlere olan mesafeleri ölçülmüştür. Her bir alternatife ilişkin uzaklık değerlerinin kareleri toplanıp karekökleri alınmıştır. Böylelikle alternatiflerin pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan mesafeleri hesaplanmış olmuştur.

Tablo 4.19. Pozitif İdeale ve Negatif İdeale Uzaklığı

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)
F1: MÜZE	0,0829	0,20021
F2: KÜTÜPHANE	0,15509	0,11779
F3: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,07753	0,17464
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,2599	0

İşlem 6: İdeal Çözüm Noktasına Uzaklığın Belirlenmesi

Son işlemde; her bir alternatifin yakınlık katsayısı negatif ideal çözüm ile olan uzaklığın toplam uzaklık olan pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan toplam mesafesine oranlanarak hesaplanmıştır. Yüksek yakınlık katsayısı, alternatifin ideal çözüme olan mesafesinin azaldığını ifade etmektedir ve dolayısıyla öncelikli tercih edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4.20. Yakınlık Değerlerinin Hesaplanması

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)	Yakınlık (Ci*)	Yakınlık Sıralaması- Başarı Sıralaması
F1: MÜZE	0,0829	0,20021	0,707180954	1.
F2: KÜTÜPHANE	0,15509	0,11779	0,431654940	3.
F3: KAMU-YÖNETİM BİNASI	0,07753	0,17464	0,692548677	2.
F4: MODERN SANAT GALERİSİ	0,2599	0	0	4.

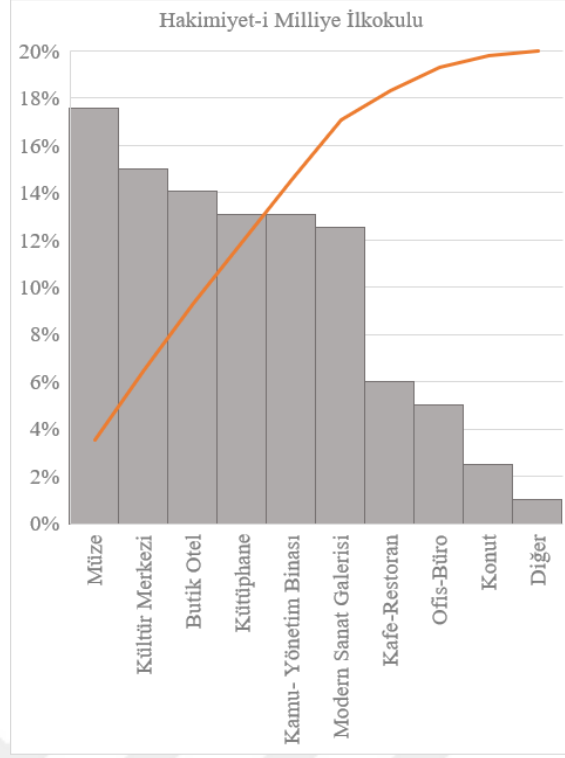
Böylelikle TOPSIS Yöntemi kullanılarak dört (4) alternatif işlev önerisi için mimari değerlendirme kriterleri kullanılarak performans değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası için en uygun işlev, Müze fonksiyonu olarak tespit edilmiştir. Analizi yapılan bu dört alternatif arasında Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası için en uygun olmayan işlev Modern Sanat Müzesi işlevi olarak belirlenmiştir.

4.3. TOPSIS Yöntemi ile Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binasının Analizi

Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısı için, alanında uzmanların yapıyı kavramaları ve değerlendirmelerinin daha doğru yapabilmeleri için katılımcılara yapı tanıtım kartı hazırlanmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda bu yapı özelinde belirlenen dört kriterlerin değerlendirmesi ve sonrasında alternatif fonksiyonların sıralamaları yapılmıştır. Sonrasında bu cevaplar ışığında bu yapı için negatif ideal ve pozitif ideal belirlenmiş olup ideale en yakın fonksiyon tespit edilmiştir.

4.3.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binasının yeni fonksiyonunun değerlendirilmesi kapsamında uzmanlara Uzman Değerlendirmesi-3A formu sunulmuştur. Yeniden işlev verme projeleri kapsamında en çok tercih edilen işlevler göz önünde tutularak on (10) işlev belirlenmiştir. Bu on (10) işlevden en çok tercih edilen dört (4) alternatif işleve indirgemek için Mimarlık Bölümü, koruma alanında uzmanlığını yapmış uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzmanlardan alternatif işlevlere 1 ile 10 aralığında puan verilmesi talep edilmiştir. Uzmanların verdiği puanlar MS Excel formatında tablo haline getirilip, aşağıdaki (Grafik 4.13) grafik oluşturulmuştur. Bu görüşlerin analizleri neticesinde dört (4) işleve indirgenerek, alternatif fonksiyonlar olarak belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar en çok tercihten en az tercihe sıralandığında ilk dört fonksiyon; Müze, Kültür Merkezi, Butik Otel ve Kütüphane sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik 4.13. Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası İçin Alternatiflerin Sonuç Tablosu

4.3.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

“Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısına yeniden işlev verme yöntemi tercih edildiğinde hangi değeri sizin için önemlidir?” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanlardan Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısı kapsamında Saaty’ nin belirlediği önem derecelendirmesine göre 1-9 puan aralığında değerlendirme ölçeği (Tablo 4.1) ile derecelendirme yapılması istenmiştir. Uzmanlardan istedikleri iki seçenek arasında Saaty ölçeğinden yararlanılarak 1’den 9’a kadar kriterlerin mukayeseli olarak puanlanması istenmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan ikili karşılaştırmalı matrisler doldurulmuştur.

Uzman Değerlendirmesi-3B verileri sonucunda analizlerin yapılmasında kriterlerin isimlerine kısaltma olarak özgünlük değerine K1, estetik değerine K2, kent kimliği değerine K3 ve kültürel değerine K4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

Bu yapı için ikili karşılaştırmalı matrislerden sonra uzman görüşlerinden oluşturulan matrislerin geometrik ortalamaları alınmıştır. Bu geometrik ortalamalardan sonra her kriterin değeri toplam değerine oranı ile elde edilerek ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları oluşturulmuştur (Tablo 4.21).

Tablo 4.21. Kriterlerin Ağırlıklandırma Matrisi

Normalize Edilmiş Matris						
	K1	K2	K3	K4		
K1	0,526788	0,469423	0,523854	0,51651	0,509144	K1: ÖZGÜNLÜK 0.51
K2	0,118791	0,105855	0,157401	0,046707	0,107189	K2: ESTETİK 0.11
K3	0,233589	0,156218	0,232288	0,318309	0,235101	K3: KENT KİMLİĞİ 0.23
K4	0,120831	0,268503	0,086457	0,118474	0,148566	K4: KÜLTÜREL 0.15
1	1	1	1	1	1	

Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası için elde edilen ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları Özgünlük değeri %51 (0.51), estetik değeri %11 (0.11), kent kimliği değeri %23 (0.23) ve kültürel değeri %15 (0.15) çıkmıştır (Grafik 4.14). Özgünlük değerinin diğer kriterlere kıyasla daha öncelikli unsur olduğu saptanmıştır.

Grafik 4.14. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası İçin Kriter Ağırlıkları

4.3.3. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısı Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) kapsamında, uyarlanabilir yeniden kullanımın değerlendirilmesinde esas alınan dört ana kriterin (özgünlük değeri, estetik değeri, kent kimliği değeri ve kültürel değer) ikili karşılaştırmaları doğrultusunda oluşturulan karar matrisi üzerinde tutarlılık analizi gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırma matrisi üzerinden hesaplanan en büyük öz değerin ($\lambda_{\max}$) yaklaşık olarak 4.22692 değeri elde edilmiştir.

Tablo 4.22. Kriterlerin Geometrik Ortalama Matrisi

Geometrik Ortalama				
	K1	K2	K3	K4
K1	1	4,434583	2,255191	4,359695
K2	0,225500	1	0,677610	0,394241
K3	0,443421	1,475773	1	2,68673
K4	0,229373	2,536517	0,372198	1

Tablo 4.23. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

	K1	K2	K3	K4	Satır Toplamları	Ağırlıklar	Ağırlıklara Oranı
K1	0,51	0,487804	0,518694	0,653954	2,170452	0,51	4,255789
K2	0,115005	0,11	0,155851	0,059136	0,439992	0,11	3,999926
K3	0,226145	0,162335	0,23	0,403011	1,021491	0,23	4,441265
K4	0,116981	0,279017	0,085606	0,15	0,631603	0,15	4,210688
Kriter Ağırlıkları	0,51	0,11	0,23	0,15			

Tespit edilen bu değere dayanarak, aşağıdaki formüllerle tutarlılık analizi hesaplamaları elde edilmiştir:

Tutarlılık İndeksi (CI):

$$CI = (\lambda_{\max} - n) / (n - 1) = (4,22692 - 4) / (4 - 1) = 0,07564$$

Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI):

$$RI (n = 4 \text{ için}) = 0,90 \text{ (Saaty, 1980)}$$

Tutarlılık Oranı (CR):

$$CR = CI / RI = 0,07564 / 0,90 \approx 0,0840444444$$

$$CR < 0,1 \quad 0,0840444444 < 0,1 \quad \text{-----} \quad \text{Consisten}$$

Bu hesaplamalar ışığında tutarlılık indeksi (Consistency Index, CI) 0.07564 olarak hesaplanmış, söz konusu değerin Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI = 0.90) ile oranlanması neticesinde tutarlılık oranı (Consistency Ratio, CR) yaklaşık 0.0840444444 olarak elde edilmiştir.

Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası için uzman görüşlerinden yararlanılarak yapılan kriter kıyaslarında tutarlılık oranı (CR) değerinin literatürde kabul gören eşik değeri 0.10'un altında olması, karar vericilerin yapmış olduğu

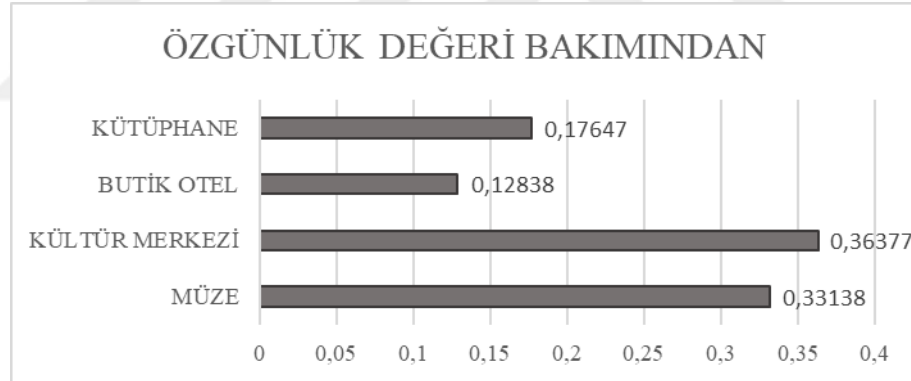
karşılaştırmaların tutarlılığını ve elde edilen öncelik ağırlıklarının güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

4.3.4. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası Sonuçları

Katılımcılara Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu özelinde yönlendirilen soruların karşılığında verilen yanıtlara dayanarak elde edilen bulgular doğrultusunda, çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

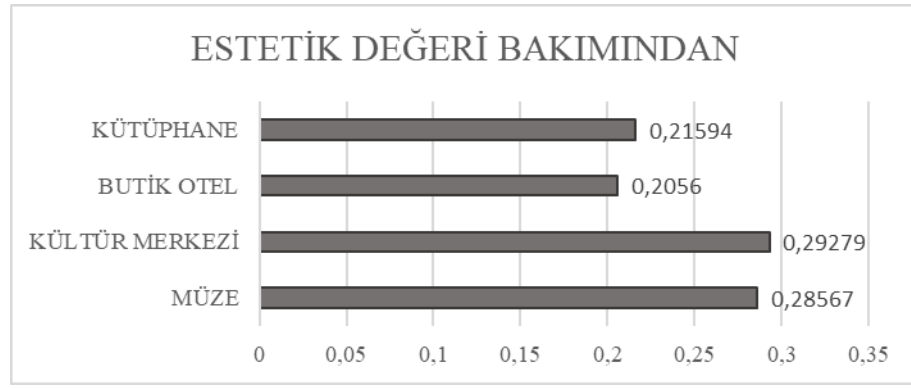
Uzman Değerlendirmesi-3A verileri sonucunda analizlerin yapılmasında alternatif isimlerine kısaltma olarak Müze alternatifine F1, Kültür Merkezi alternatifine F2, Butik Otel alternatifine F3 ve Kütüphane alternatifine F4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

“Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısının Özgünlük Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna özgünlük değerinin korunabilmesi için katılımcıların Kültür Merkezi işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.15).

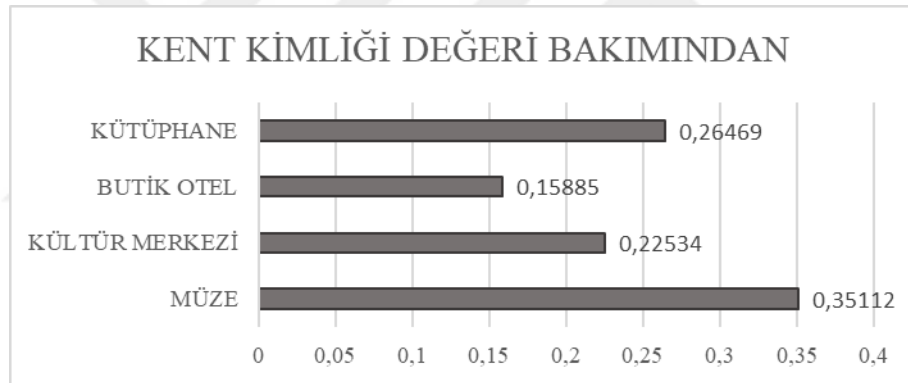
Grafik 4.15. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası İçin Özgünlük Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısının Estetik Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna estetik değerinin korunabilmesi için katılımcıların Kültür Merkezi işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.16).

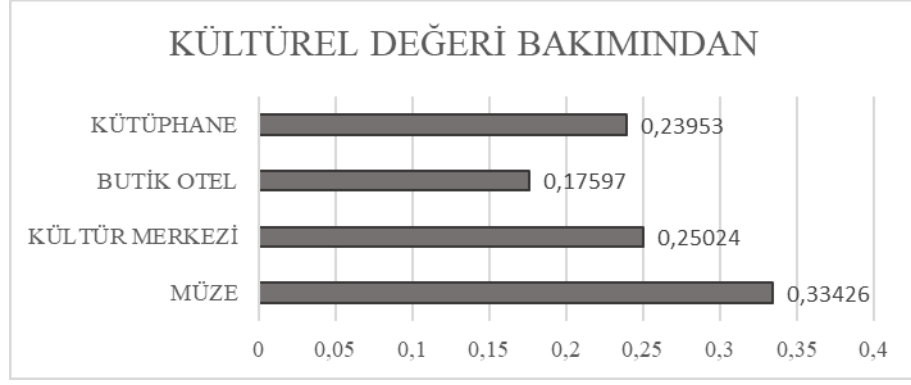
Grafik 4.16. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası İçin Estetik Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısının Kent Kimliği Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev değerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kent kimliği değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.17).

Grafik 4.17. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası İçin Kent Kimliği Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Hakimiyeti Milliye İlkokulu yapısının Kültürel Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev değerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kültürel değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.18).

Grafik 4.18. Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası İçin Kültürel Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

Uzman cevaplarının neticesinde her bir kriter özelinde ikili alternatif kıyasları ile matrisler oluşturulmuştur. Tüm katılımcıların puanları ile oluşturulan matrislerin geometrik ortalaması alınmıştır. Söz konusu hesaplama ve analiz süreçleri MS Excel yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Oluşturduğumuz bu matris ile TOPSIS yönteminin ilk basamağı olan karar matrisi elde oluşturulmuştur.

İşlem 1: Karar Matrisinin Belirlenmesi

Karar matrisi uzman görüşlerinin geometrik ortalaması alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.24. Karar Matrisinin Belirlenmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,33138	0,28567	0,35112	0,33426
F2: KÜLTÜR MERKEZİ	0,36377	0,29279	0,22534	0,25024
F3: BUTİK OTEL	0,12838	0,2056	0,15885	0,17597
F4: KÜTÜPHANE	0,17647	0,21594	0,26469	0,23953

İşlem 2: Karar Matrisinin Normalize Edilerek Standart Hale Getirilmesi

Karar matrisinin normalleştirilme işlemi de TOPSIS' in 2. Adım formülü şeklinde, sütunlardaki her değer in alakalı sütundaki değerlerin kareleri toplamının kareköküne bölünmüş ve tek paydaya indirgeyerek elde edilmiştir.

Tablo 4.25. Karar Matrisinin Normalleştirilmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,16569	0,142835	0,17556	0,16713
F2: KÜLTÜR MERKEZİ	0,181885	0,146395	0,11267	0,12512
F3: BUTİK OTEL	0,06419	0,1028	0,079425	0,087985
F4: KÜTÜPHANE	0,088235	0,10797	0,132345	0,119765

İşlem 3: Ağırlıklar Dikkate Alınarak Standartlaştırılmış Karar Matrisinin

Hazırlanması

Normalleştirilmiş karar matrisi, tüm kriterlerin tek tek olarak uzman görüşleri neticesinde önceden belirlenmiş ağırlık katsayısıyla (W) çarpım işlemi yapılarak ağırlıklı karar matrisi elde edilmiştir.

Tablo 4.26. Karar Matrisinin Ağırlıklandırılması

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,16569	0,142835	0,17556	0,16713
F2: KÜLTÜR MERKEZİ	0,181885	0,146395	0,11267	0,12512
F3: BUTİK OTEL	0,06419	0,1028	0,079425	0,087985
F4: KÜTÜPHANE	0,088235	0,10797	0,132345	0,119765
AĞIRLIKLARI	0.34	0.15	0.31	0.20

İşlem 4: Pozitif ve Negatif İdeal Çözüm Noktalarının Tespiti

Ağırlıklı karar matrisinin her bir kriter sütunundan, ideal çözüm için en yüksek performans gösteren değerler, negatif ideal çözüm noktası için de en düşük performans gösteren değerler belirlenerek, pozitif ve negatif ideal çözüm vektörleri yapılandırılmıştır.

Tablo 4.27. Pozitif ve Negatif İdeal Çözümler

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,16569	0,142835	0,17556	0,16713
F2: KÜLTÜR MERKEZİ	0,181885	0,146395	0,11267	0,12512
F3: BUTİK OTEL	0,06419	0,1028	0,079425	0,087985
F4: KÜTÜPHANE	0,088235	0,10797	0,132345	0,119765

POZİTİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,181885	0,146395	0,17556	0,16713
NEGATİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,06419	0,1028	0,079425	0,087985

İşlem 5: Benzerliklerin Hesaplanması

Her bir kriter sütunundaki alternatif değerleri, belirlenen pozitif ve negatif ideal değerlerden farkları alınarak, her bir alternatifin pozitif ve negatif ideal çözümlere olan mesafeleri ölçülmüştür. Her bir alternatife ilişkin uzaklık değerlerinin kareleri toplanıp karekökleri alınmıştır. Böylelikle alternatiflerin pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan mesafeleri hesaplanmış olmuştur.

Tablo 4.28. Pozitif İdeale ve Negatif İdeale Uzaklığı

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)
F1: MÜZE	0,01658	0,16556
F2: KÜLTÜR MERKEZİ	0,07563	0,13504
F3: BUTİK OTEL	0,1768	0
F4: KÜTÜPHANE	0,11982	0,06644

İşlem 6: İdeal Çözüm Noktasına Uzaklığın Belirlenmesi

Son işlemde; her bir alternatifin yakınlık katsayısı negatif ideal çözüm ile olan uzaklığın toplam uzaklık olan pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan toplam mesafesine oranlanarak hesaplanmıştır. Yüksek yakınlık katsayısı, alternatifin ideal çözüme olan mesafesinin azaldığını ifade etmektedir ve dolayısıyla öncelikli tercih edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4.29. Yakınlık Değerlerinin Hesaplanması

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)	Yakınlık (Ci*)	Yakınlık Sıralaması- Başarı Sıralaması
F1: MÜZE	0,01658	0,16556	0,908971121	1.
F2: KÜLTÜR MERKEZİ	0,07563	0,13504	0,641002516	2.
F3: BUTİK OTEL	0,1768	0	0,000000000	4.
F4: KÜTÜPHANE	0,11982	0,06644	0,35670568	3.

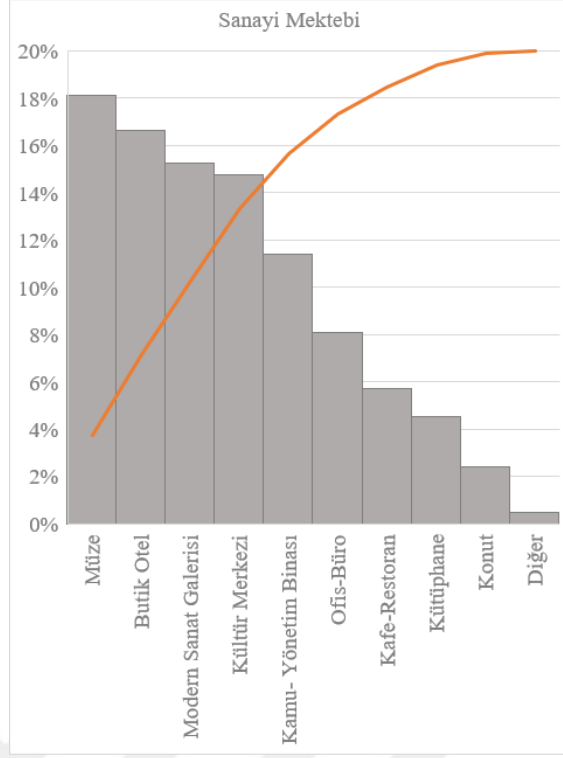
Böylelikle TOPSIS Yöntemi kullanılarak dört (4) alternatif işlev önerisi için mimari değerlendirmek kriterleri kullanılarak performans değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası için en uygun işlev, Müze fonksiyonu olarak tespit edilmiştir. Analizi yapılan bu dört alternatif Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası için en uygun olmayan işlev Butik Otel işlevi olarak belirlenmiştir.

4.4. TOPSIS Yöntemi ile Konya Sanayi Mektebi Binasının Analizi

Konya Sanayi Mektebi yapısı için, alanında uzmanların yapıyı kavramaları ve değerlendirmelerinin daha doğru yapabilmeleri için katılımcılara yapı tanıtım kartı hazırlanmıştır. Katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda bu yapı özelinde belirlenen dört kriterlerin değerlendirmesi ve sonrasında alternatif fonksiyonların sıralamaları yapılmıştır. Sonrasında bu cevaplar ışığında bu yapı için negatif ideal ve pozitif ideal belirlenmiş olup ideale en yakın fonksiyon tespit edilmiştir.

4.4.1. Alternatiflerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

Konya Sanayi Mektebi Binasının yeni fonksiyonunun değerlendirilmesi kapsamında uzmanlara Uzman Değerlendirmesi-4A formu sunulmuştur. Yeniden işlev verme projeleri kapsamında en çok tercih edilen işlevler göz önünde tutularak on (10) işlev belirlenmiştir. Bu on (10) işlevden en çok tercih edilen dört (4) alternatif işleve indirgemek için Mimarlık Bölümü, koruma alanında uzmanlığını yapmış uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır. Uzmanlardan alternatif işlevlere 1 ile 10 aralığında puan verilmesi talep edilmiştir. Uzmanların verdiği puanlar MS Excel formatında tablo haline getirilip, aşağıdaki (Grafik 4.19) grafik oluşturulmuştur. Bu görüşlerin analizleri neticesinde dört (4) işleve indirgenerek, alternatif fonksiyonlar olarak belirlenmiştir. Çıkan sonuçlar en çok tercihten en az tercihe sıralandığında ilk dört fonksiyon; Müze, Butik Otel, Modern Sanat Galerisi ve Kültür Merkezi sonucuna ulaşılmıştır.

Grafik 4.19. Konya Sanayi Mektebi Binası İçin Alternatiflerin Sonuç Tablosu

4.4.2. Ana Kriterlerin Seçimi ve Değerlendirme Süreci

“Konya Sanayi Mektebi yapısına yeniden işlev verme yöntemi tercih edildiğinde hangi değeri sizin için önemlidir?” sorusu yöneltilmiştir. Uzmanlardan Konya Sanayi Mektebi yapısı kapsamında Saaty’ nin belirlediği önem derecelendirmesine göre 1-9 puan aralığında değerlendirme ölçeği (Tablo 4.1) ile derecelendirme yapılması istenmiştir. Uzmanlardan istedikleri iki seçenek arasında Saaty ölçeğinden yararlanılarak 1’den 9’a kadar kriterlerin mukayeseli olarak puanlanması istenmiştir. Verilen cevaplara göre oluşturulan ikili karşılaştırmalı matrisler doldurulmuştur.

Uzman Değerlendirmesi-4B verileri sonucunda analizlerin yapılmasında kriterlerin isimlerine kısaltma olarak özgünlük değerine K1, estetik değerine K2, kent kimliği değerine K3 ve kültürel değerine K4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

Bu yapı için ikili karşılaştırmalı matrislerden sonra uzman görüşlerinden oluşturulan matrislerin geometrik ortalamaları alınmıştır. Bu geometrik ortalamalardan sonra her kriterin değeri toplam değerine oranı ile elde edilerek ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları oluşturulmuştur (Tablo 4.30).

Tablo 4.30. Kriterlerin Ağırlıklandırma Matrisi

Normalize Edilmiş Matris						
	K1	K2	K3	K4		
K1	0,357789	0,284868	0,458624	0,253858	0,338785	K1: ÖZGÜNLÜK 0.34
K2	0,156228	0,124387	0,142692	0,067816	0,122781	K2: ESTETİK 0.12
K3	0,226664	0,253273	0,290544	0,494335	0,316204	K3: KENT KİMLİĞİ 0.32
K4	0,259319	0,337473	0,10814	0,183991	0,22223	K4: KÜLTÜREL 0.22
1	1	1	1	1	1	

Konya Sanayi Mektebi Binası için elde edilen ağırlıklandırma matrisi için kriter ağırlıkları Özgünlük değeri %34 (0.34), estetik değeri %12 (0.12), kent kimliği değeri %32 (0.32) ve kültürel değeri %22 (0.22) çıkmıştır (Grafik 4.20). Özgünlük değerinin diğer kriterlere kıyasla daha öncelikli unsur olduğu saptanmıştır.

Grafik 4.20. Sanayi Mektebi Binası İçin Kriter Ağırlıkları

4.4.3. Kriter Ağırlıklarının Tutarlılık Analizi

Konya Sanayi Mektebi yapısı Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) kapsamında, uyarlanabilir yeniden kullanımın değerlendirilmesinde esas alınan dört ana kriterin (özgünlük değeri, estetik değeri, kent kimliği değeri ve kültürel değer) ikili karşılaştırmaları doğrultusunda oluşturulan karar matrisi üzerinde tutarlılık analizi gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırma matrisi üzerinden hesaplanan en büyük öz değer ($\lambda_{\max}$) yaklaşık olarak 4.20861 değeri elde edilmiştir.

Tablo 4.31. Kriterlerin Geometrik Ortalama Matrisi

Geometrik Ortalama				
	K1	K2	K3	K4
K1	1	2,290172	1,578502	1,379729
K2	0,436648	1	0,49111861	0,368584
K3	0,633511	2,036168	1	2,686739
K4	0,724779	2,713085	0,372198	1

Tablo 4.32. Kriter Ağırlıkları Tutarlılık Analizi

	K1	K2	K3	K4	Satır Toplamları	Ağırlıklar	Ağırlıklara Oranı
K1	0,34	0,274821	0,505121	0,303541	1,423482	0,34	4,186711
K2	0,14846	0,12	0,157158	0,081088	0,506707	0,12	4,222558
K3	0,215394	0,24434	0,32	0,591083	1,370817	0,32	4,283803
K4	0,246425	0,32557	0,119103	0,22	0,911099	0,22	4,141358
Kriter Ağırlıkları	0,34	0,12	0,32	0,22			

Tespit edilen bu değere dayanarak, aşağıdaki formüllerle tutarlılık analizi hesaplamaları elde edilmiştir:

Tutarlılık İndeksi (CI):

$$CI = (\lambda_{\max} - n) / (n - 1) = (4.20861 - 4) / (4 - 1) = 0.069536$$

Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI):

$$RI (n = 4 \text{ için}) = 0.90 \text{ (Saaty, 1980)}$$

Tutarlılık Oranı (CR):

$$CR = CI / RI = 0.069536 / 0.90 \approx 0.077262963$$

$$CR < 0,1 \quad 0.077262963 < 0,1 \quad \text{-----} \quad \text{Consisten}$$

Bu hesaplamalar ışığında tutarlılık indeksi (Consistency Index, CI) 0.069536 olarak hesaplanmış, söz konusu değer Rastgele Tutarlılık İndeksi (RI = 0.90) ile oranlanması neticesinde tutarlılık oranı (Consistency Ratio, CR) yaklaşık 0.077262963 olarak elde edilmiştir.

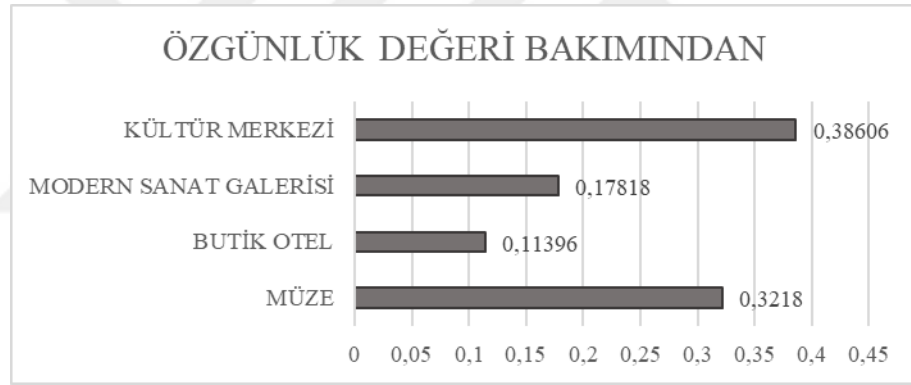
Konya Sanayi Mektebi Binası için uzman görüşlerinden yararlanılarak yapılan kriter kıyaslarında tutarlılık oranı (CR) değerinin literatürde kabul gören eşik değeri 0.10'un altında olması, karar vericilerin yapmış olduğu karşılaştırmaların tutarlılığını ve elde edilen öncelik ağırlıklarının güvenilirliğini ortaya koymaktadır.

4.4.4. Sanayi Mektebi Binası Sonuçları

Katılımcılara Konya Sanayi Mektebi özelinde yönlendirilen soruların karşılığında verilen yanıtlara dayanarak elde edilen bulgular doğrultusunda, çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

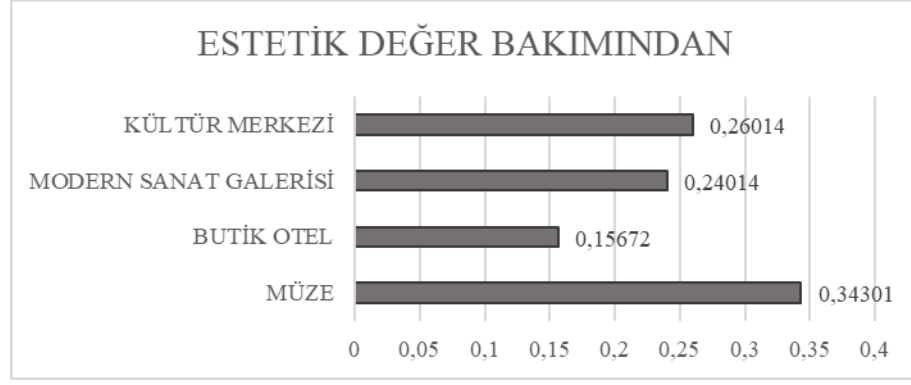
Uzman Değerlendirmesi-4A verileri sonucunda analizlerin yapılmasında alternatif isimlerine kısaltma olarak Müze alternatifine F1, Butik Otel alternatifine F2, Modern Sanat Galerisi alternatifine F3 ve Kültür Merkezi alternatifine F4 isimlendirilmesi yapılmıştır.

“Sanayi Mektebi yapısının Özgünlük Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna özgünlük değerinin korunabilmesi için katılımcıların Kültür Merkezi işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.21).

Grafik 4.21. Sanayi Mektebi Binası İçin Özgünlük Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Sanayi Mektebi yapısının Estetik Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna estetik değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.22).

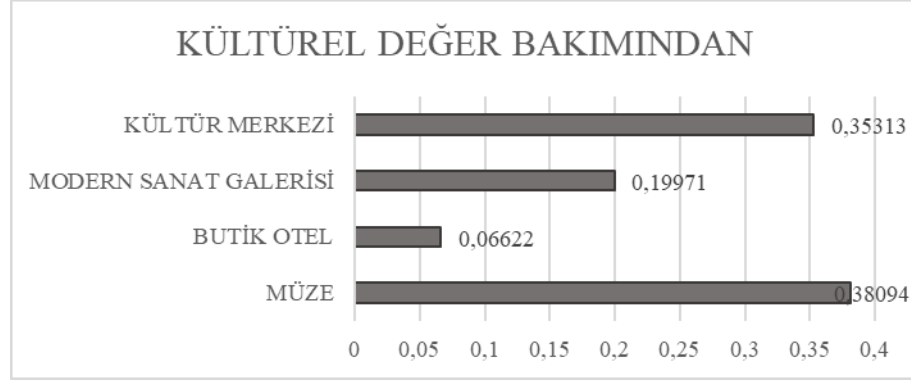
Grafik 4.22. Sanayi Mektebi Binası İçin Estetik Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Sanayi Mektebi yapısının Kent Kimliği Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kent kimliği değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.23).

Grafik 4.23. Sanayi Mektebi Binası İçin Kent Kimliği Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

“Sanayi Mektebi yapısının Kültürel Değeri düşünüldüğünde sizin görüşünüze göre, hangi işlev diğerine kıyasla daha önceliklidir?” sorusuna kültürel değerinin korunabilmesi için katılımcıların Müze işlevinin daha uygun olacağı yönünde bir ortalama kanıya varılmıştır (Grafik 4.24).

Grafik 4.24. Sanayi Mektebi Binası İçin Kültürel Değerine Göre İşlevlendirme Analizi

Uzman cevaplarının neticesinde her bir kriter özelinde ikili alternatif kıyasları ile matrisler oluşturulmuştur. Tüm katılımcıların puanları ile oluşturulan matrislerin geometrik ortalaması alınmıştır. Söz konusu hesaplama ve analiz süreçleri MS Excel yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Oluşturduğumuz bu matris ile TOPSIS yönteminin ilk basamağı olan karar matrisi oluşturulmuştur.

İşlem 1: Karar Matrisinin Belirlenmesi

Karar matrisi uzman görüşlerinin geometrik ortalaması alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 4.33. Karar Matrisinin Belirlenmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,3218	0,34301	0,41854	0,38094
F2: BUTİK OTEL	0,11396	0,15672	0,11012	0,06622
F3: MODERN SANAT GALERİSİ	0,17818	0,24014	0,21089	0,19971
F4: KÜLTÜR MERKEZİ	0,38606	0,26014	0,26046	0,35313

İşlem 2: Karar Matrisinin Normalize Edilerek Standart Hale Getirilmesi

Karar matrisinin normalleştirilme işlemi de TOPSIS' in 2. Adım formülü şeklinde, sütunlardaki her değer in alakalı sütundaki değerlerin kareleri toplamının kareköküne bölünmüş ve tek paydaya indirgeyerek elde edilmiştir.

Tablo 4.34. Karar Matrisinin Normalleştirilmesi

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,1609	0,171505	0,20927	0,19047
F2: BUTİK OTEL	0,05698	0,07836	0,05506	0,03311
F3: MODERN SANAT GALERİSİ	0,08909	0,12007	0,105445	0,099855
F4: KÜLTÜR MERKEZİ	0,19303	0,13007	0,13023	0,176565

İşlem 3: Ağırlıklar Dikkate Alınarak Standartlaştırılmış Karar Matrisinin Hazırlanması

Normalleştirilmiş karar matrisi, tüm kriterlerin tek tek olarak uzman görüşleri neticesinde önceden belirlenmiş ağırlık katsayısıyla (W) çarpım işlemi yapılarak ağırlıklı karar matrisi elde edilmiştir.

Tablo 4.35. Karar Matrisinin Ağırlıklandırılması

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,1609	0,171505	0,20927	0,19047
F2: BUTİK OTEL	0,05698	0,07836	0,05506	0,03311
F3: MODERN SANAT GALERİSİ	0,08909	0,12007	0,105445	0,099855
F4: KÜLTÜR MERKEZİ	0,19303	0,13007	0,13023	0,176565
AĞIRLIKLARI	0.34	0.12	0.32	0.22

İşlem 4: Pozitif ve Negatif İdeal Çözüm Noktalarının Tespiti

Ağırlıklı karar matrisinin her bir kriter sütunundan, ideal çözüm için en yüksek performans gösteren değerler, negatif ideal çözüm noktası için de en düşük performans gösteren değerler belirlenerek, pozitif ve negatif ideal çözüm vektörleri yapılandırılmıştır.

Tablo 4.36. Pozitif ve Negatif İdeal Çözümler

	KRİTER-1	KRİTER-2	KRİTER-3	KRİTER-4
F1: MÜZE	0,1609	0,171505	0,20927	0,19047
F2: BUTİK OTEL	0,05698	0,07836	0,05506	0,03311
F3: MODERN SANAT GALERİSİ	0,08909	0,12007	0,105445	0,099855
F4: KÜLTÜR MERKEZİ	0,19303	0,13007	0,13023	0,176565

POZİTİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,19303	0,171505	0,20927	0,19047
NEGATİF İDEAL ÇÖZÜM DEĞERLERİ	0,05698	0,07836	0,05506	0,03311

İşlem 5: Benzerliklerin Hesaplanması

Her bir kriter sütunundaki alternatif değerleri, belirlenen pozitif ve negatif ideal değerlerden farkları alınarak, her bir alternatifin pozitif ve negatif ideal çözümlere olan mesafeleri ölçülmüştür. Her bir alternatife ilişkin uzaklık değerlerinin kareleri toplanıp karekökleri alınmıştır. Böylelikle alternatiflerin pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan mesafeleri hesaplanmış olmuştur.

Tablo 4.37. Pozitif İdeale ve Negatif İdeale Uzaklığı

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)
F1: MÜZE	0,03213	0,2608
F2: BUTİK OTEL	0,27518	0
F3: MODERN SANAT GALERİSİ	0,18011	0,09881
F4: KÜLTÜR MERKEZİ	0,09031	0,21774

İşlem 6: İdeal Çözüm Noktasına Uzaklığın Belirlenmesi

Son işlemde; her bir alternatifin yakınlık katsayısı negatif ideal çözüm ile olan uzaklığın toplam uzaklık olan pozitif ve negatif ideal çözüm noktalarına olan toplam mesafesine oranlanarak hesaplanmıştır. Yüksek yakınlık katsayısı, alternatifin ideal çözüme olan mesafesinin azaldığını ifade etmektedir ve dolayısıyla öncelikli tercih edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 4.38. Yakınlık Değerlerinin Hesaplanması

	Pozitif İdeal (S*)	Negatif İdeal (S-)	Yakınlık (Ci*)	Yakınlık Sıralaması- Başarı Sıralaması
F1: MÜZE	0,03213	0,2608	0,890315092	1.
F2: BUTİK OTEL	0,27518	0	0,000000000	4.
F3: MODERN SANAT GALERİSİ	0,18011	0,09881	0,354259286	3.
F4: KÜLTÜR MERKEZİ	0,09031	0,21774	0,706833306	2.

Böylelikle TOPSIS Yöntemi kullanılarak dört (4) alternatif işlev önerisi için mimari değerlendirmek kriterleri kullanılarak performans değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç olarak Sanayi Mektebi Binası için en uygun işlev, Müze fonksiyonu olarak tespit edilmiştir. Analizi yapılan bu dört alternatif Sanayi Mektebi Binası için en uygun olmayan işlev Butik Otel işlevi olarak belirlenmiştir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Tarihi yapıların mimari koruma uygulamalarında sıklıkla tercih edilen yeniden işlev verme uygulamalarında, yapının güncel yeni işlevi seçilirken farklı kriterler göz önüne alınarak nitelikli bir değerlendirme süreci ile beraber en uygun çözüme nasıl ulaşılabileceğine yönelik bir yöntemin kullanımı ve sonuçları değerlendirilmiştir. Bu süreçte metot olarak uzman görüşleri ile birlikte AHP ve TOPSIS yöntemleri tercih edilerek Konya kent merkezinde bulunan dört (4) yapı özelinde bulgular elde edilmiştir.

- Tez çalışması sınırlarında, yeniden işlev verme uygulamasının tercih edildiği projelerde işlev seçimlerinin en uygun işlevi belirlemek için uzman değerlendirmelerinin katkıları ile belli kriterlere dayandırarak nicel bir metot tercih edilmiştir. Yeniden işlev verme uygulaması hakkında araştırmalar yapıp bu uygulamada öncelik verilmesi gereken değerlendirme kriterleri dört adet kritere indirgenmiştir. Çalışma alanımızı Konya kent merkezinde bulunan daha öncesinde birden fazla yeniden işlev verme uygulaması ile özgün işlevi değiştirilmiş I. Ulusal Mimarlık Dönemi dört (4) adet eğitim yapısı ile sınırlandırılmıştır.
- Her bir yapı için uzmanlara, yeniden işlev verme uygulaması yapılırsa tercih edilebilecek işlevlerin puanlanması istenmiştir. Bu işlevlerin ilk dört sıradaki işlevler kabul edilmiştir. Her yapı özelinde uzmanlardan belirlenen dört (4) kriter için tercih edilebilecek dört (4) alternatif işlevlerin mukayesesi yapılması istenmiştir.
- Çalışma alanı olarak belirlediğimiz her bir yapı için ayrı ayrı, belirlemiş olduğumuz dört (4) kriter için mukayesesi analitik hiyerarşi metodu ile yapılmıştır. Her bir yapı için kriter ağırlık oranları belirlenmiştir. AHP metodu kullanılarak değerlendirmeye dahil edilen uzmanların matrisleri listelenmiştir. Bu matrislerin geometrik ortalamaları alınarak TOPSIS karar destek sisteminde kullanacağımız veriler elde edilmiştir. TOPSIS karar destek sisteminin altı adımı uygulanarak pozitif idealden negatif ideale işlev sıralaması elde edilmiştir.
- Bu çalışmalar neticesinde ilk çalışma alanımız olan Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası için değerlendirme kriterlerimiz özgünlük değeri 0.35, estetik değeri 0.14, kent kimliği değeri 0.29 ve kültürel değer 0.22 ağırlığında olduğu saptanmıştır.

Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası için belirlenen dört işlev arasından en uygun işlevin Müze olduğu sonrasındaki sıralamaların Kamu-Yönetim Binası, Kültür Merkezi ve Modern Sanat Galerisi şeklinde sıralamasının olduğu tespit edilmiştir.

- Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası için değerlendirme kriterlerimiz özgünlük değeri 0.34, estetik değeri 0.15, kent kimliği değeri 0.31 ve kültürel değer 0.20 ağırlığında olduğu saptanmıştır.

Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası için belirlenen dört işlev arasından en uygun işlevin Müze olduğu sonrasındaki sıralamaların Kamu- Yönetim Binası, Kütüphane ve Modern Sanat Galerisi şeklinde sıralamasının olduğu tespit edilmiştir.

- Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası için değerlendirme kriterlerimiz özgünlük değeri 0.51, estetik değeri 0.11, kent kimliği değeri 0.23 ve kültürel değer 0.15 ağırlığında olduğu saptanmıştır.

Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası için belirlenen dört işlev arasından en uygun işlevin Müze olduğu sonrasındaki sıralamaların Kültür Merkezi, Kütüphane ve Butik Otel şeklinde sıralamasının olduğu tespit edilmiştir.

- Sanayi Mektebi Binası için değerlendirme kriterlerimiz özgünlük değeri 0.34, estetik değeri 0.12, kent kimliği değeri 0.32 ve kültürel değer 0.22 ağırlığında olduğu saptanmıştır.

Sanayi Mektebi Binası için belirlenen dört işlev arasından en uygun işlevin Müze olduğu sonrasındaki sıralamaların Kültür Merkezi, Modern Sanat Galerisi ve Butik Otel şeklinde sıralamasının olduğu tespit edilmiştir.

- Değerlendirme kriterlerimizi yapı bazında kıyaslama yaptığımızda; Özgünlük değeri ağırlığı en yüksek çıkan yapı, Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binası'dır.

Estetik değeri ağırlığı en yüksek çıkan yapı, Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası'dır.

Kent kimliği değeri ağırlığı en yüksek çıkan yapı, Sanayi Mektebi Binası'dır.

Kültürel değeri ağırlığı en yüksek çıkan yapı ise Sanayi Mektebi Binası'dır.

- Değerlendirme kriterlerinin de her yapı özelinde ayrı ayrı olarak tutarlılık analizleri yapılmıştır. Bu dört yapı içinde tutarlılık analizi sonuçlarında ise uzman görüşlerinden yararlanılarak yapılan kriter kıyaslarında tutarlılık oranı

değerinin literatürde kabul gören eşik değeri 0.10'un altında olması, karar vericilerin yapmış olduğu mukayese puanlamalarının tutarlılığını ve elde edilen öncelik ağırlıklarının güvenilirliği tespit edilmiştir.

- Çalışma alanlarımız olan işlev değişikliği görmüş bu dört (4) eğitim yapısı için alternatif işlev önerisi değerlendirmesi (Uzman Değerlendirmesi-1A-2A-3A-4A) istendiğinde her yapı için en yüksek puanı alan ortak işlev Müze alternatifi olmuştur. Kriter ağırlıkları ile birlikte AHP ve TOPSIS analizleri (Uzman Değerlendirmesi-1B-2B-3B-4B) sonucunda da her yapı için yine en uygun işlev Müze alternatifi olarak tespit edilmiştir.

5.2 Öneriler

- Korunması gereken kültür mirası tarihi yapıların yeniden işlev verme uygulaması tercih edileceği zaman yapıya en uygun yeni tanımlanacak fonksiyonun seçiminde, çalışmada kullanılan kriterlerin daha da arttırılarak seçim kriterleri tanımlaması yapılmalıdır.
- Seçilen kriterlerin ışığında yeniden işlev verme uygulamasında tercih edilecek yeni işlevin en uygun işlev olması için, koruma alanında uzmanlaşmış katılımcıların verdiği değerlendirmeler tercih edilmelidir. En uygun işlevi tercih etme konusundaki objektifliği arttırmak için değerlendirmeye katılan uzman sayısının arttırılması gerekmektedir.
- Tarihi çevreyi oluşturan bu tarihi yapılarımızın bir sonraki gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla alınan koruma kararlarında kurumlar arasında istişarelerin yapılıp ortak kararların alınması için çalışılmalıdır. Bu toplantılar neticesinde alınacak olan kararların bilimsel veriler ile desteklenerek objektif bir temele oturtulmalıdır.
- Korunacak olan yapıların tarihi çevre içerisindeki dokusu korunarak kent kimliği hafızasında yaşatılmalı, uygun olmayan bir işlev kazandırılması ile kimlik kaybına sebebiyet verilmemesi için gerekli duyarlılık sağlanmalıdır.
- Kültür mirası olan tarihi yapıların yeniden işlev verme uygulamasında kentin gelişimi, toplumsal, kültürel, finansal birçok anlamda değer katacaktır. Bu mahiyette bu uygulamanın kent kullanıcılarının yaşam standartlarını geliştireceği gerçeği de değerlendirilmelidir.
- Kültür mirası olan tarihi yapılarımızın korunmasında tercih edebileceğimiz bir yöntem olan yeniden işlev verme uygulamasının daha bilimsel ve objektif bir

karar olması için, karar verme süreçlerinde sıklıkla tercih edilen AHP ve TOPSIS yöntemleri kullanılabilir.

- Çalışma çerçevesinde; metot olarak tercih edilen Analitik Hiyerarşi Süreci ve TOPSIS yöntemlerinin hesaplama süreçleri manuel yürütülmüştür, bu işlemler zaman almakta ve hata riskini açık hale sunmuştur. Dolayısıyla her iki yöntemin uygulamasına yönelik kullanıcı dostu bir yazılım programının geliştirilmesi önerilmektedir. Geliştirilecek olan yazılım; kriter ağırlıklarının belirlenmesi, karar matrislerinin oluşturulması ve alternatiflerin sıralanması gibi aşamaları otomatikleştirerek bu sıralama sürecinde zaman tasarrufu sağlamakla birlikte, hesaplama güvenilirliğini artıracaktır. Ayrıca, bu tür bir dijital araç yöntemlerin farklı senaryolarda esnek biçimde kullanılabilmesine olanak sağlayacak ve karar vericilere daha etkin analiz imkânı sunacaktır.
- Yeniden işlevlendirme uygulamalarının daha organize edilmiş ve verimli bir şekilde yürütülmesi için, mevcut koruma mevzuatının gözden geçirilerek bu uygulamaya özel hükümler içeren düzenlemelerin genişletilmesi ve yasal düzenlemelerin geliştirilmesi önerilmektedir. Bu sayede, tarihi yapıların korunması ve çağdaş ihtiyaçlara uygun olarak kullanılması süreçleri daha net ve uygulanabilir hale gelecektir.

Bu çalışma kültür mirası ile ilgili her türlü kararlar alınırken analitik bir değerlendirme sürecine duyulan ihtiyacı bir kez daha vurgulamıştır. Tez çalışmasının yöntemi ve benzer yöntemlerin uygulamaya yönelik etkili kullanımının olanakları araştırılmalıdır. Özellikle yerel yönetimler, koruma kurullarında benzer değerlendirme yöntemlerine gereksinim duyulduğu açıktır. Dünya kültür mirasının gelecek kuşaklara sağlıklı aktarımı için farklı uzmanların katılımı ile çok paydaşlı, çok disiplinli değerlendirmelerin daha faydalı olduğu tez çalışmasının üst ölçekteki sonuçları arasındadır.

KAYNAKLAR

- Açık, M.S., 2019, Konya, Karaman, Aksaray Ve Niğde İllerinde Uygun Arıcılık Yerlerinin Belirlenmesinde AHP ve TOPSİS Yöntemlerinin İncelenmesi, Konya Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Harita Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Ahunbay, Z. ,1996, Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, İstanbul: YEM Yayınları.
- Arkitektuel, 2017, “Londra Banskide Elektrik Santrali (Bankside Power Station) – Tate Modern”, <https://www.arkitektuel.com/>.
<https://www.arkitektuel.com/tate-modern/>
- Arkitera, 2016, “İstanbul Osmanlı Bankası- Salt Galata”, <https://www.arkitera.com/>.
<https://www.arkitera.com/proje/salt-galata/>
- Arkiv, “Ankara Cer Atölyeleri – CerModern ”, <https://www.arkiv.com.tr/>.
<https://www.arkiv.com.tr/proje/cer-modern/1535?lang=en>
- Asadzadeh, A., Sikder, S. K., Mahmoudi, F., & Kötter, T., 2014, Assessing site selection of new towns using TOPSIS method under entropy logic: A case study of Tehran metropolitan region. Environmental Management and Sustainable Development, 3(1), 123–135.
<https://doi.org/10.5296/emsd.v3i1.4874>
- Apaydın, B., 2019, Palimpsest Kavramı ve Mekansal Dönüşüm. Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 9(2), 90-103
- ArchDaily, 2013, AD Classics: Tate Modern/ Herzog& de Meuron.
<https://www.archdaily.com/429700/ad-classics-the-tate-modern-herzog-and-de-meuron>
- Arfa, F.H., Zijlstra H., Lubelli B. ve Quist W., 2022, Adaptive Reuse of Heritage Buildings: From a Literature Review to a Model of Practice, The Historic Environment: Policy & Practice, 13:2, 148-170.
<https://doi.org/10.1080/17567505.2022.2058551>
- Australia ICOMOS, 2013, The Burra Charter, The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance.
- Ayyıldız S., Ertürk F., 2017. Kentsel Kimlik Bileşenleri ile Yerel Kimliğin İzlerini Sürmek: Kapanca Sokak Örneği. Mimarlık ve Yaşam Dergisi, 2 (1): 65-88.
- Bao, Q., Ruan, D., Shen, Y., Hermans, E. and Janssens, D., 2012, Improved hierarchical fuzzy TOPSIS for road safety performance evaluation, Knowledge-Based Systems, Vol.32, 84-90.
<https://doi.org/10.1016/j.knosys.2011.08.014>
- Bozdoğan, S., 2001, Modernism an Nation Building: Turkish Architechural Culture in the Early Republic, University of Washinton Press.

- Bozkurt, T. ,2013, Kız Öğretmen Okulu. Konya Ansiklopedisi, C:5, s.190.
- Brown, R., 2015, "Revitalizing Cities: The Role of Adaptive Reuse in Urban Renewal." Urban Revitalization Review, 12(4), 89-102.
- Bullen P.A.,2007, Adaptive reuse and sustainability of commercial buildings. Facilities 25(1/2):20–31.
<https://doi.org/10.1108/02632770710716911>
- Bullen, P.A., & Love, P.E.D. , 2009, “Residential regeneration and adaptive reuse: Learning from the experiences of Los Angeles”, Structural Survey, 27(5), pp.351-360.
<https://doi.org/10.1108/02630800911002611>
- Bullen, P. A., & Love, P. E. D. ,2011, Adaptive reuse of heritage buildings. Structural Survey, 29(5), 411–421.
<https://doi.org/10.1108/02630801111182439>
- Can, M., 2009, Kültürel Miras ve Müzecilik Çalışma Raporu, Bournemouth Business School International.
- Chen, C. T., 2000, Extensions of the TOPSIS for Group Decision Making Under Fuzzy Environment, Fuzzy Sets and Systems, Vol: 114, 1-9.
- Choudhary and Shankar, R., 2012, An STEEP-fuzzy AHP-TOPSIS framework for evaluation and selection of thermal power plant location: A case study from India, Energy, Vol.42(1), 510-521.
<https://doi.org/10.1016/j.energy.2012.03.010>
- Collingwood, R.G., 1938, The Principles of Art, London: Oxford Press.
- Conejos S, Langston C, Chan EHW et al, 2016, Governance of heritage buildings: australian regulatory barriers to adaptive reuse. Build Res Inf 44(5–6):507–519.
<https://doi.org/10.1080/09613218.2016.1156951>
- Conejos, S., Langston, C. A., & Smith, J., 2011, Improving the implementation of adaptive reuse strategies for historic buildings, In The IX International Forum of Studies: S.A.V.E. Heritage (pp. 1-10), Institute of Sustainable Development and Architecture.
- Conejos S, Langston C, Smith J, 2015, Enhancing sustainability through designing for adaptive reuse from the outset: a comparison of adaptstar and adaptive reuse potential (ARP) models. Facilities 33(9–10):531–552.
<https://doi.org/10.1108/f-02-2013-0011>
- Conejos, S., Langston, C., Smith, J., & Tucker, R. (2016). AdaptSTAR model: A tool for adaptive reuse strategy evaluation. Habitat International, 53, 163–172.
<https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2015.11.003>

- Dırık, A., 2023, Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi Eğitim Yapılarına Bir Örnek; Ürgüp Zafer İlkokulu, Kültürel Miras Araştırmaları, 4(1), 07-15.
- Douglas, J., 2006, Building adaptation (2nd ed.). Butterworth-Heinemann.
- Douglas, J., 2006, Building adaptation (2nd ed.). Oxford, England: Elsevier
- Ekinci Dağtekin, E.& Saylık, S., 2024, Mardin İdadi Mektebi'nin Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi İçindeki Yeri ve Önemi, Mimarlık ve Kent Çalışmaları Dergisi.
- Eldiasty, A., Hegazi, Y. S., & El-Khouly, T., 2021, Using space syntax and TOPSIS to evaluate the conservation of urban heritage sites for possible UNESCO listing: The case study of the historic centre of Rosetta, Egypt. Ain Shams Engineering Journal, 12(3), 3321–3330.
<https://doi.org/10.1016/j.asej.2021.04.017>
- Ertuğrul, İ., Karakaşoğlu, N., 2009, Performance evaluation of Turkish cement firms with fuzzy analytic hierarchy process and TOPSIS methods, Expert Systems with Applications, 36(1) 702-715.
<https://doi.org/10.1016/j.eswa.2007.10.014>
- Ertuğrul, Z. 2007, Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi Mimarlarından Muzeffer Bey: Eserleri ve Sanat Anlayışı (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Eskişehir İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, “Eskişehir Turan Numune Mektebi-Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi”, <https://eskisehir.ktb.gov.tr/>.
<https://eskisehir.ktb.gov.tr/TR-339423/cumhuriyet-tarihi-muzesi-odunpazari.html>
- Ferretti, V., Bottero M. and Mondini G., 2014, Decision making and cultural heritage: An application of the Multi-Attribute Value Theory for the reuse of historical buildings, Journal of Cultural Heritage, 15, 6, 644-655.
<https://doi.org/10.1016/j.culher.2013.12.007>.
- Hack, G., 2019, Adaptive Reuse :Extending The Lives of Buildings, Wiley.
- Harputlugil, T., Gültekin, A. T., Prins, M. & Topçu Y.İ., 2014, Architectural Design Quality Assessment Based on Analytic Hierarchy Process: A Case Study. METU Journal of the Faculty of Architecture, 31(2), 139-161
<https://doi.org/10.4305/METU.JFA.2014.2.8>
- Harvey, D., 1989, The Condition of Postmodernity, Oxford: Blackwell.
- Highfield, D., 1987, Rehabilitation and re-use of old buildings, E&FN Spon Press, New York.
- Hwang, C.L., & Yoon, K., 1981, Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications. Springer.
- ICOMOS, (1931). “Carta Del Restauro” Atina Kartası, Atina.

ICOMOS, (1964). Venedik Tüzüğü, Venedik.

ICOMOS, (1994). Nara Özgünlük Belgesi, Nara.

ICOMOS, 2013, ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi. Alındığı yer http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0784192001542192602.pdf.

İnci Fırat, N., 2005, Konya Eski Sanayi Mektebi, Vakıflar Dergisi, XXIX. Sayı, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 345-372.

Jencks, C., 1984, The Language of Post-Modern Architecture. London: Acedemy Editios.

Jokilehto, J., 1999, A History of Architectural Conservation.

Jokilehto, J., 2006, Considerations on Authenticity and Integrity in World Heritage Context. City & Time.

Jones, A., 1992, Reviving the Past: Adaptive Reuse in Urban Regeneration Projects, Journal of Urban Development, 20(4), 55-68.

Jones, A., 2012, From Industrial Decline to Urban Regeneration: The Evolution of Adaptive Reuse in Western Cities, Journal of Urban Development, 18(2), 45-57.

Karpuz, H., 2009, Türk Kültür Varlıkları Envanteri Konya, Cilt I. Cilt II, Cilt III, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Kaymakçı, S., 2022, Tarihi Yapıların Müze Olarak İşlevlendirilmesinin İstanbul'dan Örneklerle İncelenmesi, Mimarlık ve Yaşam, 7(2), 647-667.

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2485802>

Kolay, E., 2021, Reflections of the Turkish National Architecture on the Educational Buildings: A Case Study of İsmet Paşa Primary School in Konya. Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/gujsb/issue/85729/1455430>

Kuban, D., 2007, Mimarlık kavramları, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Kuban, D., 2007, Osmanlı Mimarisi, Yapı- Endüstri Merkezi Yayınları.

Kutut, V., Zavadskas E.K. and Lazauskas M., 2014, Assessment of priority alternatives for preservation of historic buildings using model based on ARAS and AHP methods, Archives of Civil and Mechanical Engineering, 14, 2, 287-294.

<https://doi.org/10.1016/j.acme.2013.10.007>.

Kültür Envanteri, 2025, "İsmet Paşa İlkokulu, Konya", Kültür Envanteri, <https://kulturenvanteri.com/>.

<https://kulturenvanteri.com/yer/?p=56441>.

- Kültür Envanteri ,2025, “Konya Lisesi”, <https://kulturenvanteri.com/>.
<https://kulturenvanteri.com/yer/?p=47014>.
- Langston, C., Wong, F. K. W., Hui, E. C. M., & Shen, L. Y., 2008, Strategic assessment of building adaptive reuse opportunities in Hong Kong. *Building and Environment* 43(10):1709–1718.
<https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2007.10.017>
- Li, X., Wang, K., Liu, L., Xin, J., Yang, H., & Gao, C., 2011, Application of the entropy weight and TOPSIS method in safety evaluation of coal mines, *Procedia engineering*, 26, 2085-2091.
<https://doi.org/10.1016/j.proeng.2011.11.2410>
- Li,Z., Yang,T., Huang,C.- S., Xu, C.-Y., Shao, Q., Shi, P., Wang, X. And Cui, T., 2018, An improved approach for water quality evaluation: TOPSIS-based informative weighting and ranking (TIWR) approach, *Ecological Indicators*, Vol. 89, 356-364.
<https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2018.02.014>
- Lilawati, Ab & Mohd.Hamdan, Noor & Lop, Nor Suzila & mohd kamar, Izatul, 2016, Adaptive Re-Use Principles in Historic Hotel Buildings in Melaka And George Town, *MATEC Web of Conferences*. 66. 00030.
<https://doi.org/10.1051/matecconf/20166600030>
- Lowenthal, D., 1998, *The Heritage Crusade and the Spoils of History*, Cambridge Univarsity Press.
- Lynch, K. ,1960, *The Image of the City*, Cambridge: MIT Press.
- Lynch, K., 1998, *What Time is This Place?*, Cambridge:MIT PressU
- Man, A. W. K., 2023, Adaptive reuse and authenticity: promoting urban conservation in Melaka's historic town, *Journal of City: Branding and Authenticity*, 1(1), 24-41.
<https://doi.org/10.61511/jcbau.v1i1.2023.73>
- Masiero, R., 2006, *Mimaride Estetik*. çev. Fırat Genç. Ankara: Dost Yayınları.
- Mumford, L. ,1961, *The City in History: Its Origins, Its Transformations, and Its Prospects*.
- Murphy, D., 2012, *The Architecture of Failure*.
- Mustafa, F. A., 2023, Adaptive Reuse of Historical Buildings Using ARP Model: The Case of Qishla Castle in Koya City. *SAGE Open*, 13(3).
<https://doi.org/10.1177/21582440231193717>
- Nadaban S., Dzitac S., ve Dzitac I., 2016, Fuzzy TOPSIS: A General View, *Procedia Computer Science*, Cilt 91, s.825.

- Norberg- Schulz C. 1980, *Genius loci: Towards a phenomenology of architecture*, Rizzoli.
- Özdemir, G., 2015, Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nin Tarihi ve Restorasyon Süreci, *Kültürel Miras Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 87-102.
- Öztürk Aşan, Ö., & Erdoğan, E., 2022, Kültürel Miras Alanlarının Korunmasında Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinin İrdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, 18(2), 421-443
- Parlak, Ö., 2018, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Geçiş Sürecinde Eğitim Yapılarının Mimari Kimliği, *İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları*.
- Perrault, C., 1993, *Ordonnance for the Five Kinds of Columns after the Method of the Ancients*, Ed.: Julia Bloomfield, Kurt W. Forster, Thomas F. Reese ve Harry Francis Mallgrave, 1. B., Getty Center for the History of Art and the Humanities, Santa Monica.
- Plevoets, B., & Van Cleempoel, K., 2011, Adaptive reuse as a strategy towards conservation of cultural heritage: a literature review. *Structural Studies, Repairs and Maintenance of Heritage Architecture XII*, 118, 155–164.
<https://doi.org/10.2495/STR110141>
- Ragheb, G., Ragheb, A.A. and Ragheb, R.A., 2017, Adaptive Re-Use and Sustainable Development for Existing Historic Buildings – Case Study: Buildings of Racetrack Horses in Sporting Club, Alexandria, Egypt, *International Journal of Current Engineering and Technology*, 7(4), 1523-1530.
- Russell, B.A., 2014, *Adaptive Reuse: Issues and Case Studies in Building Preservation*, John Wiley&Sons.
- Saaty, T.L., 1996, *Decision Making with Dependence and Feedback: The Analytic Network Process*. Pittsburgh, PA: RWS Publications.
- Saaty, T.L., 2008, *Decision Making with the Analytic Hierarchy Process*. *International Journal of Services Sciences*, 1(1), 83-98.
- Sahtiyancı, E. & Benli Yıldız, N, 2020, Orhan Gazi İlkokul Örneğinde Erken Cumhuriyet Dönemi Eğitim Yapıları, *Yapı ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 12(1).
- Sanchez, B., Esnaashary Esfahani, M. & Haas, C., 2019, A methodology to analyze the net environmental impacts and building's cost performance of an adaptive reuse project: a case study of the Waterloo County Courthouse renovations. *Environ Syst Decis* 39, 419–438.
<https://doi.org/10.1007/s10669-019-09734-2>
- Saraylı, M. N., & Reyhan, K. (2022). Endüstri Miras Yapısının Kültür Mekânı Olarak Yeniden İşlevlendirilmesi: Sakarya Sanat Galerisi. *Sanat Tarihi Dergisi*, 31(1), 543-559.

Semes, S., 2009, The Future of the Past.

Shen, L. Y., & Langston, C., 2010, Adaptive reuse potential: An examination of differences between urban and non-urban projects. *Facilities*, 28(1-2), 6-16.
<https://doi.org/10.1108/02632771011011369>

Shih, H.-S., 2008, Incremental analysis for MCDM with an application to group TOPSIS. *European Journal of Operational Research*, 186(2), 720–734.
<https://doi.org/10.1016/j.ejor.2007.01.044>

Singh A.K., Avikal S., K.C. Kumar N., Kumar M. & Thakura P., 2020, A fuzzy-AHP and M – TOPSIS based approach for selection of composite materials used in structural applications, *Materials Today: Proceedings*, 26, 2, 3119-3123
<https://doi.org/10.1016/j.matpr.2020.02.644>.

Smith, J., 2008, The Evolution of Adaptive Reuse: From Concept to Practice, *Urban Studies Journal*, 15(3), 112-125.

Soruç, N., 2016, Konya Sanayi Mektebi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sözen, M., & Dülgerler, O. N., 1978, Mimar Muzafferin Konya Öğretmen Lisesi, O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Dergisi, Ankara, 1- 4.

Tan Y., Shen L., Langston C., 2014, A fuzzy approach for adaptive reuse selection of industrial buildings in Hong Kong. *Int J Strateg Prop Manag* 18(1):66–76.
<https://doi.org/10.3846/1648715X.2013.864718>

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı-Mardin Olgunlaşma Enstitüsü, “Mardin Olgunlaşma Enstitüsü” <https://mardinolgunlasma.meb.k12.tr/>.
<https://mardinolgunlasma.meb.k12.tr/>

Torunbalcı, N. & Günay, H., 2017, Adaptive Reuse of Ankara CerModern Art Gallery Evaluation of Structural System, *Dergi Park*
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2656399>

Türkiye Kültür Portalı, 2013, “Düzce- Akçakoca Orhan Gazi İlkokulu”, <https://www.kulturportali.gov.tr/>.
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/duzce/gezilecekyer/tarih-orhangaz-lkogretm-okulu>

Türkiye Kültür Portalı, 2013, “Ürgüp Zafer İlkokulu”, <https://www.kulturportali.gov.tr/>.
<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/nevsehir/kulturenvanteri/eski-zafer-lkokulu>

Tyler, N., 1984, Adaptive Reuse: The Past as a Springboard for the Future, *Journal of Urban Design*, 10(2), 87-98.

Tyler, N., 2006, *Adaptive Reuse: Integrating Old and New*, Routledge.

Tzeng, G. H., & Huang, J. J., 2011, Multiple Attribute Decision Making: Methods and Applications. CRC Press.

UNESCO. , 2020, Adaptive Reuse: A Tool for Sustainable Urban Development." Erişim tarihi: 10 Ocak 2023. <https://www.unesco.org/en/sustaina>

Wang Y., Liu J. ve Elhag T., 2008, “An Integrated AHP-DEA Methodology For Bridge Risk Assessment”, Computers & Industrial Engineering, 54(3): 513-525. <https://doi.org/10.1016/j.cie.2007.09.002>

Yoon, K., 1987, A Reconciliation Among Discrete Compromise Solutions, Journal of the Operational Research Society, 38(4), 307-314.

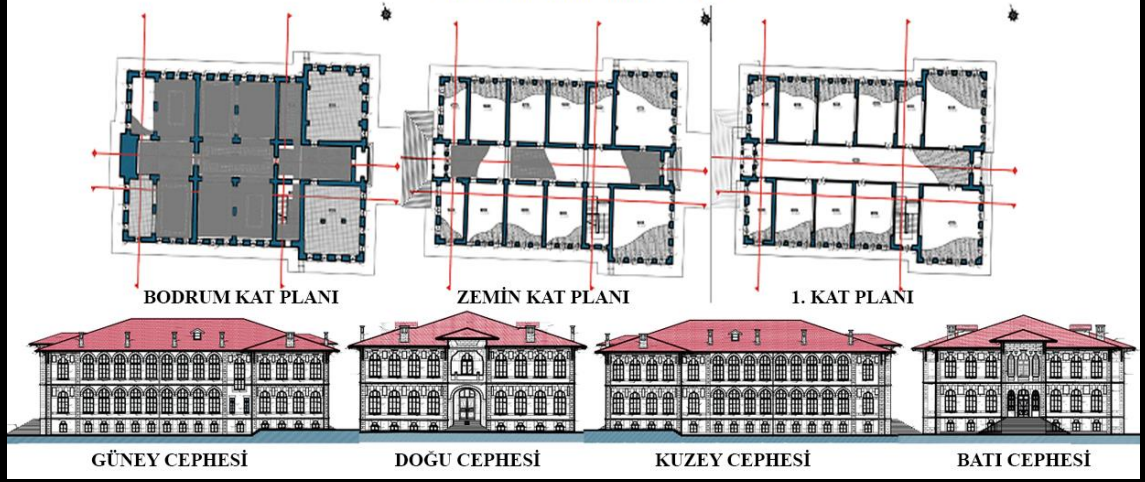
Yuan-Wei,D. and Gao, K., 2020, Ecological security evaluation of marine ranching with AHP-entropy-based TOPSIS: A case study of Yantai, China,kk Marine Policy. 122. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2020.104223>

Yung, E.H.K and Chan, E.H.W., 2012, Implementation challenges to the adaptive reuse of heritage buildings: Towards the goals of sustainable, low carbon cities, Habitat International 36 (2012) 352-361.

EKLER**EK-1 Yapı Tanıtım Kartı-1****Yapı Tanıtım Kartı-1: Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi****Mimarı:** Mimar Muzaffer- Falik Ülkü**Yapı Tescil Yılı:** 1982**İşlev:** Eğitim Yapısı**Yeni İşlev:** Kamu Yapısı**Yapım Yılı:** 1922**Restorasyon Çalışmaları:** 2021**Dönem:** I. Ulusal Mimarlık Dönemi**Yapı Dış Ölçüleri:** 38.67 x 27.35**Yer:** Karatay ilçesi, Şemstebrizi Mahallesi, Ankara Caddesi, No:6'da

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1922-	Dârü'l-Muallimât	Eğitim Yapısı
1982	Kız Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1954	Konya Kız İlköğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1974	Konya Kız Öğretmen Lisesi	Eğitim Yapısı
2015-2018	Kız Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1979	Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu	Eğitim Yapısı
1984-2017	Konya Selçuk Üniversitesi- Rektörlük Binası	Kamu Yapısı
2017-2019	Konya Selçuk Üniversitesi- Mimarlık Fakültesi	Eğitim Yapısı
2021-	Taş Bina	Kamu Yapısı

Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

EK-2 Yapı Tanıtım Kartı-2

Yapı Tanıtım Kartı-2 : Konya Gazi Mustafa Kemal Paşa İlkokulu Binası

Mimarı: Bilinmiyor (Alman şirketi Lenc)

Yapı Tescil Yılı: 1982

İşlev: Eğitim Yapısı

Yeni İşlev: Kamu Yapısı

Yapım Yılı: 1927

Restorasyon Çalışmaları: 2018

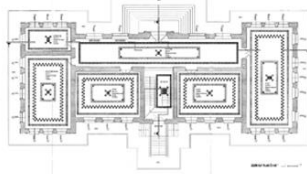
Dönem: I. Ulusal Mimarlık Dönemi

Yapı Dış Ölçüleri: ---

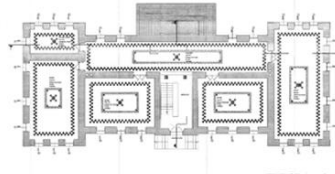
Yer: Karatay ilçesi, Şemsitebrizi Mahallesi, Mahzar Babalık Sokak, No:3/1

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1927-1998	Gazi Mustafa Kemal İlkokulu	Eğitim Yapısı
1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1998-2006	Gazi Mustafa Kemal Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Eğitim Yapısı
2006-2015	Karatay İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi	Kamu ve Eğitim Yapısı
2015-2018	Kullanım Dışı	-
2018-	Konya Teknik Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi	Eğitim Yapısı

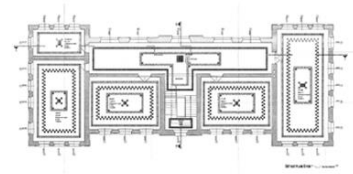
Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

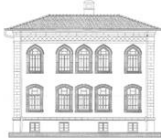
BODRUM KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

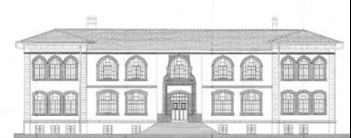
GÜNEY CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

KUZUY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

EK-3 Yapı Tanıtım Kartı-3

Yapı Tanıtım Kartı-3: Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu Binası

Mimarı: Mimar Mukbil Kemal Taş

Yapı Tescil Yılı: 1982

İşlev: Eğitim Yapısı

Yeni İşlev: Kamu Yapısı

Yapım Yılı: 1926

Restorasyon Çalışmaları:

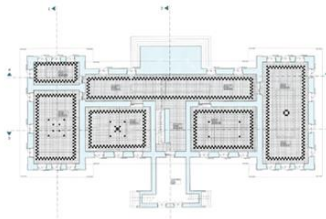
Dönem: I. Ulusal Mimarlık Dönemi

Yapı Dış Ölçüleri: ---

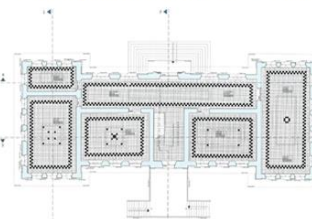
Yer: Karatay ilçesi, Sanyakup Mahallesi, Garaj Caddesi No 4

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1926-1927	Hakimiyet-i Milliye İlkokulu	Eğitim Yapısı
1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1983-1984	Hakimiyet-i Milliye Devrim Ortaokulu	Eğitim Yapısı
1998	Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu	Eğitim Yapısı
1998	23 Nisan Egemenlik İlköğretim Okulu	Eğitim Yapısı
2012	23 Nisan Egemenlik Ortaokulu	Eğitim Yapısı
2013	23 Nisan Egemenlik İmam Hatip Ortaokulu	Eğitim Yapısı
2013	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Kamu Yapısı

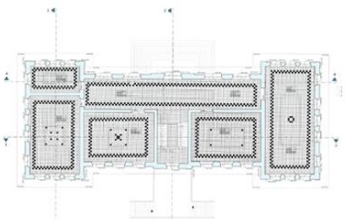
Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

BODRUM KAT PLANI

ZEMİN KAT PLANI

1. KAT PLANI

GÜNEY CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

KUZAY CEPHESİ

BATI CEPHESİ

EK-4 Yapı Tanıtım Kartı-4

Yapı Tanıtım Kartı-4: Konya Sanayi Mektebi Binası

Mimar: Mühendis Şefik Bey

Yapı Tescil Yılı: 1977-1982

İşlev: Eğitim Yapısı

Yeni İşlev: Konaklama Yapısı

Yapım Yılı: 1901

Restorasyon Çalışmaları:

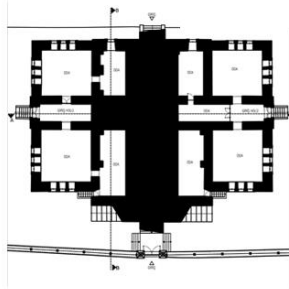
Dönem: I. Ulusal Mimarlık Dönemi

Yapı Dış Ölçüleri: ---

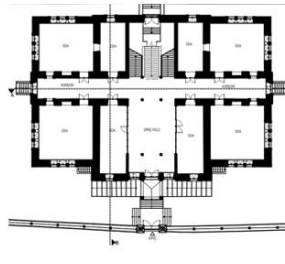
Yer: Karatay ilçesi, Şemsitebrizi Mahallesi, Mevlana Caddesi, No:27

Yılı	Yapı Adı	Yapı İşlevi
1901	Mekteb-i Sanayi, Hamidiye Sanayi Mektebi	Eğitim Yapısı
	Konya Sanatlar Mektebi	Eğitim Yapısı
	Sanat Okulu	Eğitim Yapısı
	Bölge Sanat Okulu	Eğitim Yapısı
	Erkek Sanat Enstitüsü	Eğitim Yapısı
	Teknik Okul	Eğitim Yapısı
	Konya Erkek Lisesi	Eğitim Yapısı
1969	Karatay Lisesi	Eğitim Yapısı
1977-1982	Yapının Tescili	Eğitim Yapısı
1988-2014	İl Özel İdare Müdürlüğü Ek Hizmet Binası	Kamu Yapısı
2014-2024	Konya Büyükşehir Belediyesi- Zabıta Dairesi Başkanlığı	Kamu Yapısı
2025	Proje Aşamasında (Butik Otel)	Konaklama Yapısı

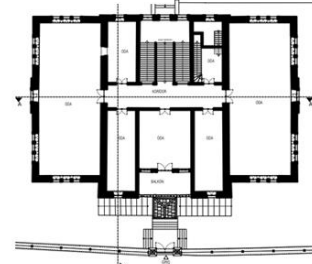
Yapının Yıllar İçerisindeki Adı ve İşlevi

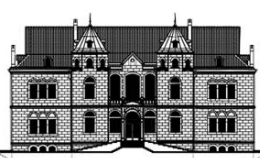
BODRUM KAT PLANI

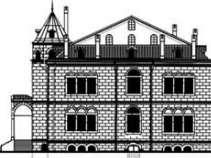
ZEMİN KAT PLANI

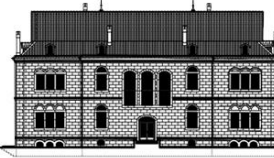
1. KAT PLANI

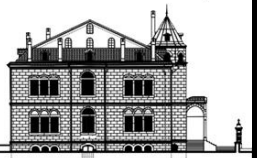
ÖN GÖRÜNÜŞ

SAĞ YAN GÖRÜNÜŞ

ARKA GÖRÜNÜŞ

SOL YAN GÖRÜNÜŞ

EK-5 Uzman Değerlendirmesi-1A**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-1A**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının yeni fonksiyonuna ilişkin değerlendirmelere yönelik hazırlanan bu form aracılığıyla elde edilecek uzman görüşleri, yalnızca yüksek lisans tezi kapsamında yürütülen akademik çalışmada değerlendirilecektir ve başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Sunduğunuz katkılar için teşekkür ederiz.

Vildan AKGÜL UTKU

Soru: Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binasının yeniden işlev verilmesi düşünüldüğünde yapının özgünlüğünü, estetik değerini, kent kimliğine katkısını ve kültürel değerini düşünerek hangi fonksiyon ile kullanımı uygun bulursunuz?

(Her bir fonksiyona 1-10 aralığında bir puan vermenizi rica ederiz.)

1: Görece Olarak En Az Önem Atfeden Değer

10: Görece Olarak En Çok Önem Atfeden Değer

Alternatif Yeni İşlev	
Kültür Merkezi	
Müze	
Ofis-Büro	
Kütüphane	
Kafe-Restoran	
Butik Otel	
Modern Sanat Galerisi	
Konut	
Kamu- Yönetim Binası	
Diğer	

EK-6 Uzman Değerlendirmesi-1B**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-1B**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: TOPSİS ile Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası'nın yeniden işlevlendirme uygulamasının mimari kriterlere göre belirlenmesini amaçlayan bir Uzman Değerlendirmesi formudur.

Değerlendirme kriterleri:

1. Özgünlük Değeri
2. Estetik Değer
3. Kent Kimliği
4. Kültürel Değeri

Lütfen Uzman Değerlendirmesi formunu doldurmadan önce aşağıdaki açıklamaları dikkatlice okuyunuz. Aşağıda verilen tabloda yeniden işlevlendirme için karar verilen kriterlerin birbirleri ile kıyaslayarak hangi kriterin daha öncelikli olduğunun kararı verilerek 1-9 arasındaki değerlendirme ölçeğinden yararlanılarak puanlama yapabilirsiniz. Detaylı ölçek açıklaması için aşağıdaki ölçekten yararlanabilirsiniz.

Tablo 1. Kriterler arasında ikili karşılaştırma skalası ve tanımları;
Temel Karşılaştırma Değerleri (Saaty, 1987)

Mutlak Ölçekte Önem Yoğunluğu	Tanım	Açıklama
1	Eşit Önem	Karar verici, her iki unsurun da eşit katkı sağladığını düşünerek tercihte bir ayırım yapmaz.
3	Bir unsur, diğer unsurlara kıyasla daha öncelikli	Karar verici bir unsurun diğer unsura göre hafif bir katkı sağladığını düşünerek tercih yapar. Tercih daha eğimlidir.
5	Bir unsur diğerinden önemli	Karar verici tercihini netleştirmiştir. Bir unsur diğer unsura göre daha belirgin olarak katkı sağladığını düşünerek tercih yapar.
7	Bir unsur, diğerine kıyasla daha çok daha öncelikli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre oldukça baskın katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar.
9	Bir unsur diğerinden kesinlikle çok daha önemli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre tam anlamıyla katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar. Mutlak düzeyde tercih edilen unsurdur.
2,4,6,8	İki Yakın Karar Arasındaki Sıralı Ara Ölçekler	Karar verici, bu değerleri unsurlar arasında tercih verilemediğin de ya da değerler arasında ince farklar olduğunda kullanır. Ara dereceleri temsil etmektedir.

Kullanım Türlerinin Kriterlere Göre Karşılaştırılması**Uzman Değerlendirmesi Sonucundan Çıkan Kullanım Türleri:**

F1: Müze

F2: Kamu-Yönetim Binası

F3: Kültür Merkezi

F4: Modern Sanat Galerisi

Matris 1: Değerlendirme Kriterlerinin kendi aralarında ağırlıklarını belirleyecek matris

	Özgünlük K1	Estetik K2	Kent Kimliği K3	Kültürel K4
Özgünlük K1	1			
Estetik K2	x	1		
Kent Kimliği K3	x	x	1	
Kültürel K4	x	x	x	1

Şekil: Tarihi yapının sahip olduğu değerlerin karşılaştırılması (Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)

Özgünlük Değeri										Estetik Değer								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Kent Kimliği										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Matris 2: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Özgünlük Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
Özgünlük Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
Özgünlük Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Matris 3: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Estetik Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Estetik Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Estetik Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
-----------------------	-----------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------------------

Matris 4: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kent Kimliği Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kent Kimliği Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kent Kimliği Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
---------------------	----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------

Matris 5: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kültür Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kültür Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kültür Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
---------------	----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------

EK-7 Uzman Değerlendirmesi-2A**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-2A**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binasının yeni fonksiyonuna ilişkin değerlendirmelere yönelik hazırlanan bu form aracılığıyla elde edilecek uzman görüşleri, yalnızca yüksek lisans tezi kapsamında yürütülen akademik çalışmada değerlendirilecektir ve başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Sunduğunuz katkılar için teşekkür ederiz.

Vildan AKGÜL UTKU

Soru: Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binasının yeniden işlev verilmesi düşünüldüğünde yapının özgünlüğünü, estetik değerini, kent kimliğine katkısını ve kültürel değerini düşünerek hangi fonksiyon ile kullanımı uygun bulursunuz? (Her bir fonksiyona 1-10 aralığında bir puan vermenizi rica ederiz.)

1: Görece Olarak En Az Önem Atfeden Değer
10: Görece Olarak En Çok Önem Atfeden Değer

Alternatif Yeni İşlev	
Kültür Merkezi	
Müze	
Ofis-Büro	
Kütüphane	
Kafe-Restoran	
Butik Otel	
Modern Sanat Galerisi	
Konut	
Kamu- Yönetim Binası	
Diğer	

EK-8 Uzman Değerlendirmesi-2B**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-2B**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: TOPSİS ile Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binasının yeniden işlevlendirme uygulamasının mimari kriterlere göre belirlenmesini amaçlayan bir Uzman Değerlendirmesi formudur.

Değerlendirme kriterleri:

1. Özgünlük Değeri
2. Estetik Değer
3. Kent Kimliği
4. Kültürel Değeri

Lütfen Uzman Değerlendirmesi formunu doldurmadan önce aşağıdaki açıklamaları dikkatlice okuyunuz. Aşağıda verilen tabloda yeniden işlevlendirme için karar verilen kriterlerin birbirleri ile kıyaslayarak hangi kriterin daha öncelikli olduğunun kararı verilerek 1-9 arasındaki değerlendirme ölçeğinden yararlanılarak puanlama yapabilirsiniz. Detaylı ölçek açıklaması için aşağıdaki ölçekten yararlanabilirsiniz.

Tablo 1. Kriterler arasında ikili karşılaştırma skalası ve tanımları;
Temel Karşılaştırma Değerleri (Saaty, 1987)

Mutlak Ölçekte Önem Yoğunluğu	Tanım	Açıklama
1	Eşit Önem	Karar verici, her iki unsurun da eşit katkı sağladığını düşünerek tercihte bir ayrım yapmaz.
3	Bir unsur, diğer unsurlara kıyasla daha öncelikli	Karar verici bir unsurun diğer unsura göre hafif bir katkı sağladığını düşünerek tercih yapar. Tercih daha eğimlidir.
5	Bir unsur diğerinden önemli	Karar verici tercihini netleştirmiştir. Bir unsur diğer unsura göre daha belirgin olarak katkı sağladığını düşünerek tercih yapar.
7	Bir unsur, diğerine kıyasla daha çok daha öncelikli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre oldukça baskın katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar.
9	Bir unsur diğerinden kesinlikle çok daha önemli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre tam anlamıyla katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar. Mutlak düzeyde tercih edilen unsurdur.
2,4,6,8	İki Yakın Karar Arasındaki Sıralı Ara Ölçekler	Karar verici, bu değerleri unsurlar arasında tercih verilemediğin de ya da değerler arasında ince farklar olduğunda kullanır. Ara dereceleri temsil etmektedir.

Kullanım Türlerinin Kriterlere Göre Karşılaştırılması**Uzman Değerlendirmesi Sonucundan Çıkan Kullanım Türleri:**

F1: Müze

F2: Kütüphane

F3: Kamu-Yönetim Binası

F4: Modern Sanat Galerisi

Matris 1: Değerlendirme Kriterlerinin kendi aralarında ağırlıklarını belirleyecek matris

	Özgünlük K1	Estetik K2	Kent Kimliği K3	Kültürel K4
Özgünlük K1	1			
Estetik K2	x	1		
Kent Kimliği K3	x	x	1	
Kültürel K4	x	x	x	1

Şekil: Tarihi yapının sahip olduğu değerlerin karşılaştırılması (Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)

Özgünlük Değeri										Estetik Değer								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Kent Kimliği										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Matris 2: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Özgünlük Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
Özgünlük Değeri	Kütüphane	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
Özgünlük Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Matris 3: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Estetik Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Estetik Değeri	Kütüphane	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Estetik Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
----------------	---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------

Matris 4: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kent Kimliği Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kent Kimliği Değeri	Kütüphane	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kent Kimliği Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
---------------------	---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------

Matris 5: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kültürel Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kültürel Değeri	Kütüphane	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kamu-Yönetim Binası
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi

Kültürel Değeri	Kamu-Yönetim Binası	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
-----------------	---------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------

EK-9 Uzman Değerlendirmesi-3A**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-3A**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binasının yeni fonksiyonuna ilişkin değerlendirmelere yönelik hazırlanan bu form aracılığıyla elde edilecek uzman görüşleri, yalnızca yüksek lisans tezi kapsamında yürütülen akademik çalışmada değerlendirilecektir ve başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Sunduğunuz katkılar için teşekkür ederiz.

Vildan AKGÜL UTKU

Soru: Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binasının yeniden işlev verilmesi düşünüldüğünde yapının özgünlüğünü, estetik değerini, kent kimliğine katkısını ve kültürel değerini düşünerek hangi fonksiyon ile kullanımı uygun bulursunuz? (Her bir fonksiyona 1-10 aralığında bir puan vermenizi rica ederiz.)

1: Görece Olarak En Az Önem Atfeden Değer
10: Görece Olarak En Çok Önem Atfeden Değer

Alternatif Yeni İşlev	
Kültür Merkezi	
Müze	
Ofis-Büro	
Kütüphane	
Kafe-Restoran	
Butik Otel	
Modern Sanat Galerisi	
Konut	
Kamu- Yönetim Binası	
Diğer	

EK-10 Uzman Değerlendirmesi-3B**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-3B**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: TOPSİS ile Konya Hakimiyeti Milliye İlkokulu Binasının yeniden işlevlendirme uygulamasının mimari kriterlere göre belirlenmesini amaçlayan bir Uzman Değerlendirmesi formudur.

Değerlendirme kriterleri:

1. Özgünlük Değeri
2. Estetik Değer
3. Kent Kimliği Değeri
4. Kültürel Değeri

Lütfen Uzman Değerlendirmesi formunu doldurmadan önce aşağıdaki açıklamaları dikkatlice okuyunuz. Aşağıda verilen tabloda yeniden işlevlendirme için karar verilen kriterlerin birbirleri ile kıyaslayarak hangi kriterin daha öncelikli olduğunun kararı verilerek 1-9 arasındaki değerlendirme ölçeğinden yararlanılarak puanlama yapabilirsiniz. Detaylı ölçek açıklaması için aşağıdaki ölçekten yararlanabilirsiniz.

Tablo 1. Kriterler arasında ikili karşılaştırma skalası ve tanımları;
Temel Karşılaştırma Değerleri (Saaty, 1987)

Mutlak Ölçekte Önem Yoğunluğu	Tanım	Açıklama
1	Eşit Önem	Karar verici, her iki unsurun da eşit katkı sağladığını düşünerek tercihte bir ayrım yapmaz.
3	Bir unsur, diğer unsurlara kıyasla daha öncelikli	Karar verici bir unsurun diğer unsura göre hafif bir katkı sağladığını düşünerek tercih yapar. Tercih daha eğimlidir.
5	Bir unsur diğerinden önemli	Karar verici tercihini netleştirmiştir. Bir unsur diğer unsura göre daha belirgin olarak katkı sağladığını düşünerek tercih yapar.
7	Bir unsur, diğerine kıyasla daha çok daha öncelikli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre oldukça baskın katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar.
9	Bir unsur diğerinden kesinlikle çok daha önemli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre tam anlamıyla katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar. Mutlak düzeyde tercih edilen unsurdur.
2,4,6,8	İki Yakın Karar Arasındaki Sıralı Ara Ölçekler	Karar verici, bu değerleri unsurlar arasında tercih verilemediğin de ya da değerler arasında ince farklar olduğunda kullanır. Ara dereceleri temsil etmektedir.

Kullanım Türlerinin Kriterlere Göre Karşılaştırılması**Uzman Değerlendirmesi Sonucundan Çıkan Kullanım Türleri:**

F1: Müze

F2: Kültür Merkezi

F3: Butik Otel

F4: Kütüphane

Matris 1: Değerlendirme Kriterlerinin kendi aralarında ağırlıklarını belirleyecek matris

	Özgünlük K1	Estetik K2	Kent Kimliği K3	Kültürel K4
Özgünlük K1	1			
Estetik K2	x	1		
Kent Kimliği K3	x	x	1	
Kültürel K4	x	x	x	1

Şekil: Tarihi yapının sahip olduğu değerlerin karşılaştırılması (Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)

Özgünlük Değeri										Estetik Değer								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Kent Kimliği										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Matris 2: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Özgünlük Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Özgünlük Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Özgünlük Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
-----------------	------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------

Matris 3: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Estetik Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Estetik Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Estetik Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
----------------	------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------

Matris 4: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kent Kimliği Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Kent Kimliği Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Kent Kimliği Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
---------------------	------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------

Matris 5: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

Şekil: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)

Kültürel Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Kültürel Değeri	Kültür Merkezi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane

Kültürel Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kütüphane
-----------------	------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------

EK-11 Uzman Değerlendirmesi-4A**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-4A**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: Konya Sanayi Mektebi Binasının yeni fonksiyonuna ilişkin değerlendirmelere yönelik hazırlanan bu form aracılığıyla elde edilecek uzman görüşleri, yalnızca yüksek lisans tezi kapsamında yürütülen akademik çalışmada değerlendirilecektir ve başka hiçbir amaçla kullanılmayacaktır. Sunduğunuz katkılar için teşekkür ederiz.

Vildan AKGÜL UTKU

Soru: Konya Sanayi Mektebi Binasının yeniden işlev verilmesi düşünüldüğünde yapının özgünlüğünü, estetik değerini, kent kimliğine katkısını ve kültürel değerini düşünerek hangi fonksiyon ile kullanımı uygun bulursunuz?
(Her bir fonksiyona 1-10 aralığında bir puan vermenizi rica ederiz.)

- 1:** Görece Olarak En Az Önem Atfeden Değer
10: Görece Olarak En Çok Önem Atfeden Değer

Alternatif Yeni İşlev	
Kültür Merkezi	
Müze	
Ofis-Büro	
Kütüphane	
Kafe-Restoran	
Butik Otel	
Modern Sanat Galerisi	
Konut	
Kamu- Yönetim Binası	
Diğer	

EK-12 Uzman Değerlendirmesi-4B**UZMAN DEĞERLENDİRMESİ-4B**

Tez Adı: TOPSİS KARAR DESTEK SİSTEMİ İLE KONYA I. ULUSAL MİMARLIK DÖNEMİ 4 YAPININ YENİDEN İŞLEVLENDİRME UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Uzman Değerlendirmesi Konusu: TOPSİS ile Konya Sanayi Mektebi Binasının yeniden işlevlendirme uygulamasının mimari kriterlere göre belirlenmesini amaçlayan bir Uzman Değerlendirmesi formudur.

Değerlendirme kriterleri:

1. Özgünlük Değeri
2. Estetik Değer
3. Kent Kimliği Değeri
4. Kültürel Değeri

Lütfen Uzman Değerlendirmesi formunu doldurmadan önce aşağıdaki açıklamaları dikkatlice okuyunuz. Aşağıda verilen tabloda yeniden işlevlendirme için karar verilen kriterlerin birbirleri ile kıyaslayarak hangi kriterin daha öncelikli olduğunun kararı verilerek 1-9 arasındaki değerlendirme ölçeğinden yararlanılarak puanlama yapabilirsiniz. Detaylı ölçek açıklaması için aşağıdaki ölçekten yararlanabilirsiniz.

Tablo 1. Kriterler arasında ikili karşılaştırma skalası ve tanımları;
Temel Karşılaştırma Değerleri (Saaty, 1987)

Mutlak Ölçekte Önem Yoğunluğu	Tanım	Açıklama
1	Eşit Önem	Karar verici, her iki unsurun da eşit katkı sağladığını düşünerek tercihte bir ayrım yapmaz.
3	Bir unsur, diğer unsurlara kıyasla daha öncelikli	Karar verici bir unsurun diğer unsura göre hafif bir katkı sağladığını düşünerek tercih yapar. Tercih daha eğimlidir.
5	Bir unsur diğerinden önemli	Karar verici tercihini netleştirmiştir. Bir unsur diğer unsura göre daha belirgin olarak katkı sağladığını düşünerek tercih yapar.
7	Bir unsur, diğerine kıyasla daha çok daha öncelikli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre oldukça baskın katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar.
9	Bir unsur diğerinden kesinlikle çok daha önemli	Karar verici ilk unsurun diğer unsura göre tam anlamıyla katkı sağlayacağını düşünerek tercih yapar. Mutlak düzeyde tercih edilen unsurdur.
2,4,6,8	İki Yakın Karar Arasındaki Sıralı Ara Ölçekler	Karar verici, bu değerleri unsurlar arasında tercih verilemediğin de ya da değerler arasında ince farklar olduğunda kullanır. Ara dereceleri temsil etmektedir.

Kullanım Türlerinin Kriterlere Göre Karşılaştırılması**Uzman Değerlendirmesi Sonucundan Çıkan Kullanım Türleri:**

F1: Müze

F2: Butik Otel

F3: Modern Sanat Galerisi

F4: Kültür Merkezi

Matris 1: Değerlendirme Kriterlerinin kendi aralarında ağırlıklarını belirleyecek matris

	Özgünlük K1	Estetik K2	Kent Kimliği K3	Kültürel K4
Özgünlük K1	1			
Estetik K2	x	1		
Kent Kimliği K3	x	x	1	
Kültürel K4	x	x	x	1

Şekil: Tarihi yapının sahip olduğu değerlerin karşılaştırılması (Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)

Özgünlük Değeri										Estetik Değer								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Özgünlük Değeri										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kent Kimliği								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Estetik Değer										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Kent Kimliği										Kültürel Değeri								
9	8	7	6	5	4	3	2	1		1	2	3	4	5	6	7	8	9

Matris 2: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Özgünlük Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Özgünlük Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
Özgünlük Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
Özgünlük Değeri	Modern Sanat Galerisi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

Matris 3: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Estetik Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Estetik Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

Estetik Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

Estetik Değeri	Modern Sanat Galerisi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
----------------	-----------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----------------

Matris 4: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kent Kimliği Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kent Kimliği Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

Kent Kimliği Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

Kent Kimliği Değeri	Modern Sanat Galerisi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
---------------------	-----------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----------------

Matris 5: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması

	F1	F2	F3	F4
F1	1			
F3	x	1		
F3	x	x	1	
F4	x	x	x	1

*Şekil: Tarihi yapının Kültürel Değerine göre kullanım türlerinin karşılaştırılması
(Lütfen Yeşil Kutucukları Doldurunuz)*

Kültürel Değeri	Müze	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Butik Otel
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

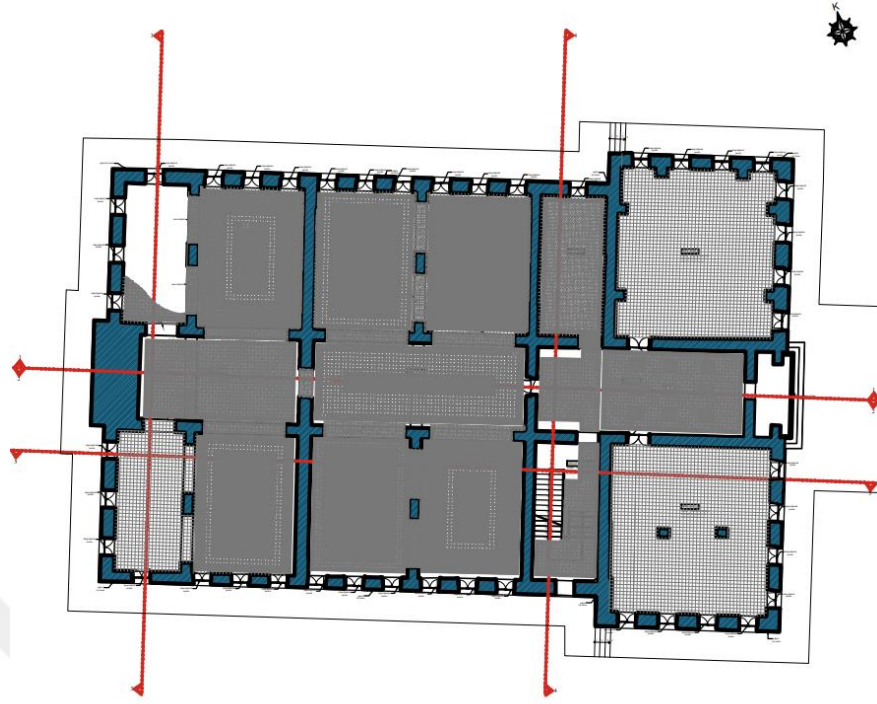
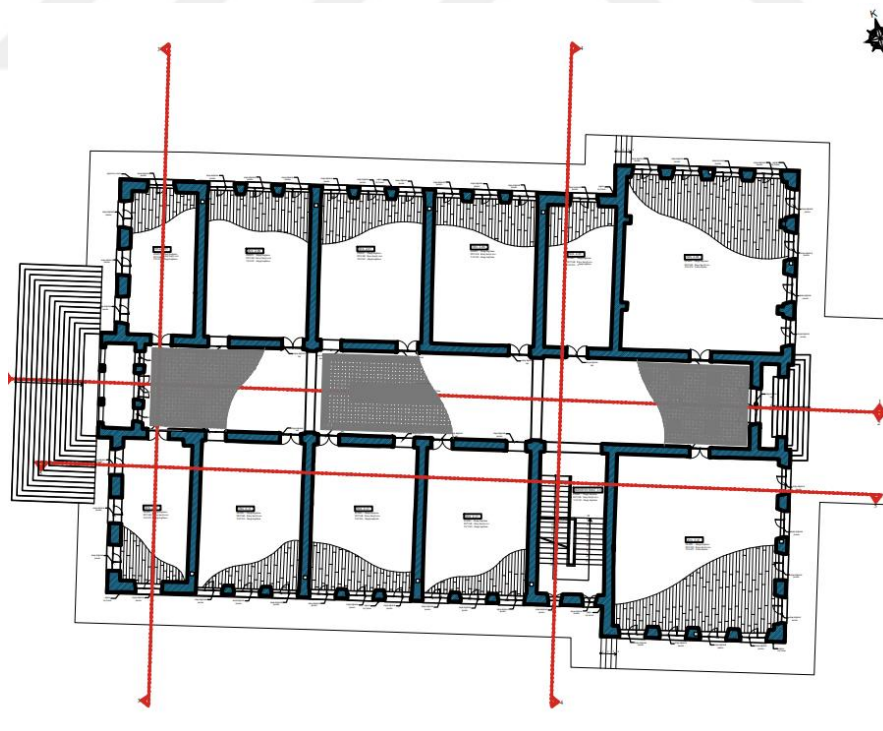
Kültürel Değeri	Butik Otel	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Modern Sanat Galerisi
		9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi

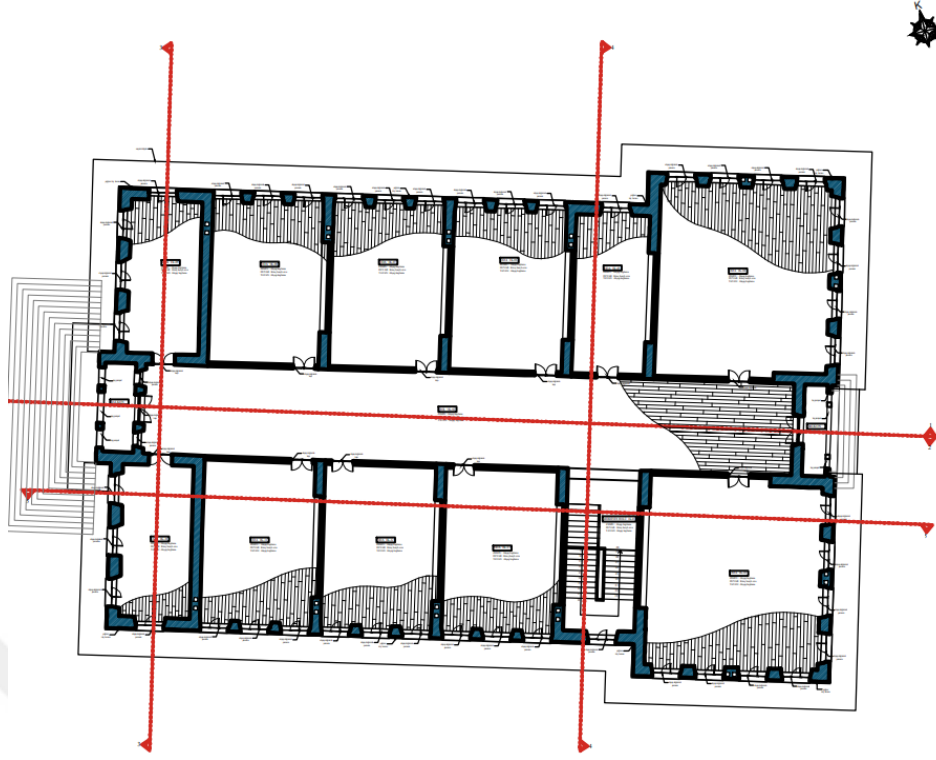
Kültürel Değeri	Modern Sanat Galerisi	9	8	7	6	5	4	3	2	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Kültür Merkezi
------------------------	------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------

EK-13 Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası Fotoğrafları

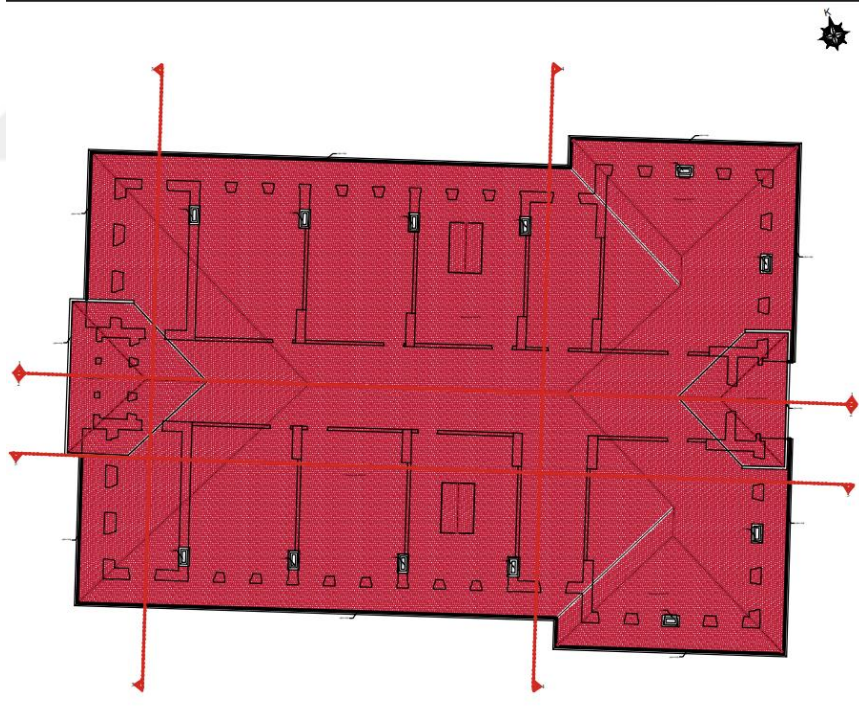

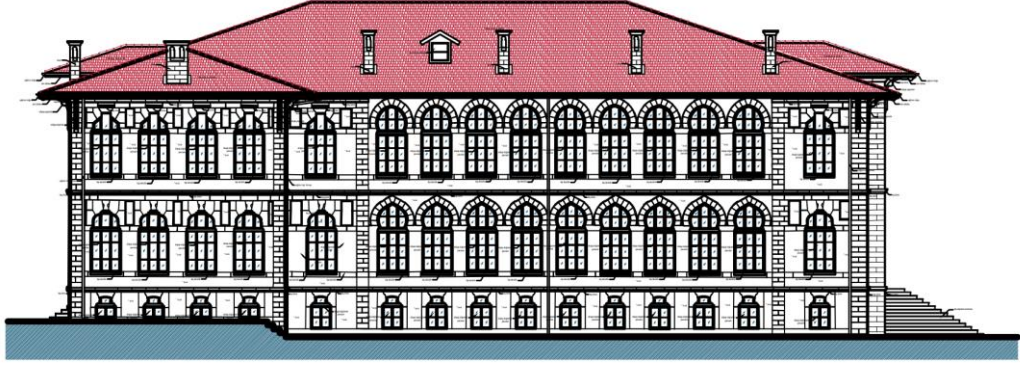
EK-14 Konya Dârü'l-Muallimât- Kız Öğretmen Lisesi Binası Çizimleri**Bodrum Kat Planı****Zemin Kat Planı**

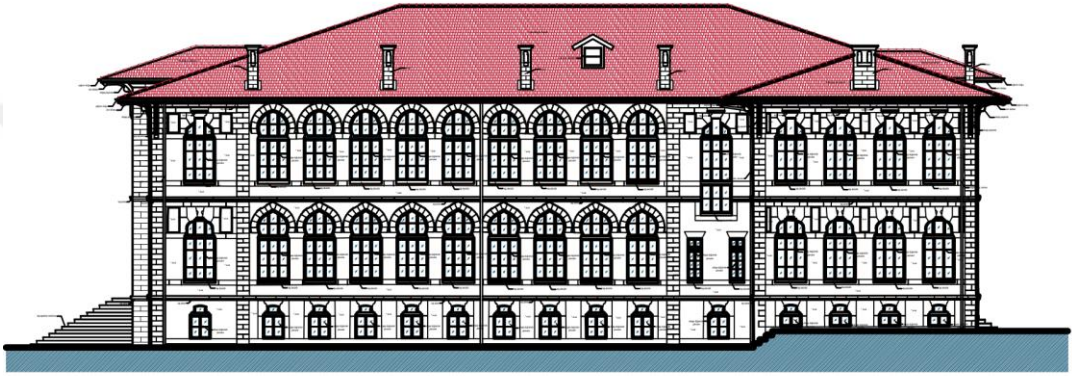
1. Kat Planı

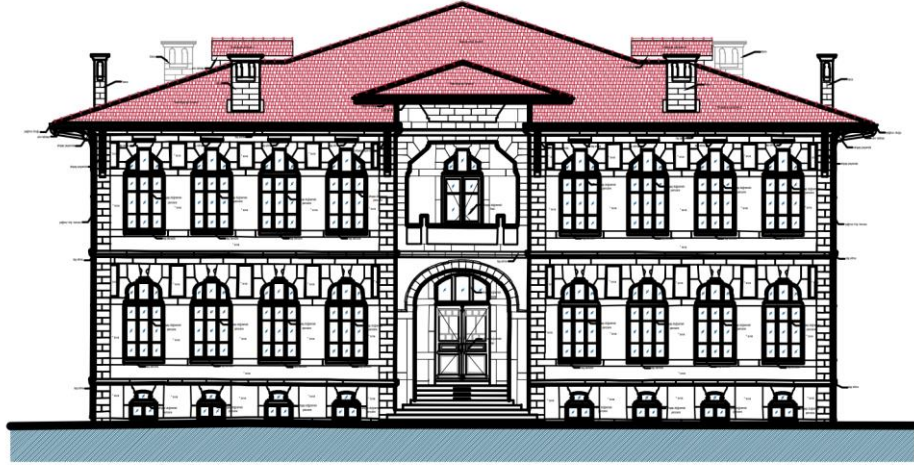
Çatı Planı

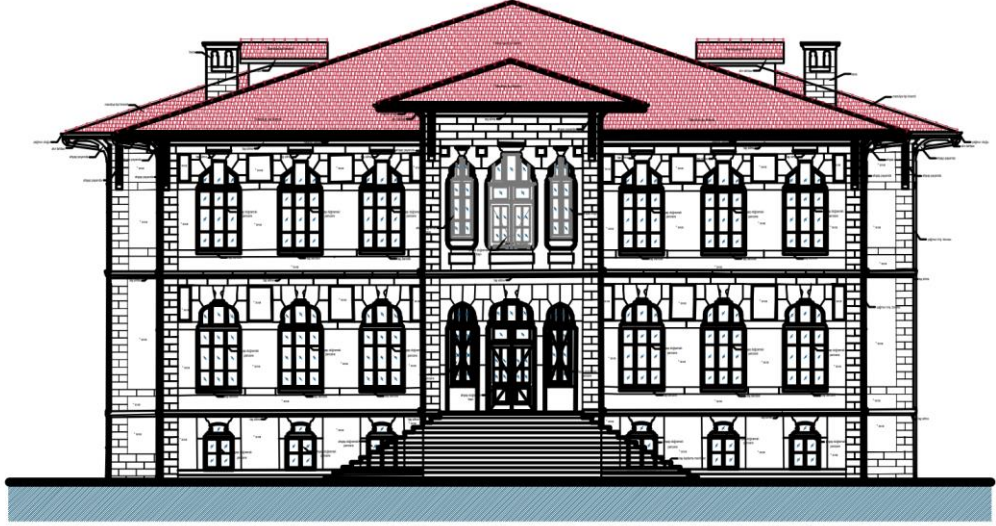
Kuzey Cephesi

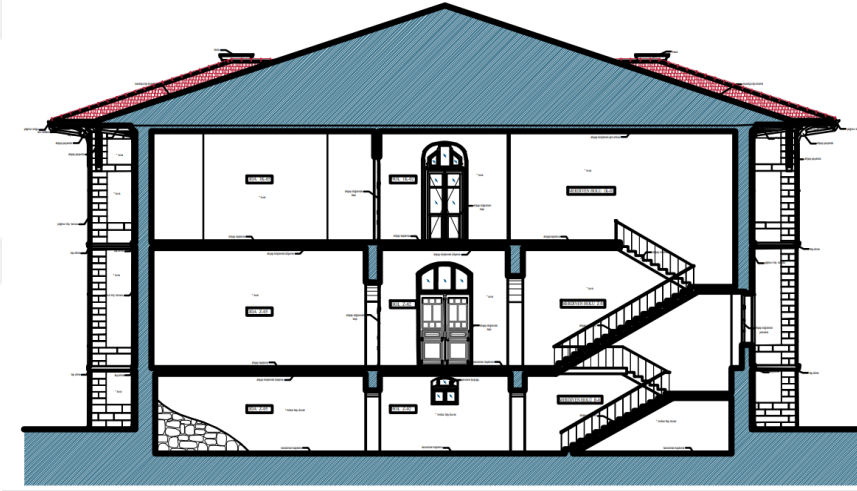
Güney Cephesi

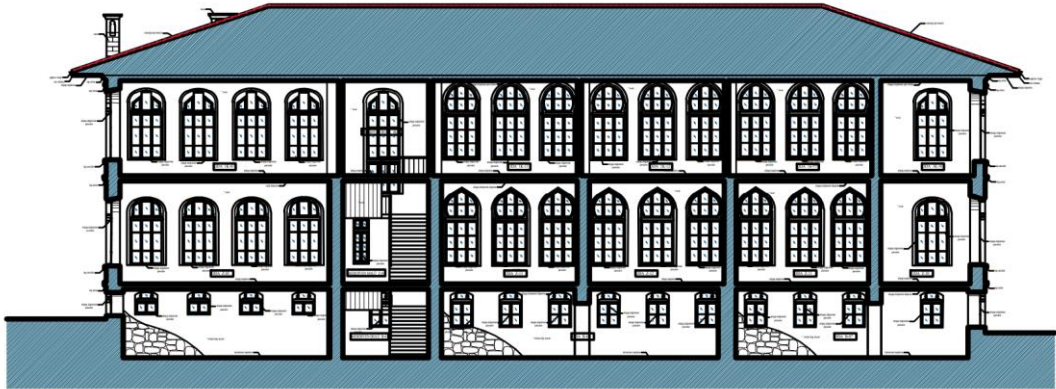
Doğu Cephesi

Batı Cephesi

1-1 Kesiti

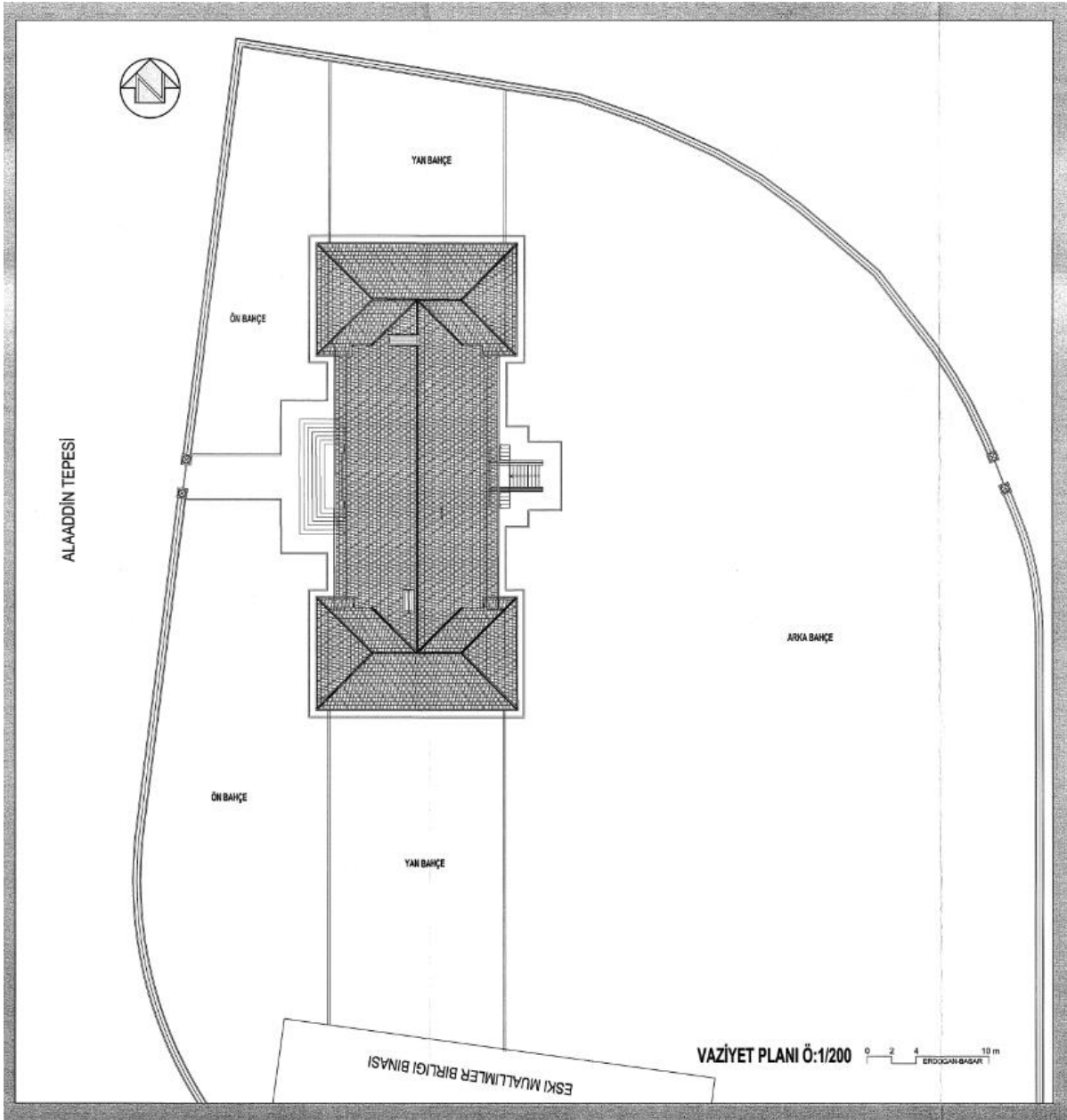

2-2 Kesiti

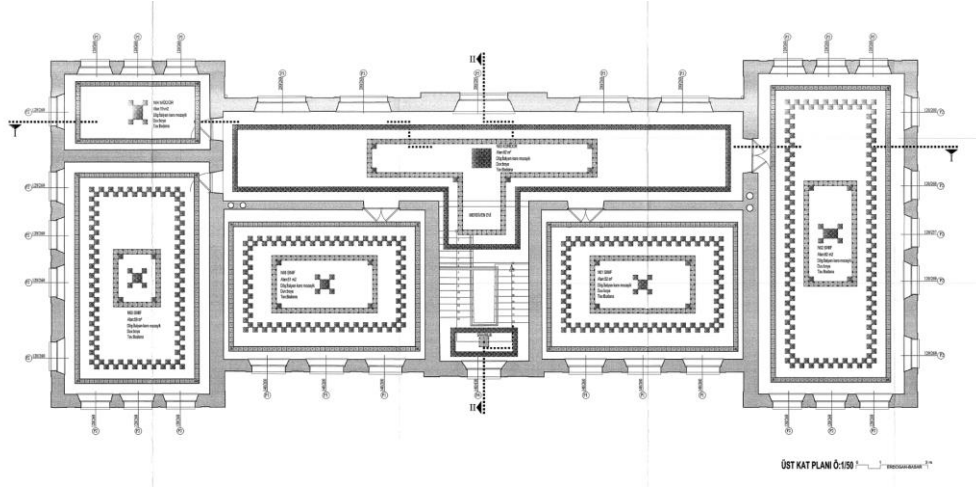
EK-15 Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası Fotoğrafları

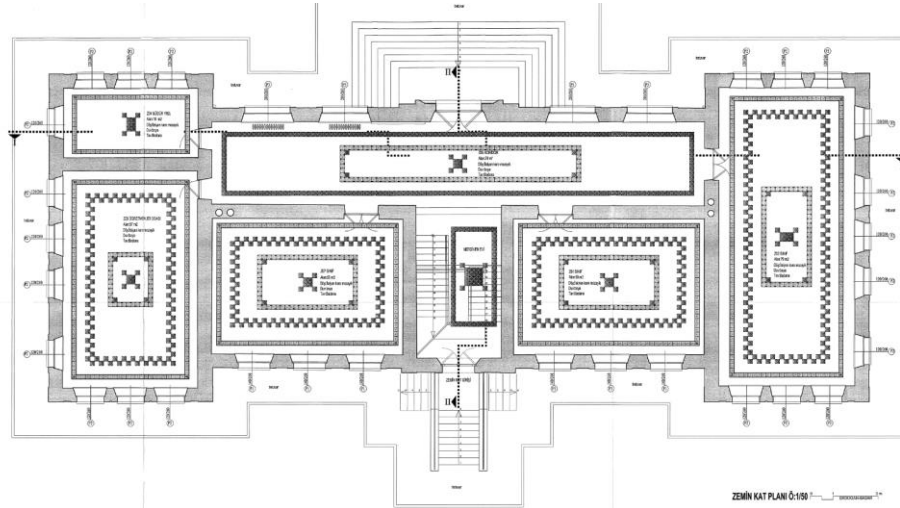
EK-16 Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu Binası Çizimleri

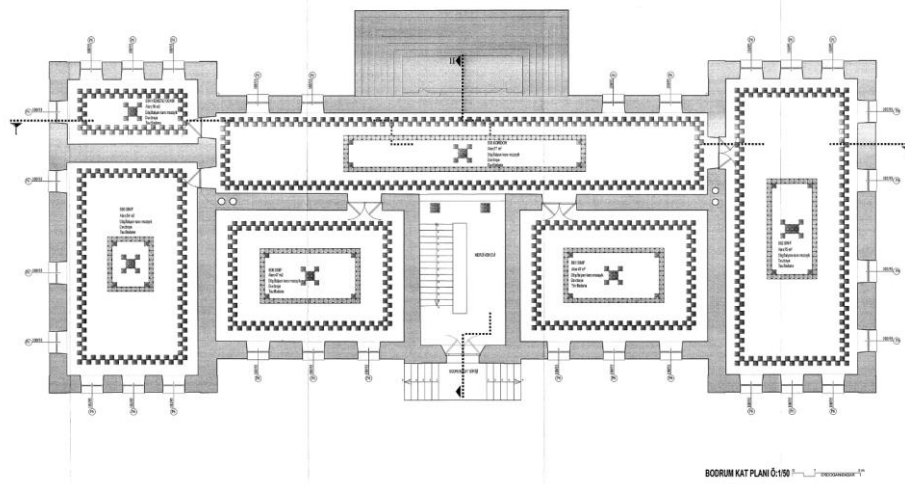
Vaziyet Planı

Bodrum Kat Planı

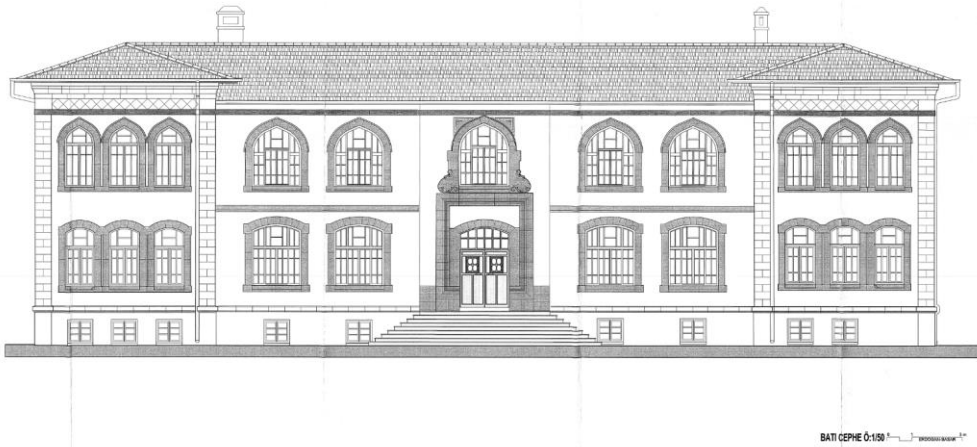
Zemin Kat Planı

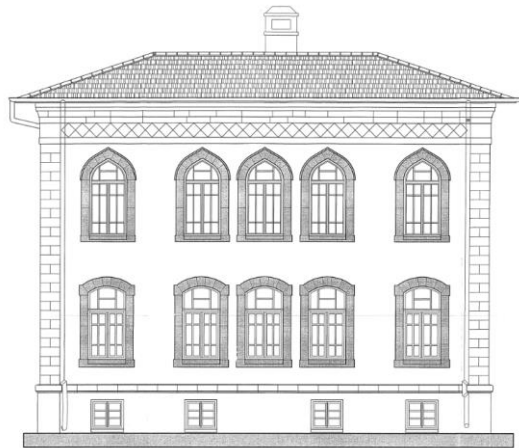
1. Kat Planı

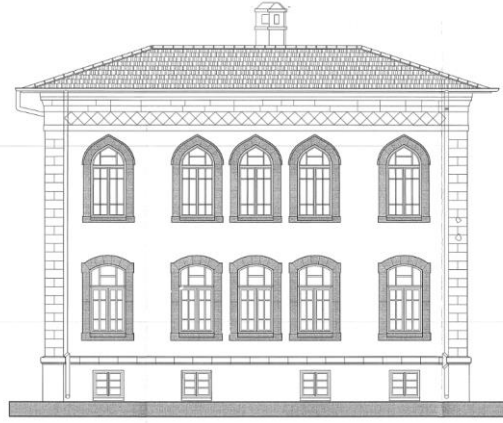
Doğu Cephesi

Batı Cephesi

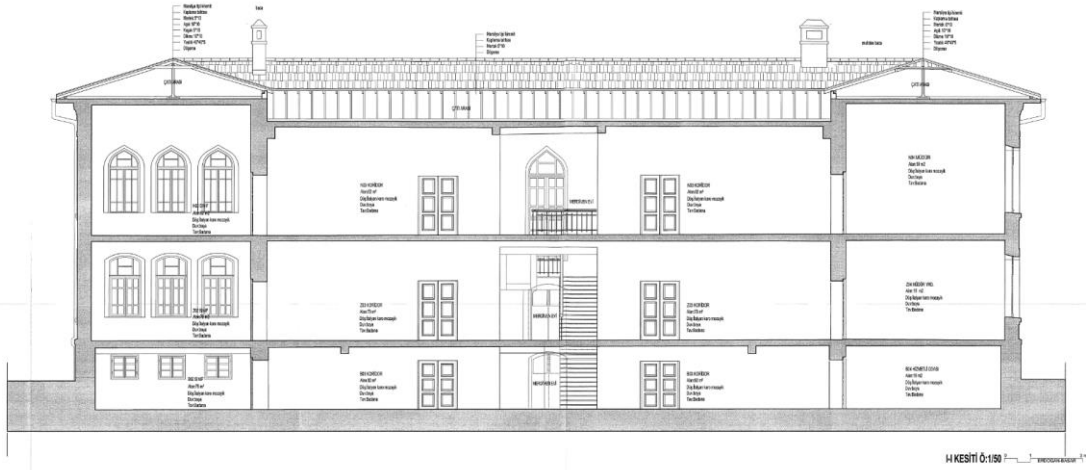

Güney Cephesi

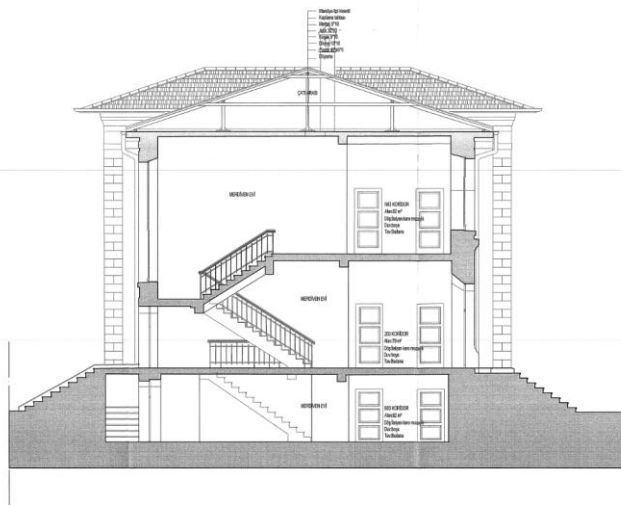

KUZEY CEPHE 0:150

Kuzey Cephesi

1-1 Kesiti

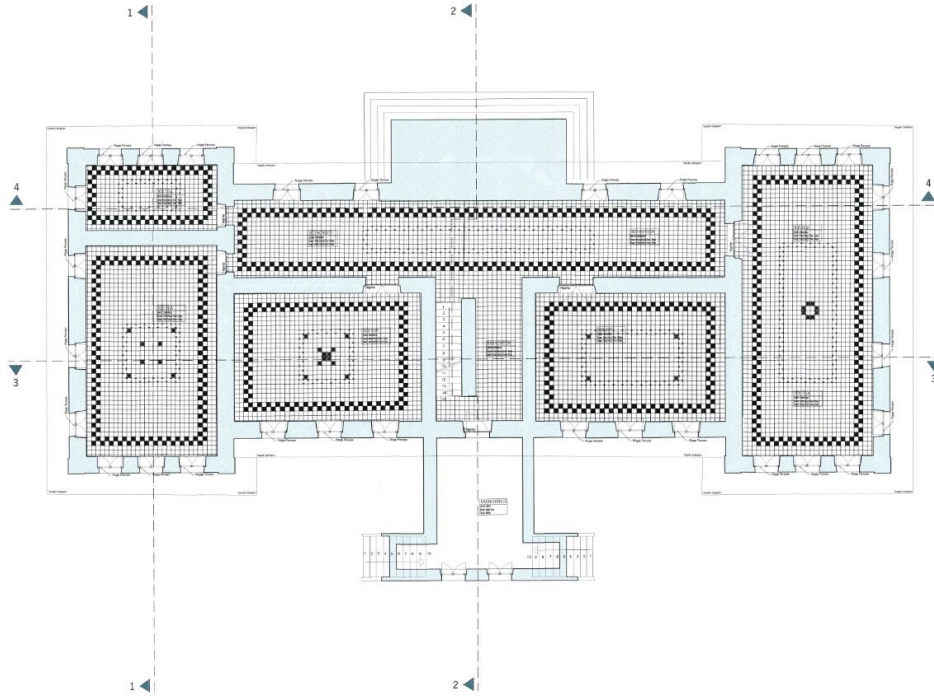
2-2 KESİTİ 0:150

2-2 Kesiti

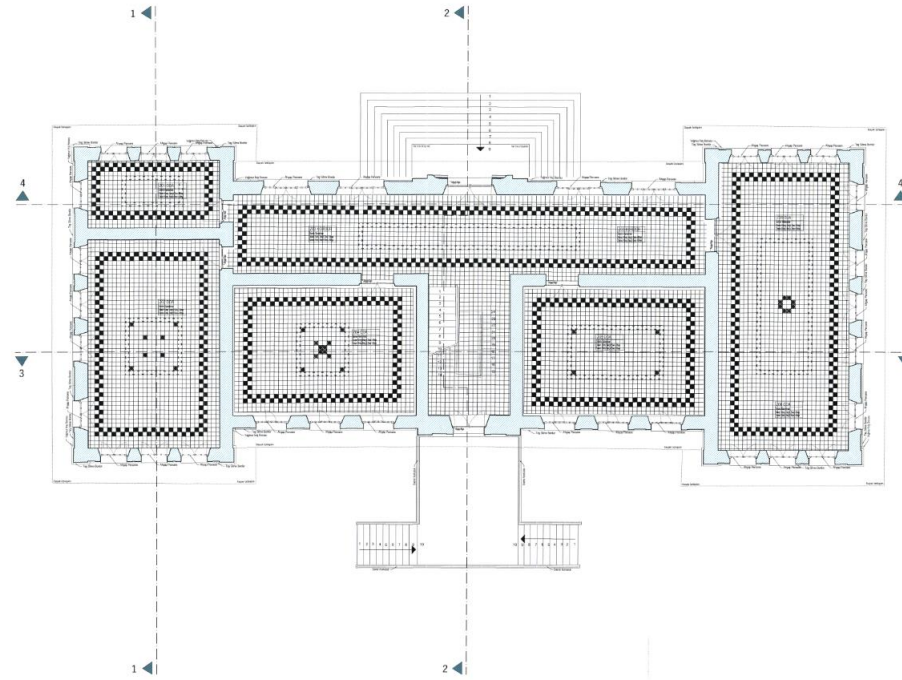
EK-17 Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu Binası Fotoğrafları

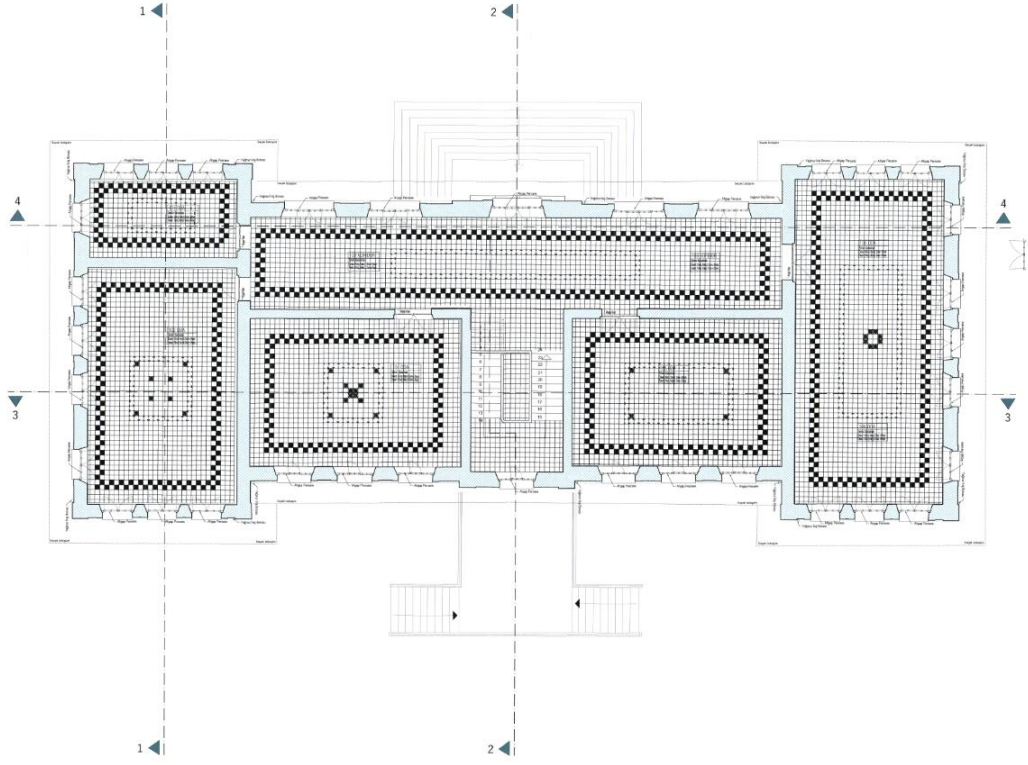
EK-18 Konya Hakimiyet-i Milliye İlkokulu Binası Çizimleri

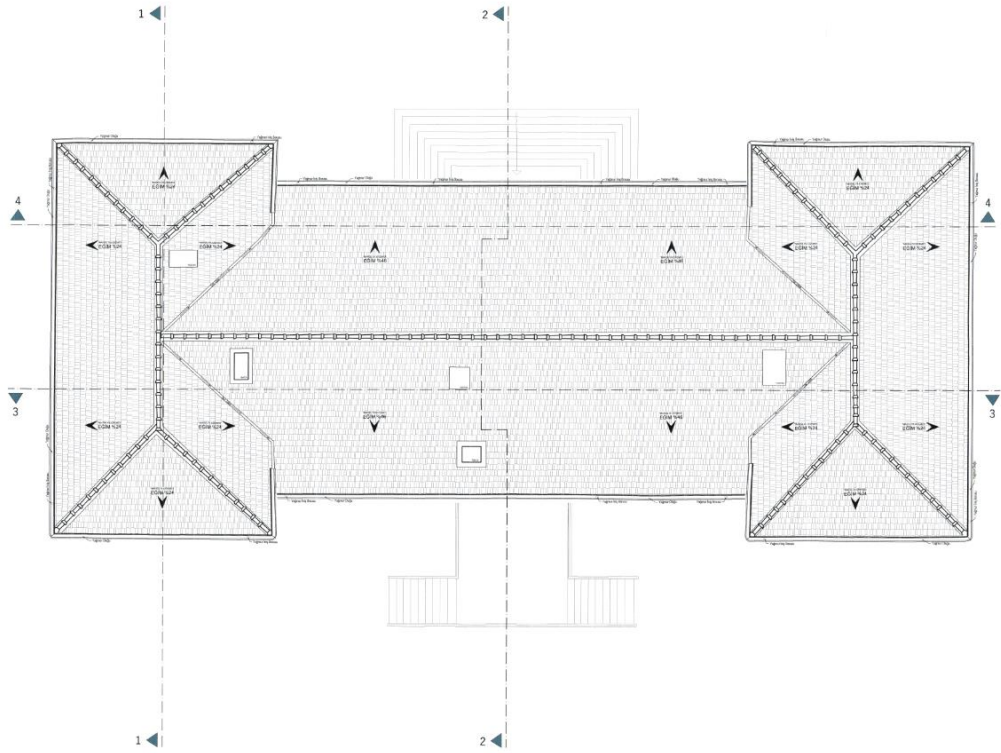
Bodrum Kat Planı

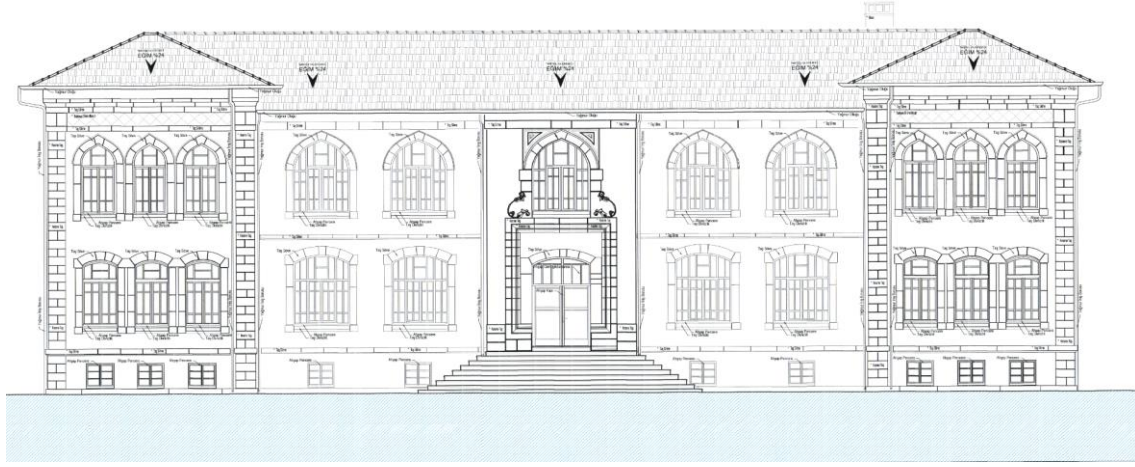
Zemin Kat Planı

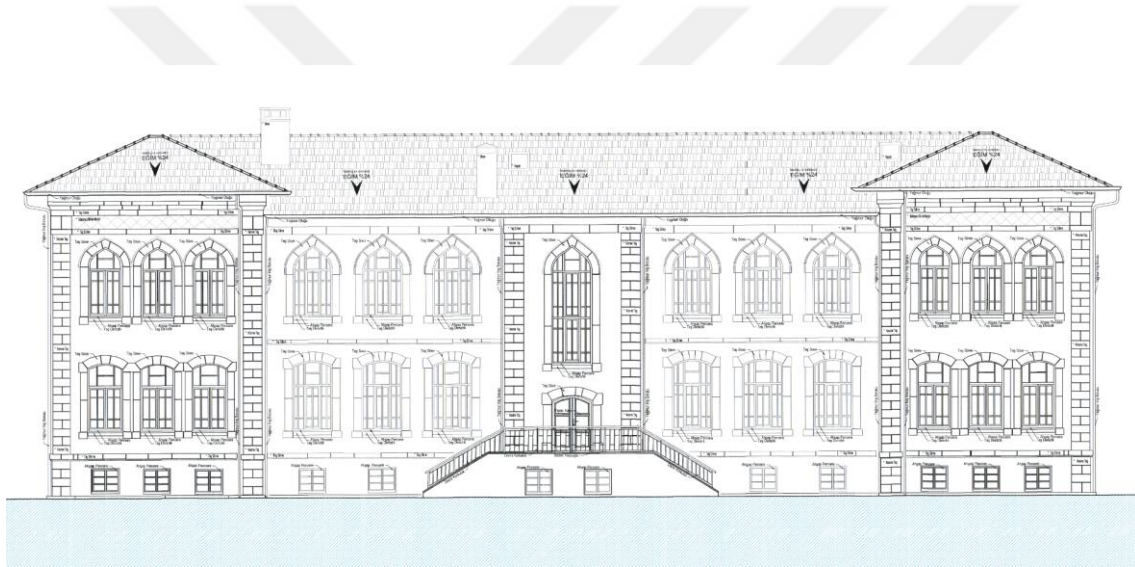
1. Kat Planı

Çatı Planı

Kuzey Cephesi

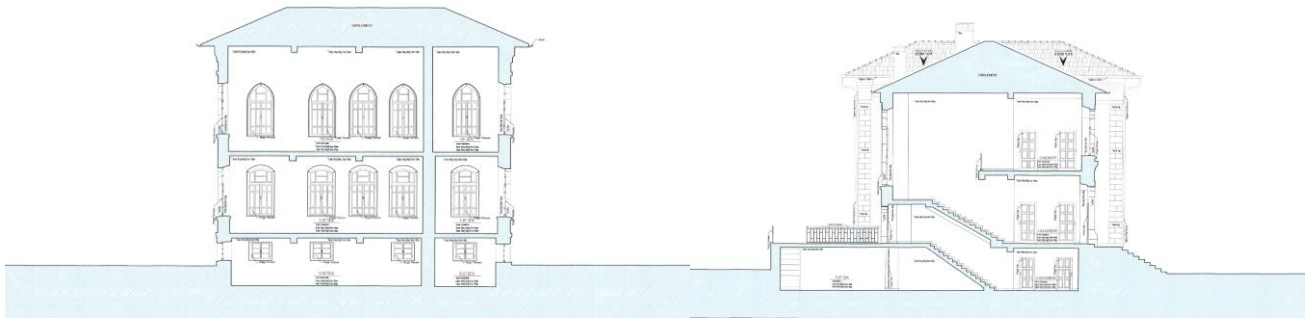

Güney Cephesi

Batı Cephesi

Doğu Cephesi

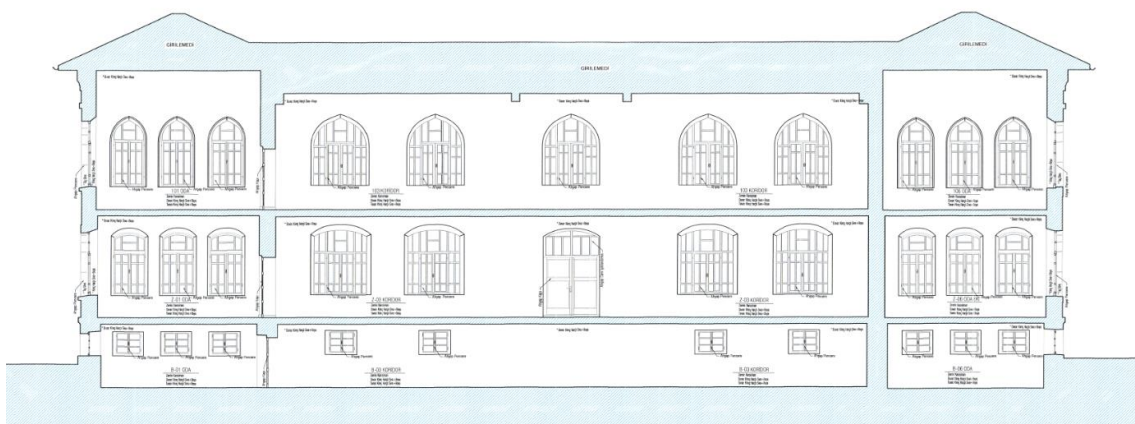

1-1 Kesiti

2-2 Kesiti

3-3 Kesiti

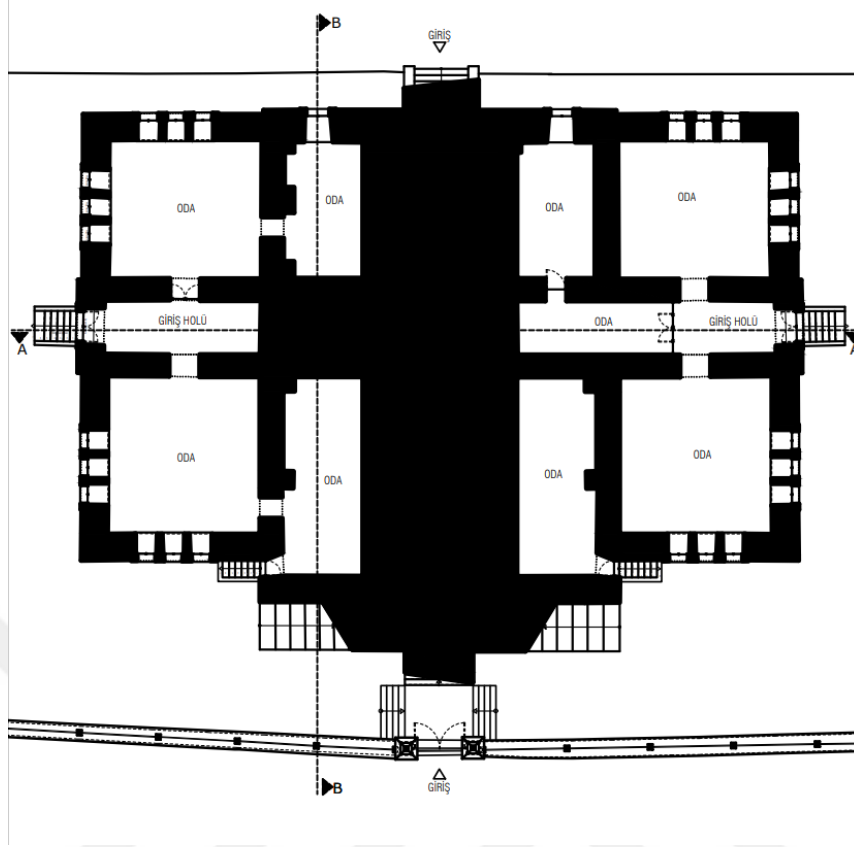
4-4 Kesiti

EK-19 Konya Sanayi Mektebi İlkokulu Binası Fotoğrafları

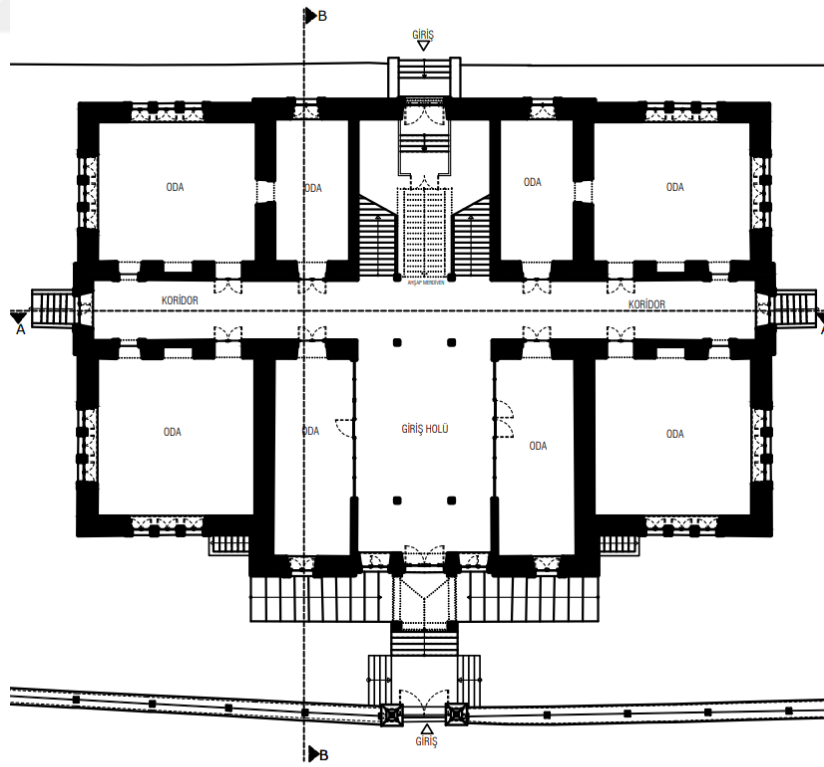

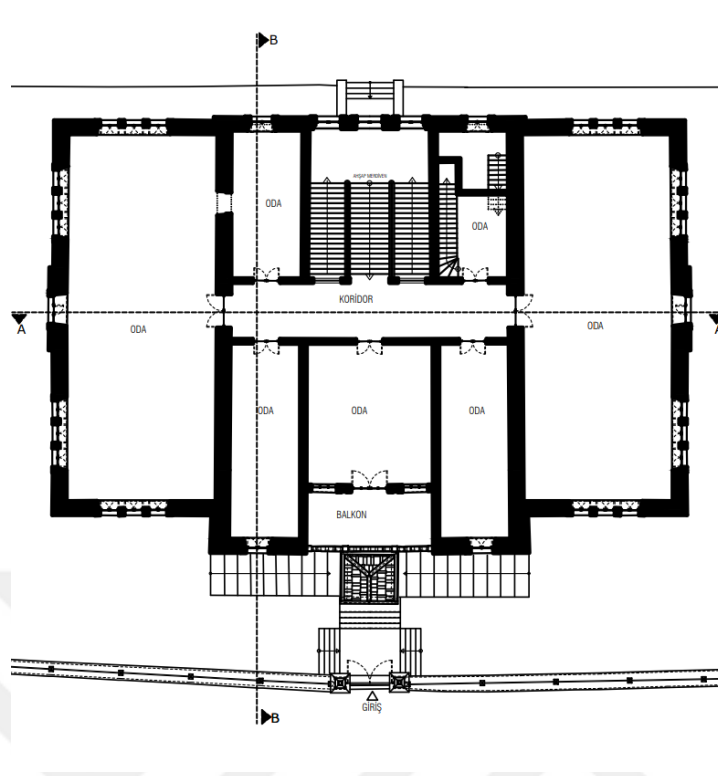
EK-20 Konya Sanayi Mektebi İlkokulu Binası Çizimleri

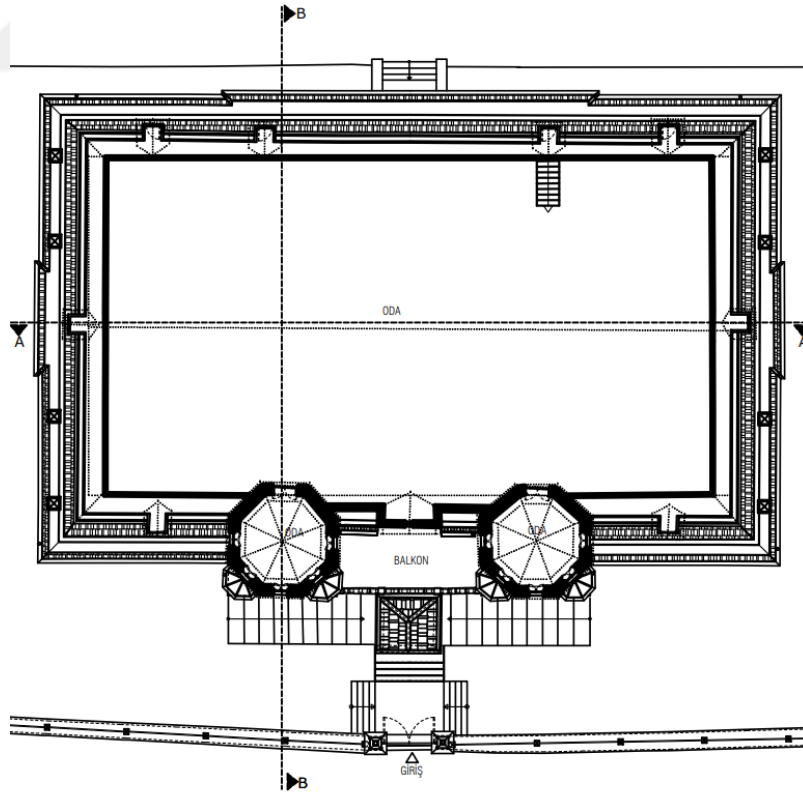
Bodrum Kat Planı

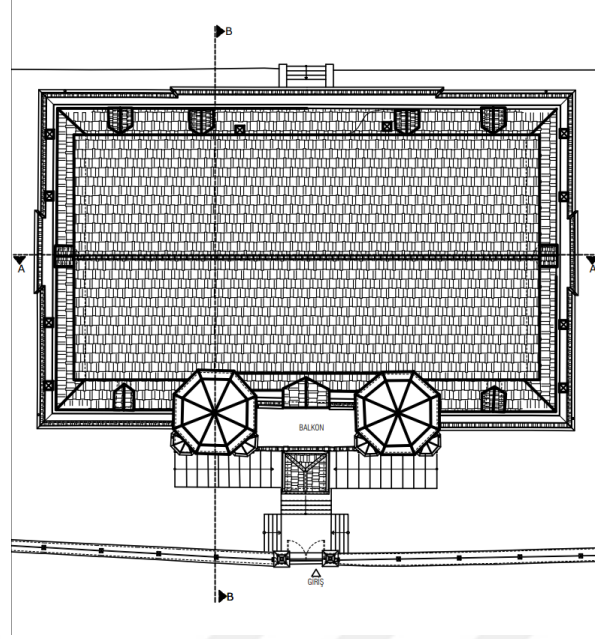
Zemin Kat Planı

1. Kat Planı

Çatı Kat Planı

Çatı Planı

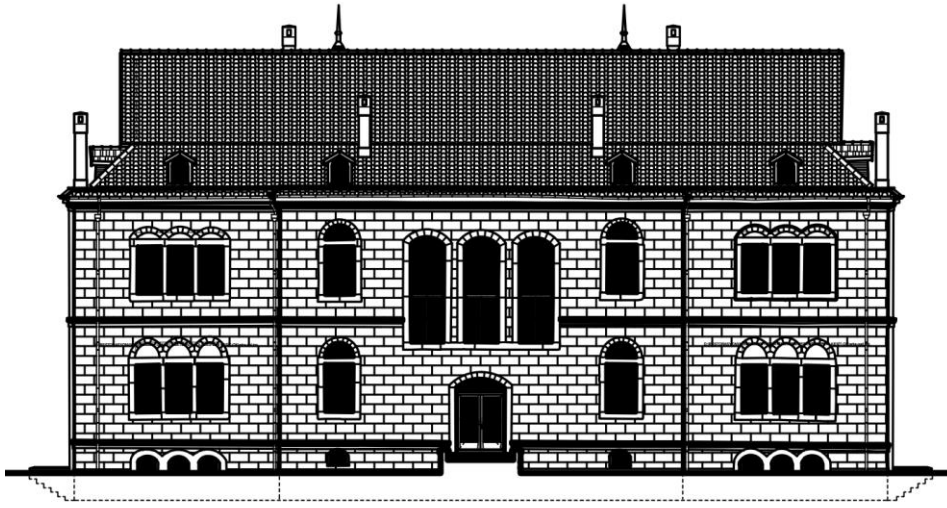
A-a Kesiti

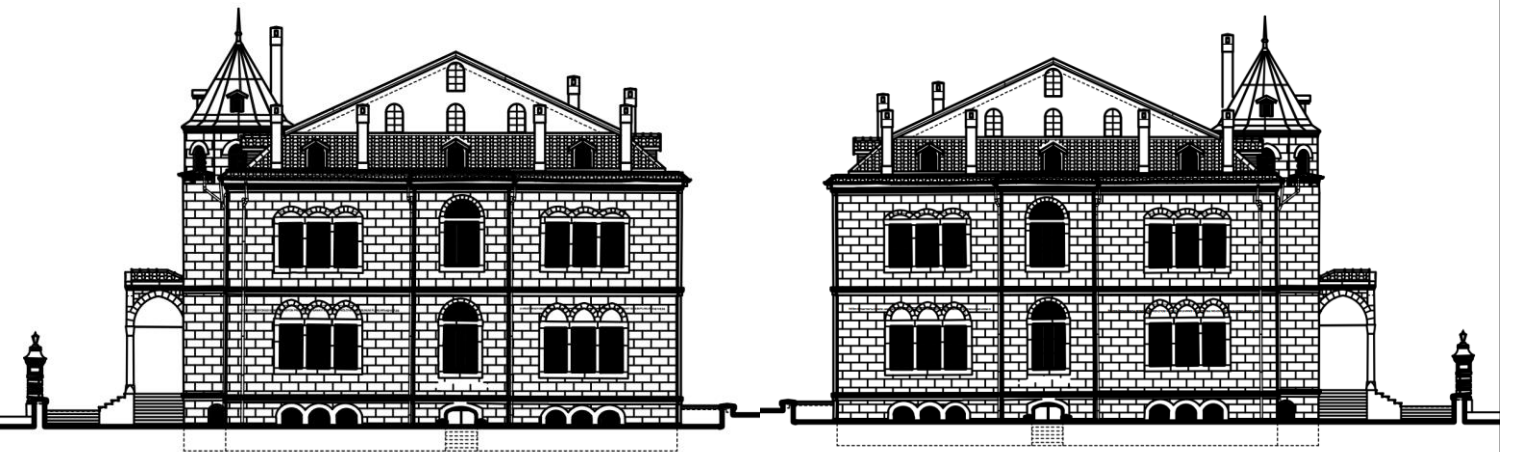
B-B Kesiti

Ön Görünüş

Arka Görünüş

Sağ Yan Görünüş

Sol Yan Görünüş